

קובץ היוכל

חמישים שנה לשידורי הועד להפצת חסידות

- מוצאי שבת קודש פ' יתרו תש"כ - תש"ע -

- תשורה -

למשתתפים בסעודת "מלוה-מלכה"

מוצש"ק פ' בשלח ה'תש"ע

פתח דבר

בס"ד. בשנת תש"כ, היא שנת המאתיים להסתלקות הבעש"ט נ"ע, החלה תקופה חדשה בהפצת מעינות החסידות חוצה בארצות-הברית.

באמצעות גלי הראדיא, הושמע בכל מוצאי ש"ק שיעור בתניא קדישא, אשר במשך הזמן מילא את ביתם של אלפים מאחב"י באור וחום חסידי.

הדרך לקביעת השיעור לא היתה קלה, רבים היו חבלי הלידה שנילוו לה. עצם הרעיון להשתמש בכלי כזה להעברת קודש הקדשים נראה כתמוה בימים ההם אף בעיני הרבה מאנ"ש, כל שכן בחוגים אחרים אשר לא דגלו בתודעת יפוצו מעיינותיך חוצה. ואף כ"ק אדמו"ר ראה לנכון לעמוד על כך (וכדלהלן במדור "ואם תאמר").

על המאזינים לשיעור נמנו חסידים ואנשי מעשה, וכל עמך בית ישראל; הצד השווה שבהם הוא הנאתם מתוכן הדברים ומאופן ההסברה הייחודי לרב וויינבערג.

האחראים לשיעור היו חברי הוועד להפצת חסידות, הרה"ח ר' משה פנחס כ"ץ והרה"ח ר' מנחם מנדיל טננבוים ע"ה, ויבלחט"א הרב יוסף הלוי שי' וויינבערג

הרב וויינבערג, מגיד השיעור, ביאר על-פי מה שקיבל מרבותיו בישיבת תומכי תמימים בווארשא-אטוואצק, המשפיע הרה"ח הרה"ת ר' ברוך פרידמן, הי"ד, ועל פי מה ששמע מחסידים, ומהנדפס מביאורי רבוה"ק. בתקופת ה"בראשית" הי' עמל בהכנת כל שיעור של ט"ו דקות כחמש עשרה שעות!

לא רק קהל המאזינים חיבב את השיעורים, אף כ"ק אדמו"ר זי"ע הראה שימת לב מיוחדת לשיעורים, והגיה את דפי ההכנה לשיעור מדי שבוע בשבוע, במשך כעשרים שנה, ואף הוסיף בהם הגהות והערות, מתיקוני-לשון וסגנון ועד ביאור עניינים חדשים ועמוקים בספר התניא. לקט מעמודי ההכנה עם הגהות כ"ק מובאים להלן במדור "כתבי יד קודש". לעתים אף הי' רבנו שותף בהוצאות הכספיות שדרשו מסירת השיעורים ברדיו, ואף הי' מאזין קבוע לשיעורים, וכפי שיסופר להלן.

בשנת תשכ"ה, אחרי פטירת הרבנית חנה ע"ה בשבת-שובה ו' תשרי, הציע הרב וויינבערג שי' להוסיף עוד חמש עשרה דקות לשיעור, ובהם ימסור משיחות רבנו, לעילוי נשמתה. כ"ק אדמו"ר נענה להצעה, וזה היווה גם חלק מהבסיס להתוועדות שקיים רבנו מדי שבת בשבתו בשנה ההיא, וכפי שיסופר להלן בפנים. ומאז היה השיעור נמשך חצי שעה, מחציתו עוסק בתניא קדישא, ומחציתו בשיחות קודש. גם הרבה משיחות משודרות אלו הגי' רבנו לפני מסירתם ברבים, וכמו שיראה הקורא להלן במדור "כתבי יד קודש".

אף בהתוועדויות-קודש התייחס רבינו פעמים רבות לשיעורים, אם בביאור איזה ענין בתניא שעסק בו השיעור בימים הסמוכים להתוועדות, ואם בשיחה מיוחדת לתקופת השנה של תחילת השיעור (בשבועות בשלח-משפטים), בהם הי' מרעיף ברכות על העוסקים בשיעורים, ומתבטא בביטויים נדירים בהערכת חשיבות השיעור. חלק מהדברים יובאו להלן במדור "לקט שיחות קודש".

בשנת תשמ"ב, כאשר סיימו את המחזור הראשון של מסירת כל חלקי התניא ברדיו, הועלתה הצעה להדפיס את השיעורים. כ"ק אדמו"ר אישר את ההצעה, וגם הורה לתרגם את הספר לשפות שונות, וכדלהלן ב"מבוא". ומאז נדפסו השיעורים באידיש, באנגלית, בעברית בת-ימינו, בצרפתית ובספרדית וברוסית ועוד.

השיעור ממשיך ומתקיים כל מוצאי-שבת קודש, ע"י בן המחבר, הרב שלום-דובער שי' וויינבערג.

בקשר עם יובל חמשים שנה (ש"פ יתרו ה'תש"כ - ש"פ יתרו ה'תש"ע) למסירת שיעורי התניא, הננו מו"ל קובץ זה, המכיל:

א. מבוא - "שומעים את הנראה" ו"רואין את הנשמע", הערכה על תוכן וצורת השיעורים מאת הרב לוי וויינבערג. נדפס בכפר חב"ד גל' 894 (תש"ס).

ב. ראיון - הרב וויינבערג מספר על סדר השתלשלות שיעורי התניא. נדפס בכפר חב"ד גל' 1214 (תשס"ז).

ב. 'לקט שיחות-קודש' מכ"ק אדמו"ר זי"ע אודות שיעורי התניא ברדיו, ונחלק לה' מדורים: א. ביאור שנות השידורים. תוכן ומעלת הפצת המעיינות באמצעות הרדיו באידיש ג. מעלת הפצת ספר שיעורים בספר התניא. ד. אופן מסירת השיעורים. ה. "ואם תאמר" - מענה למתמיהים על לימוד התניא ברדיו.

ג. שער 'כתבי-יד-קודש' מכ"ק אדמו"ר זי"ע, ובו הגהות על פרקים: ב, ט, ל, מו, מט - בלקוטי אמרים; ועלי-הגהה מביאור לספ"ד ופ"ה בשער-היחוד-והאמונה; והגהה לשיחה מענייני דיומא.

אופן העריכה של ההגהות על לקוטי-אמרים:

ראשית מובא הקטע בגוף התניא, עם פענוח מילולי של ההגהה ומעט קטעי קישור הכרחיים. כן הובא המ"מ בו נתבאר הענין בס' שיעורים בספר התניא.

באותיות קטנות יותר הובא ביאור בדרך אפשר בפרטיות ובאריכות.

מטרת הביאורים הינה להדגיש את החידושים שחידש כ"ק אדמו"ר בהבנת ספר התניא; לעתים היו אלה חידושים גם על עניינים שנלמדו באופן אחר במשך הדורות הקודמים, וכ"ק אדמו"ר חידש והעמיק בהם הבנה מחודשת.

קובץ זה, הנו קובץ נסיוני, להורות על חידוש כ"ק אדמו"ר בספר התניא. ובהמשך י"ל בעז"ה גם על פרקים נוספים.

הביאור לשהיחודה"א וההגהות לשיחות, פוענחו בלבד.

המערכת: הת' לוי יצחק שי' ברוק, הת' מנחם-מענדל שי' מאראזאוו, הת' משה מנחם-מענדל שי' פבזנר.

תודתנו נתונה לאלו שסייעו בזה: הרה"ת מנחם-מענדל שי' לוי, הת' אפרים-פישל-זאב בלוי, הת' ישראל-אריה-לייב שי' רבינוביץ, ולמערכת שבועון כפר חב"ד.

נשמח לקבל הערות והצעות הקוראים, בטל': 917-676-1280 / e-mail: zwineberg@gmail.com

*

ויה"ר שיתרום קובץ זה תרומה להתעניינות בשיעורים ותגבורת הלימוד בעיון בתורת רבנו בכלל, ובביאוריו לתניא בפרט.

וועד לחגיגת היובל שנים לשיעורי תניא ברדיו

מוצש"ק פ' יתרו תש"כ - מוצש"ק פ' יתרו תש"ע.

חמשה עשר בשבט, ה'תש"ע

תוכן עניינים

פתח דבר

1.....

מבוא

6....."שומעין את הנראה" ו"רואין את הנשמע"

ראיון עם הרב וויינבערג

13....."שאלתי את הרבי: למה שלא נעשה אנחנו שיעור בתניא?"

שער 'לקט שיחות-קודש' - אודות שיעורי התניא ברדיו

21.....הגהות כ"ק אדמו"ר לשיחת ש"פ בשלח, חמשה-עשר בשבט תשכ"ג, אודות מעלת שיעורי התניא ברדיו.
לקט שיחות אודות שיעורי תניא ברדיו - א. ביאור שנות השידורים. ב. תוכן ומעלת הפצת המעיינות באמצעות הרדיו ג.
ספר שיעורים בספר התניא באידיש, מעלת ההפצה. ד. אופן מסירת השיעורים. ה. 'טענה ומענה' - מענה לטענות אודות
השידורים.....25

שער 'כתבי יד קודש' - הגהות על שיעורי התניא ברדיו

פרק ב'

43.....מדוע הפושעים ומורדים מוכרחים לינוק חיותם מת"ח? / "מ"ש בזהר כו" - הובא כתוספת-הדגשה, לא כשאלה.

פרק ט'

43....."וגם עולה למוח שבראש" / באם הנפשות מתפשטות בגוף - ה"ה אינם במקומות שונים / ב' הנפשות מתעניינות זב"ז / עם - במשל, מלכיות -
בנמשל / הנפשות אינן נלחמות תמיד / תענוגי עולם-הזה / באהבה דנה"ב - יש גם תענוג / אהבה דנה"ב אינה רק כמים / הקליפה רוצה אך
ורק שיתגבר עליה האדם.....

פרק מ"ו

56.....הבריאה מחמת אהבת האדם / הוספת תיבות מאד - זייער / הפירוש בתיבת קדשנו - בתניא / הצורך בג' הפסוקים / דברי אסף לכל
הדורות / שלילת הפי' הפשוט שבפסוק הנ"ל / שלילת הפירוש שהיראה היא בקיום המצוה / פירוט הסוגים באהבה ויראה / "לא יחשיך
ממך" - מקור ולא סיבה / הרגשת קדושת היו"ט.....

פרק מ"ט

"כו" - אינו מרמז על ברכות שלאחריה מג' טעמים, אלא על ברכות שלפני דתפלת ערבית / הפירוש כאן ב"כלומר" / והיו הדברים האלה
- קאי על תורה, לא על מצוות / והפה הוא מוצא הרוח - ודברת בם, בדברי תורה / הצ"צ פי' ד"הוא" קאי על מצוות בכלל, לא כאן / יחוד

בחי' נשיקין ממש אינו שייך במצוות, כ"א בתורה / רביה"ז לא הביא "וקשרתם" - מצוות, רק "ודברת במ" - תורה / להעיר שנשיקין שייך גם במצוות, אבל לא נשיקין ממש, כבפרקנו. הגהת כ"ק אדמו"ר בסוף פרק מ"ט: ו' שאלות על המבואר בתניא / תורף הביאור בארוכה / עפ"ז מבואר החילוק בין הכתוב בפ"ה להאמור בפרקים מ"ה-מ"ו.....71

ביאור בשעהיחזה"א ספ"ד ופרק ה'

משיחת ש"פ משפטים, מבה"ח אד"ר, תשכ"ז.....90

הוספה

עלי הגהה לשיחה אודות גודל קיום מצוות משלוח-מנות ומתנות לאביונים.....102

מבוא

"שומעין את הנראה" ו"רואין את הנשמע"

"שומעין את הנראה" ו"רואין את הנשמע"

הרב לוי ויינבערג

הרהורים ב'גן עדן התחתון'

ידוע ש'חדר היחידות' של הרבי היה מכונה תמיד בפי החסידים 'גן עדן העליון', וחדר ההמתנה ליחידות היה נקרא 'גן עדן התחתון'. כמו כן ידוע שלימוד התניא היה נחשב תמיד אצל חסידים כמו כניסה ל'יחידות' אצל רבינו הזקן נ"ע. ואם כן, ההקדמה של ספר התניא, שדרכה נכנסים לגוף הספר ול'יחידות' ב'גן עדן העליון' אצל כ"ק אדמו"ר הזקן, כמוה כ'גן עדן התחתון'.

מעלתו של 'גן עדן התחתון' מתבטאת בכך שלמרות (ודווקא משום) היותו תחתון, מסוגל הוא להתבוננות. שכן, בעת ה'יחידות', בעמדו ב'גן עדן העליון' אין לו לחסיד בעולמו אלא קליטת דברי רבו. שעת ה'יחידות' אינה כשרה לחקירת וניתוח דברי הרב. בשעה זו החסיד אינו מעמיק לחשוב על עצמו ואפילו לא על דברי הרב. רק לאחר שהוא נרתע י"ב מיל לאחוריו וחוזר לתהום מציאותו, מתחיל הוא להתעמק.

ואילו בחדר ההמתנה, ב'גן עדן התחתון' אתה רואה לפניך אנשים שטרודים במחשבות והרהורים, "פארטראכטע אידן". הם מחשבים חשבונו של עולם וגם "עולם קטן זה האדם". זה בדממתו וזה בדמעו.

וכן הוא ביחס לספר התניא, 'גן עדן העליון' של אדמו"ר הזקן, שידוע כמה הקפידו רבותינו הק' על המפרשים פירושים עצמיים בספר התניא. ולכן, בעמדנו להעלות הרהורים על דרכי הלימוד בספר התניא, נתעכב ב'גן עדן התחתון', בהקדמת הספר.

"שומעין את הנראה"...

לאחר הפתיחה בברכה, מתחיל אדמו"ר הזקן בהקדמת ספרו לבאר ההבדל שבין שמיעה לראייה, בין דברי התעוררות הנשמעים באופן ישיר מפי הרב, לבין "ראייה וקריאה בספרים". מרוח הדברים ניכר כי לא בקלות קיבלו החסידים את המעבר מהשמיעה והקבלה בעל-פה אל הלימוד והעיון בספר ("רשמתי את כל התשובות על כל השאלות למשמרת לאות. . ולא ידחוק עוד עימי ליכנס לדבר עימי ביחידות..."). שהרי מלבד עצם הדברים הנאמרים והעצות בעבודת ה', קיים ב'יחידות' קשר אישי בין החסיד לרבו, ואותה הידברות בין נשמות חסרה לגמרי, לכאורה, בעת קריאת הדברים בספר.

על כך עונה כ"ק אדמו"ר הזקן, כי אמנם כך הם הדברים בשאר "ספרי היראה", אך בספר התניא אין זה כך. וזאת, משום שביודעיי ומכיריי קאמינא. . אשר היה הדיבור של חיבה מצוי בינינו...". כידוע, הדברים הללו היו מכוונים גם לשעתם וגם לדורות. לשעתם – דברי התניא מכוונים לחסידים שקשורים לרבנו הזקן מכבר, וה"תשובות" וה"עצות" שבתניא מהוות המשך לשיחה שהתקיימה ביחידות. ולדורות – כל מי שפותח את ספר התניא ולומד בו, הרי הוא מ"יודעיי ומכיריי" של

כ"ק אדמו"ר הזקן, והשפעת התניא על הלומד בו אינה זהה להשפעתם של שאר "ספרי היראה", אלא היא כקבלת הדברים ביחידות.

במילים אחרות: כ"ק אדמו"ר הזקן ישב בחדרו, סקר את כל הנשמות שעתידים לעיין בספר התניא ובכתבו את ספר התניא כמו דיבר לכל אחת מהן בפרטיות.

מהו באמת ההסבר לכך שיש בכוחו של הלימוד בתניא להתעלות מעל ההגבלה הקיימת בסתם "ראיה וקריאה בספרים"?

אולי אפשר להבין זאת על-פי הכלל הידוע שלמרות שכוחות הנפש רבים הם, הנפש עצמה היא אחת. לכן מוכרחה להיות נקודה כלשהי שממנה נובעים כל הכוחות הפרטיים. ובנקודה זו שקודמת לנביעת הכוחות, רב המאחד על הכוחות על המפריד ביניהם, ולכן קיים שם עירוב תחומין בין כוחות שונים ואופי פעולתם. כי כאשר מתבטלות המחיצות המבדילות בין הכוחות, אפשר גם "לראות את הנשמע ולשמוע את הנראה" (עיין לקו"ש ח"ו שיחה ב' לפר' יתרו).

ואולי זהו סוד סגולת הלימוד בספר התניא. מאחר שמדובר בספר שמגלה את עצם הנפש, בחינת "איתן" שבנשמה, נכתב הספר בדרגה שהיא מעבר למחיצה המפרידה בין ראייה לשמיעה. לכן יכול הלומד בספר "לשמוע את הנראה", לשמוע אל קול רבנו הזקן (וקולם של כל הנשיאים ממלאי מקומו וממשיכי דרכו) שמדבר אליו מתוך ה"נראה" בכתב ובדפוס.

מבחינה זו, יש בשיעורי התניא שנמסרו ברדיו משום החזרת עטרה ליושנה. הרדיו הוא מכשיר שכל-כולו שמיעה – "ותמונה אינכם רואים זולתי קול". והנה דברי-אלוקים חיים שבספר התניא נישאים על גלי האתר. אין גווילים, רק אותיות פורחות, וכך חזר התניא לסגנון המקורי של לימוד באמצעות שמיעה.

אך לא שמיעת דברים בלבד יש כאן. כשם שהדברים הושמעו בהתחלה במסגרת "יחידות", כאשר נשמות הרבי והחסיד נפגשו והיה "דיבור של חיבה מצוי בינינו", כך נשמעים הם עכשיו, מתוך הרדיו ה"קר" וה"מתכתי", ע"י הרבה נשמות בחיבה רבה. וחיבה זו מצויה גם עתה "בינינו", גם מצידם של השומעים.

גם כ"ק רבנו זי"ע, שהיה מאזין קבוע לשיעורים במשך עשרות בשנים (ופעמים רבות היה זה כחלק מסעודת מלווה-מלכה שלו), התבטא פעם בהתוועדות בדברו על השיעורים: "מ'הערט א לעבעדיקן ווארט, א ווארעמען ווארט" (= "שומעים דברים בחיות ובחמימות"). אאמו"ר שי', מחבר ומשדר השיעורים, נוהג לומר על-כך כי בעצם העובדה שהרבי נהג להאזין לשיעור התניא בקביעות, הרבי העניק נתינת-כוח שהשיעורים יפעלו את פעולתם. ומעשה שהיה שפעם אחד ה'חוזרים' השמיע שיחת ק' של הרבי במהלך שיעור חסידות בפני ציבור נכבד בשכונת בורו-פארק, העיר לו להפתעתו אחד המאזינים כי לדעתו הוא מחסיר נקודה חשובה (ובלשונו "אן עיקר'דיקען קנייטש"). ואם תשאלו, המשיך הלה, מניין אני יודע את השיחה הק' כל-כך בדיוק, התשובה היא שלפני שלושים שנה (!) שמעתי את הדברים בשידוריו של המחבר שי' ברדיו והדברים נחרתו במוחי ובליבי מאז ועד היום.

על החביבות הרבה שייחס כ"ק רבנו זי"ע לשיעורים, תעיד העובדה שבמשך למעלה מעשרים שנה, עבר על השיעורים מדי שבוע בשבוע, הגיה ותיקן, העיר, ושיפר גם פרטים קטנים ביותר. גם ברשימת ראשי-פרקים מתולדות כ"ק רבנו זי"ע (שמופיעה בתחילת "היום יום... והוגהה על-ידי רבנו), מצינו בין פעולות רבנו זי"ע בשנת תש"כ: "החלו שיעורי תניא ב"ראדיא" (השיעורים מוגהים ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א)".

...ו"רואין את הנשמע"

השנים חולפות, ושיעורי התניא שנמסרו ברדיו לובשים צורה חדשה – "ונכתב בספר". ארבעת חלקי הספר "שיעורים

בספר התניא" יוצאים-לאור בזה אחר זה, בעידודו הנמרץ של כ"ק רבנו זי"ע, מתקבלים בציבור הרחב בשמחה רבה ונחטפים בשוק הספרים. בתוך שנים אחדות הספר מתורגם ללה"ק, לאנגלית, לצרפתית, לספרדית ולעוד שפות. לרבבות תושבי ניו-יורק וסביבותיה המאזינים לשיעורים ברדיו, מתווספים רבבות עמיתים בכל קצוות תבל שלומדים בספרים, תמידים כסדרם.

ושוב צץ ועלה החשש, מעין אותו חשש שעלה בעת כתיבת ספר התניא: האם ישתמרו בספר אותן הסגולות שייחדו את השיעורים שבעל-פה? ושוב הוכיחה את עצמה אותה סגולה שקיימת בספר התניא – היכולת של הספר להיות מועבר מכלי אל כלי, מכלי הראייה לכלי השמיעה וחוזר חלילה, מבלי לאבד את תוכנו וכוח השפעתו. והפעם היו הקוראים בספר "רואים" בכתב "את הנשמע" בעל-פה בשיעורי הרדיו. ושוב היה זה אותו מפגש נשמות, והיה ה"דיבור של חיבה" מתגלה בין דפי ספרי ה"שיעורים".

תרומה רבה לחיבה זו תורמות ה"הוספות" לפרקים, הלא הם אותם סיפורים ופגמים חסידיים, שמשובצים בסופי הפרקים ומשווים לספר טעם של התועדות, כאילו ה"מגיד שיעור" והלומד יושבים מסובים ליד שולחן אחד ומשוחחים ביניהם כדבר איש אל רעהו בעת התועדות חסידית.

ודי להצביע על דוגמא אחת. פרק ל"ה מסתיים במילים "והמשכיל יבין". על-כך באה בספר ה"שיעורים" ההוספה הבאה (בשם חסידים מדורות עברו) – "און אן עובד דערהערט" (וה'עובד' יקלוט בפנימיות). קשה לתאר את המהפכה המשמעותית שחוללה ההוספה בת ארבע המילים! הנה הלומד עומד בסיומו של פרק שמסביר תוספת ביאור בפסוק "כי קרוב אליך הדבר מאוד וגו'", ופתאום הוא נתקל ביד שמונפת, כביכול, לעברו ומכריזה: "אל תקרב הלום! במופלא ממך אל תחקור, אם אינך נמנה בין המשכילים". והלומד עומד ותוהה: הייתכן שה"קרוב" נעשה שוב רחוק?!

באה ההוספה הקצרה – "און אן עובד דערהערט" – והופכת את הקערה על פיה. לאמור: אין כאן לא דחייה ולא ריחוק, אבל יש כאן קירוב והזמנה. בוודאי "קרוב אליך הדבר מאוד", שהרי כל אחד שייך ל'עבודה'. והרי ה"עובד" קולט זאת בפנימיות ("דערהערט"), דרגא שהיא אפילו למעלה מדרגת המשכיל. אלא שאם בנוסף ל'עבודה' שלך הינך גם "משכיל", תוכל להשיג את הענין גם בדרך ההבנה, עם כל המעלות שבה. אכן, התועדות שלמה מקופלת באימרה זו.

בין "תניא" ל"שיעורים בתניא"

אחד ההבדלים בהלכה בין מעיין למקווה הוא שהמעיין מטהר בכל שהוא והמקווה מטהר רק בארבעים סאה. בתשובה המפורסמת שענה מלך המשיח למורנו הבעש"ט, מודגש שתורת החסידות היא בבחינת מעיין. כלומר: הנגלה והחסידות שניהם מים הם, ושניהם מטהרים את הלומד אותם. אבל הבדל יש בין אופן ההיטהרות ע"י לימוד החסידות, כמו ההבדל בין הטהרה במקווה לטהרה במעיין.

מי שלומד נגלה – שכלו מתעדן, מוחו חושב בסגנון החשיבה של אביו ורבו. חושי התלמיד נעשים כחושי הרב, ושכלו נעשה "שכל התורה". אך כדי להגיע לדרגא זו צריך הלומד לקלוט לתוכו דברי תורה בכמות גדולה מאוד. ל"שיעור" גדול של ארבעים סאה זקוק הוא כדי להיטהר, ופחות מארבעים סאה אין בכוחם לטהרו. ואילו מי שלומד חסידות, הרי ב"מאמר אחד יכול להיבראות", ופתגם אחד יכול לחולל מהפכה בקרבו ולטהר את השקפותיו (ועיין שיחת י"ט כסלו תשי"א). רק תנאי אחד קיים בזה: הוא צריך להיכנס כל-כולו לתוך אותו שיעור של "כלשהוא" ממימי המעיין, לחדור היטב לעומק ה'ווארט' מתורת החסידות. ואם הלומד אינו יכול להכניס את עצמו למעיינות הדא"ח, אין זה מלמד חלילה על פגם בכוח הטהרה של המעיין כשלעצמם, כוח הטהרה נמצא בשיעור "כלשהוא" מהם אינו חלש במאומה מכוח הטהרה שיש באלף

סאה מהם.

לאור האמור נשאלת השאלה: מה מקום יש ל"שיעורים" בתניא? הרי במעיין עסקינן שמעלתו היא שאין לו "שיעור" והוא מטהר בכל-שהוא!

אלא שדין זה שהמעיין מטהר את האדם בכל שהוא הוא דין תורה, אבל מדרבנן צריך אף הטובל במעיין לטבול בארבעים סאה. לאמתו של דבר, אין זה חיוב שחידשו חכמים מעצמם, אלא הוא בא כתוצאה מדין התורה. שהרי ארבעים סאה הם "מים שכל גופו עולה בהן", ואף מן התורה חייב כל גופו של המיטהר להיות מכוסה במים, כאמור, והמשמעות המעשית היחידה של דין התורה הייתה רק בתינוק או בננס. ובאו חכמים והצריכו אף בשבילם שיעור שגופו של אדם בינוני עולה בו.

אם כן, המטרה העיקרית של ה"שיעור" היא לתת אפשרות למי שנמצא מחוץ למעיין התניא להיכנס אל תוכו, ולהיכנס כולו. אבל כשם שברור שגם לאחר שיש במעיין את הארבעים הסאה הנחוצים מדרבנן לא איבד המעיין את כוחו לטהר בכל-שהוא, כך ברור גם בענייננו, שתוספת ההסבר ב"שיעורים" אינה גורעת ח"ו מכוח השפעתו המקורית של התניא כשלעצמו. ההסברים נועדו רק להרחיב את ה"כלשהוא" עד שכל גופו של הלומד ייכנס במי המעיין.

זוהי שיטת ההסבר בשיעורי התניא, בין בעל-פה ובין בספר, לכל אורך הדרך. זוהי השיטה שרבנו זי"ע הורה שוב ושוב לאחוז בה: שההסברים יהיו קצרים ופשוטים ככל האפשרי, ושווים לכל נפש.

כתוצאה מכך אנו מוצאים כיום דיין בקהילה חרדית מכובדת שמעיר שלמרות שזה זמן רב שלמד תניא, אבל מעולם לא היה לו "געשמאק" בזה עד שפתח את ספר ה"שיעורים". ובד בבד, שמח הילד שמתחיל ללמוד שיעורי חת"ת ומתרגש מהעובדה שגם הוא יכול להבין את התניא כשהוא לומד מתוך ה"שיעורים".

הבה נקווה שהשיעורים ימשיכו בתפוצתם "בלי שיעור", הן בעולם – המספר המקומות שאליהם מגיעים השיעורים, הן בשנה – אריכות ימים ושנים טובות למגיד ה"שיעורים", והן בנפש – לקהל רחב ומגוון של קוראים, מעיינים, ושומעים.

ובזכות הפצת המעיינות חוצה, נזכה בקרוב ל"קאתי מר" דא מלכא משיחא.

ראיון עם הרב וויינברג

(כפר חב"ד, גליון 1214, תשס"ז)

שאלתי את הרבי:

למה שלא נעשה

אנחנו שיעור בתניא?

הוועד המורחב שחבריו קיבלו עליהם תפקידים שונים ולבסוף כמעט כל המעמסה נפלה על אדם אחד, השיעור שהיו חסידים שהתנגדו לקיומו ולבסוף האזינו לו מאות-אלפים, הספר שהופעותו הייתה מוטלת בספק ולבסוף נהפך לרב-מכר / הרה"ח השד"ר הרב יוסף ויינברג שליט"א מספר כיצד הוקם השיעור בספר התניא המשודר ברדיו כבר קרוב לחמישים שנה, נזכר במעורבותו העמוקה של הרבי, ומגולל איך הובילה התמדתו ליצירה הנפלאה של 'שיעורי בספר התניא'

שידור למתחילים

הכולהחלבקינתשי"ח. הרב ויינברג הגיש תכנית רדיו שבועית לטובת ישיבת 'תומכי תמימים', במגרת מאמציו לגייס כספים עבור הישיבה. הוא השיג בתחנת רדיו ניו-יורקית זמן שידור, וכנהוג בארצות-הברית, היה משמיע בתכניתו דברי תורה וחסידות וגם מזכיר לנדיבים לתרום עבור הישיבה. זה היה המפגש הראשון שלו עם המדיה.

לאחר שהתכנית הצליחה מעבר למצופה, קלט הרב ויינברג שעומד לרשותו מכשיר יעיל מאין כמוהו להפצת המעיינות חוצה: השידורים עושים רושם ויש מאזינים שמתעניינים. "אמרתי לעצמי", נזכר הרב ויינברג, "אם הרדיו טוב כדי לקצור גשמיות", למה לא להשתמש בו גם לדרוע רוחניות?"

ומחשבה למעשה. במרחשוון תשי"ט, כשהרב ויינברג נכנס לפני יום הולדתו ל'יחידות' אצל הרבי, העלה את ההצעה

מוסר מעל גלי האתר בספר התניא. בשגרת חיים האפורה של יהודי אמריקה מהווה שיעורו של הרב ויינברג ברדיו מקווה-טהרה של קדושה וחמימות. הדבר המעניין הוא ששיעוריו נהנים במידה שווה יהודים פשוטים, "עמך", וגם רבנים וראשי ישיבות.

הרב ויינברג החל להשמיע לראשונה מעל גלי האתר בניו-יורק את שיעוריו השבועיים בספר התניא לפני קרוב לחמישים שנה. מאז ועד היום, על-אף גילו המופלג, שופע הרב ויינברג כמעין, ומזכה את הרבים בדברי תורת החסידות המשולבים בסיפורים חסידיים בסגנונו האוטנטי.

בשעתו, רוב המאזינים לשיעורים לא ידעו כי למעשה כל השיעורים מוגהים על-ידי הרבי. רק כעבור שנים נחשפה עובדה זו על-ידי הרב ויינברג עצמו: הרבי הקדיש זמן רב להגהת שיעורים אלו, כשהוא מוסיף הערות וביאורים רבים. "כל שיעור הוגה מתחילתו ועד סופו, בכל פרט ופרט שלו".

הגאון החסיד רבי יוסף הלוי ויינברג שליט"א, שחגג לא מכבר את יום הולדתו ה-90, לאויוש"ט, ניחן בזיכרון נדיר, והסיפורים קולחים מפיו בשפה ברורה, תוך פירוט כל השמות, הכתובות והתאריכים הקשורים בסיפורים, והכול בבהירות ובדייקנות. אי-אפשר שלא להתרגש כששומעים ממנו על כל אותן אין-ספור שליחויות עלומות מטעם הרבי, שבהן זכה לגאול כל-כך הרבה נשמות יהודיות משביין.

עם זאת, לרגל י"ט כסלו, בחרנו להתמקד הפעם דווקא בתפקיד נוסף של הרב ויינברג: יו"ר הוועד להפצת חסידות. במסגרת תפקיד זה הוא מנצל את כוחו כפה מפיק מרגליות, שיהודים מכל החוגים ובכל הרמות מאזינים לקולו הנעים ולשפתו הברורה בעונג רוחני, בהזדמנויות שונות, ובמיוחד בשיעורי חסידות קבועים ברדיו.

המוני יהודים בניו-יורק ומחוצה לה מחכים בקוצר-רוח לשיעור הנפלא שהוא

להתחיל שיעור תניא ברדיו. "לרב טייץ יש שיעור בגמרא", אמר הרב ויינברג לרבי, "למה שלא נעשה אנחנו שיעור בתניא?".

הרבי הרהר רגע, ואחר כך ענה: "עוד לא הגיע הזמן".

הרב ויינברג הסביר לרבי שלא עלה בדעתו להגיש את השיעור המשודרים על אחריותו האישית בלבד, והציע שהשיעורים יהיו למראה הרבי ויעברו על-ידו הגהה לפני השידור, אבל הרבי חזר ואמר שעוד לא הגיע הזמן.

עברה שנה, והרבי ויינברג שמעשה המשפיע הרה"ח רבי נחום גולדשמיד ע"ה החל לשדר שיעור תניא ב'קול ישראל'. שיעור זה נוסד לרגל שנת ה-200 להולדת הבעש"ט. כעת, כשנכנס לרבי ליחידות לקראת יום ההולדת הבא שלו (במרחשוון תש"כ), הייתה בפיו 'טענה': "והרי בארץ ישראל כבר עושים זאת?" - אבל הרבי עדיין לא אישר.

"עברו שבועות אחדים", מספר הרב ויינברג, "ויום אחד אמרתי לעצמי: 'אולי בכל זאת כדי לנסות?' והחלטתי להכין דוגמה של שיעור אחד לשידור, ולהגיש אותה להגהה לרבי. יחד עם השיעור לדוגמא צירפתי מכתב בו כתבתי כי אני מכיר בגודל האחריות של הוראת תניא לרבים, אבל אני נשען על מה ששמעתי ב'תומכי תמימים' באוטבוצק מהמשפיע רבי ברוך פרידמן ז"ל. ואז, לאחר שהרבי עבר על השיעור הראשון לדוגמא שהכנסתי, זכיתי פתאום לתגובה אחרת לגמרי: זמן קצר מאוד לאחר שהכנסתי את השיעור, הוא יצא מהרבי 'מוגה', עם הערות ותיקונים של הרבי. והרבי גם צירף מאה דולר כהשתתפות בהוצאות והוסיף את ברכתו הקדושה".

מאז הגהת השיעור הראשון, הרבי גילה לאורך כל הדרך יחס מיוחד לעניין. הרבי הרעיף על העוסקים במלאכה שפע ברכות מיוחדות והדריך וכיוון אותם על כל צעד ושעל. במוצאי שבת פרשת יתרו תש"כ מסר הרב ויינברג את השיעור הראשון, ובברכותיו הקדושות ובכוחו של הרבי ממשיך במלאכה זו עד עצם היום הזה.

"בשיעורים הראשונים עוד היססתי, מובן שהדוגמה של ר' ברוך עמדה לנגד עיני, אבל בכל-זאת היו לי ספקות. ראיתי שר' נחום גולדשמיד מצליח לחבב את התניא בציבור למרות שדרכו שונה - ועם הצלחה לא מתווכחים. לכן, שאלנו את הרבי אם דרך הלימוד שלנו צריכה ללכת בעקבות דרך הלימוד של ר' נחום גולדשמיד - כלומר, להגיש הסברים ארוכים ומפורטים על נושאים שונים בחסידות ובעיקר על המושגים המופיעים בתניא - או להסתפק בהבנת העניין באופן כללי ולהסביר בעיקר את מה שנחויץ לצורך הבנת הפירוש הפשוט.

"תשובת הרבי הייתה חד-משמעית: הלימוד צריך להימסר בצורה הקלה ביותר, והורה לנו להשתדל שהכול יהיה מובן עד כמה שאפשר, באופן השווה לכל נפש. כשציניתי שר' נחום מלמד באופן שונה, הרבי ענה: "שם בארץ-ישראל, זה אחרת". הבנתי שהרבי רוצה שבארצות-הברית שיעור התניא יתאים גם למתחילים ממש, כדי לקרב אותם לתורת החסידות".

רק כיום, עשרות שנים אחר-כך, אפשר להבין עד כמה הרבי צדק במבטו המרחיק ראות. אילו השיעורים היו נמסרים עם ביאורים, לא היינו זוכים בשום אופן ללמוד היום בספר 'שיעורים בספר התניא'

במתכונתו הנוכחית.

פרוייקט של אדם אחד

מלאכת ההכנה של שיעור שמיועד לרבבות מאזינים בעלי רקע תורני שונה, לא הייתה מן הקלות. לכן, לאחר הכנת חומר הגלם של השיעור, הגיש הרב ויינברג את השיעור לרבי כשהוא מוכן לשידור. לאחר שקיבל את ההגהות של הרבי, שיכתב הרב ויינברג את השיעור מחדש בהתאם להגהות של הרבי, וכך היה מגיע לשידור עם דפים מוכנים ומתוקנים בשלמותם.

כל שידור כזה ארך רק רבע שעה, ובכל פעם הספיק הרב ויינברג ללמוד רק שורות ספורות, אבל בתקופה הראשונה זה דרש ממנו פעילות אינטנסיבית של 16 עד 17 שעות: הכנת החומר גלם לשיעור, ישיבה על התיקונים הראשוניים עם הרב טננבוים, הכנסת השיעור לרבי, תיקון השיעור על פי הגהות הרבי והשכתוב הסופי, שלא לדבר על הנסיעה לתחנת הרדיו, ההכנות הטכניות לשידור והחזרה הביתה.

לאחר מספר שנים של שידור ממרכז השידורים WLCC ב'770, החל הרב ויינברג לסדר מביתו. האמצעים הטכנולוגיים נעשו טובים ומשוכללים יותר. מדברים בטלפון ומתחברים לתחנה.

בתקופת ההרצה של השיעורים, הקשיים היו רבים, ובפרט כשהתברר שמדובר במבצע של כמעט אדם אחר. בהזדמנות נדירה חשף הרב ויינברג משהו מ'קשיי הבראשית': "בתוך אנ"ש, חסידי חב"ד, היו כאלו שלא קבלו את השיעור בתניא מעל גלי האתר כדבר מובן מאליו. אחד מחשובי החסידים טען כלפי בהתרסה: איך אתה

מחזור של 22 שנה

לעיתים קרובות נהג הרבי להוסיף בשיעורים לאחר שכבר הגייה. הרב ויינבערג: "אני זוכר שיעור בפרק מ"ט שהייתי צריך למסור במוצאי שבת חנוכה. הרבי ישב במשך שלוש שעות וכתב ביאור נפלא באותו פרק. לבסוף הרבי ראה שהשעה כבר מאוחרת, כך שלא אוכל להספיק לעבד את ההוספה העמוקה לסגנון של שידור ברדיו. הוא קרא איפוא למזכיר הרב בנימין קליין ואמר לו: 'ג'יס דאס ויינבערג', זאל ער טאן מיט דעם וואס ער וויל!...' [תן את זה לויינברג, שיעשה בזה כרצונו...]. למעשה הודעתי בשיעור של אותו שבוע כי מכיוון שיש ביאור מהרבי, אחלק את הביאור לשלשה חלקים שאשדר במשך שלשה שבועות, וכך אמנם עשיתי".

וזאת הייתה רק דוגמא אחת. אין לשער כמה שעות של עבודה הרבי השקיע בשיעורים. רק לאחר שהספר 'שיעורים בספר התניא' יצא לאור, ושורות ארוכות של הערות בגוף כתב יד קדשו של הרבי עיטרו את שולי העמודים - התחילו החסידים להבין שמדובר בדבר שלא היה כמותו מעולם ולקלוט את חשיבות העניין. ביטוי מעניין ליחסו המיוחד לשיעורים, נתן הרבי בימי ה'שבעה' על אימו הרבנית חנה ע"ה שנסתלקה ביום שבת קודש ו' תשרי תשכ"ה, ואת השיעור במוצאי שבת הקדיש הרב ויינברג לעילוי נשמתה. הוא סבר לתומו שלא מתאים לכתוב לרבי בזמן ה'שבעה' ודיווח לו על כך רק לאחר יום-הכיפורים. כשמסר את ההודעה, השיב לו הרבי: "לפלא שלא הודיע קודם על זה, שהרי בכל זמן מצפה כל אחד לעניין של נח"ר, בפרט לעת כזאת וכו'".

לי אותם, חלילה. הסוף היה שהרבי כן הגיה את השיעור ההוא, וגם את הבאים אחריו - וכן זה נמשך הלאה עד שסיימנו את המחזור הראשון בלימוד כל הספר".

במבט לאחור, מתברר שאכן היו קשיים רבים, ורק בזכות העידודים שהתקבלו מהרביניתן היה להתגבר עליהם. הרב ויינברג מדבר על העידודים הללו בהתפעלות רבה: "בתחילה הרבי אמר שוב ושוב שטרם הגיע הזמן להתחיל עם השיעורים, אבל אחר-כך הוא גילה כלפיהם יחס חם ואוהד, בראש ובראשונה בהגהות, וגם בעובדה שמעם לפעם דיבר על כך ברבים".

הרב ויינברג עצמו ממעט לפרט בנושא זה, אך המעיין בשיחותיו של הרבי יגלה שכמעט בכל שנה, בתקופת פתיחת השיעורים, הרבי דיבר על כך בהתוועדות. ופעם אפילו שיבח את הרב ויינברג אישית, כשאמר שצריכים ללמוד ממנו מוסר השכל - אדם אחד התמסר לעניין מסוים של הפצת המעיינות, ואף-על-פי שבתחילה רצו להפריע לו, בסופו-של-דבר הצליח...

ככל שעבר הזמן, התבררה יותר ויותר החשיבות שהרבי מייחס לשיעורים. אחד הביטויים הבולטים לחביבות המיוחדת שייחס הרבי לשיעורים היה האירוע הבריאותי בשנת תשל"ח. הרב ויינבערג לא רצה להכניס את השיעורים להגהה, כדי שלא להטריח את הרבי באותה שעה. הוא התכוון להשתמש בינתיים בכמה שיעורים שהרבי הגייה לפני כן, ולמשוך את השיעורים זמן רב יותר, עד שהרבי יחלים. אך כשהרבי ראה שהשיעורים אינם מגיעים, שאל על כך את מזכירו הרב גרונור.

מעזי לקחת על עצמך אחריות כזו?! עניתי לו: אם לא ניקח אחריות לא יהיה כלום..."

מלכתחילה לא הייתה הכוונה שרק אדם אחד יכין וימסור את השיעור. באסיפה שהתקיימה בתקופה הראשונה לקיומו של השיעור הוחלט להקים ועד מיוחד שידאג למרבית הפרטים הטכניים. הוועד הוקם ומספר אנשים לקחו על עצמם תפקידים שונים, אבל כמו בהרבה מקרים דומים, בסופו-של-דבר העול נפל על אדם אחד. הרב ויינברג: "כשהיה ברור שאצטרך לשאת בנטל כמעט לבדי, הבעתי לפני הרבי ב'יחידות' ספק אם אוכל לעמוד בזה, כי הייתי עסוק מאוד ב'תומכי תמימים' וגם הייתי בעל משפחה וכו'. אבל הרבי חיך ואמר: 'נו הרי אתם יכולים לזמן עוד אסיפה...', ואחר כך הוסיף ברצינות: "צריכים לעשות החלטה גמורה לעבור על כל התניא לפחות פעם אחת!"

הרבי אמנם דיבר במפורש על מחזור אחד של לימוד, אבל כבר אז היה ברור שיש לו כוונת להמשיך הלאה, כי בעת לימוד ההגה"ה בפרק ב' שיש בה עניינים עמוקים, הרבי כתב על עלי ההגהה של ביאור מסוים (התוכן): בשביל פעם ראשונה יספיק גם בקיצור...

והיו גם רגעי מתח לא קלים. יום אחר קיבל הרב ויינברג הודעה מהרב חדקוב, שמכאן ואילך לא יגיה הרבי את השיעורים, ובמקום זה עליו להראותם לאדם נוסף מלבד הרב טננבוים. "לא צריך לתאר מה הרגשתי באותו רגע... אבל החלטתי לנסות בכל זאת וקיוויתי לטוב. בפועל, את השיעור הבא הכנסתי לרבי, אלא שהפעם בניגוד לתמיד, השארתי לעצמי עותק של הדפים שהכנתי, למקרה שהרבי לא יחזיר

לא קשורים לחב"ד שלומדים תניא הודות ל'שיעורים בספר התניא'."

47 שנה חלפו מהשיעור הראשון ומהמפעל האדיר נמשך במלוא המרץ. השידור הקבוע במוצאי שבת ממשיך להתקיים מדי שבוע בשבוע, להנאתם של רבות מאזינים ברחבי ארצות-הברית ומחוצה לה.

מתקליטים עד הספר

בדרך הטבע, הציבור שהתרגל להאזין לשיעורי התניא ברדיו רצה אפשרות לחזור עליהם בשעותיו הפנויות, ונוצר צורך להפיק ולהפיץ שיעורים מוקלטים. באותה תקופה עוד לא הומצאו קלטות, והוועד הפיק את השיעורים בתקליטים.

גם פרויקט זה זכה ליחס מיוחד במינו מהרבי, שנתן הוראות מפורטות, אפילו מה לכתוב על עטיפת התקליט. למעשה, יצאו-לאור רק תקליטים יחידים מהשיעורים, מהסיבה הפשוטה שלא היה לרב ויינברג זמן פנוי להתעסק בכך.

ואז הציע הרה"ח רבי משה לייב רודשטיין ז"ל להוציא את השיעורים בספר. "בהתחלה הדבר נראה לי די מוזר", מספר הרב ויינברג. "שאלתי על כך את הרבי, והרב שלל זאת. אך כבר למחרת בבוקר חל שינוי והרבי הורה לי להוציא את השיעורים בספר!"

העבודה על כך נמשכה זמן רב יחסית, כי היה צריך לעבד את החומר מחדש ולשנותו מסגנון של דיבור לסגנון של כתיבה. אבל כל השינוי הוא סגנוני בלבד. לא שונה ח"ו שום דבר בתוכן, שהרי הכול הוגה על-ידי הרבי.

מאז צאתו לאור בפעם הראשונה, זוכה

ברדיו. במהלך ההתוועדות הורה הרבי לנגן את ניגון אדמו"ר הזקן שלוש פעמים, והרבי ציין אז ש"על ידי זה נפעל העניין דהפצת מעיינות החסידות בכל העולם כולו, ובאופן שבאותו רגע שלומדים בספר התניא, שומעים זאת בכל מקום".

במהלך השיחה עמו שולף הרב ויינברג עשרות רבות של עלי הגהות שהרבי עבר עליהם ונזכר בערגה באותם ימים. "זה מדהים אותי בכל פעם מחדש לראות כיצד הרבי דייק בכל מילה ובכל משפט. בדיבור, הרבי היה מאוד רחב ואילו בכתיבה, הרבי היה מתמצת מאוד כל עניין. זה אחד הדברים המופלאים שראינו אצל הרבי".

מהיכן הכוחות, אנו שואלים את הרב ויינברג, להמשיך עד היום, במרץ שכזה, בגיל כה מופלג.

תשובה אחת יש בפיו: "העובדה שהרבי ייחס חשיבות כה רבה לשיעורים אלו, דבר שניתן לראות מהעובדה שבכל שבוע הוא היה מגיה את תוכן השיעור, זה מה שמעניק בכל פעם מחדש את החשק וההתלהבות למסור את השיעור השבועי".

את השיעורים בספר התניא שמסר הרב ויינברג מדי שבוע, קיבץ לספר הידוע - 'שיעורים בספר התניא'. הרב ויינברג: "יש כמות עצומה של יהודים מכל החוגים שלומדים בספר הזה, ברוך ה'. הספר מתורגם לשפות שונות: עברית, אנגלית, צרפתית. רק לאחרונה יצא-לאור הספר בספרדית וקיבלנו תגובות רבות".

לדברי הרב ויינברג, הרבה אדמו"רים מלמדים את חסידיהם עם 'שיעורים בספר התניא'. "בכל מקום אליו אני נוסע, אני שומע על אנשים חשובים שחלקים בכלל

העידודים שנסך הרבי נתנו את הכוחות לעמוד גם במצבי לחץ, כמו במקרה הבא עליו ספר הרב ויינברג: "לקראת אחד השיעורים הכנתי הקלטה בטייפ והעברתי אותה לתחנת הריוביום שיש, כפי שעשיתי פעמים רבות כדי לחסוך לעצמי טרחה. עם זאת היה עלי לנסוע למנהטן בשביל שידור 'חזרה' על ההתוועדות של הרבי בשבת. לקראת כניסת השבת צלצל אלי הרב חדקוב והודיע לי לפתע שהרבי ערך שינויים מסוימים בשיעור, מעין 'מהדורא בתרא' של ההגהה. בתחנת הרדיו כבר הייתה הקלטה מוכנה והייתי צריך להודיע להם שלא ישתמשו בהקלטה, אלא אני אבוא ואשדר שיעור אחר בשידור חי. כעת הייתה לי בעיה. בדרך-כלל, זמן הנסיעה למנהטן במוצאי שבת היה מנוצל אצלי להכנת ה'חזרה' על קטע מההתוועדות, לאחר שהייתי מקבל את ההגהות מהרבי, כי השיעור בתניא כבר היה מוכן אצלי קודם לכן. הפעם הייתי טרוד כל הדרך בהכנת השיעור בתניא מחדש ובמשך הנסיעה לא יכולתי לחשוב גם על השיחה. אחרי השיעור כתבתי לרבי בדיוק מה היה והוספתי שבמצב שנוצר אני חושש שמא התוכן מההתוועדות לא נמסר כראוי. הרבי מחק את המילה "לא" וכתב: "נמסר כראוי, וזכות הרבים מסייעתו..."

22 שנה ברציפות נמשך המחזור הראשון של שיעור התניא ברדיו. נקל לתאר את אוצרות האין-סוף של ביאורים והסברים המצטברים במשך תקופה כזו, ובמיוחד כפי שהם מבוארים על-ידי הרבי.

בשבת פרשת תזו"מ תשמ"ב התייחס הרבי בעת ההתוועדות ל'סיום' שאמור להיערך במוצאי-שבת על לימוד התניא

הספר 'שיעורים בספר התניא' להצלחה עצומה. הספר, שהופיע במקורו בידיש, תורגם במהירות ללשון-הקודש (על-ידי הרב אברהם-חנוך גליצנשטיין) והודפס באה"ק למעלה מעשרים פעמים, כאשר בכל שנה מודפס הספר מחדש ובכל פעם המהדורה כולה נמכרת במהירות. הרב מנחם וולף, מנהל הוצאת הספרים קה"ת בארץ, אומר שהספר הוא ממש רב-מכר, זה כשלעצמו משמח, אבל כשאתה שומע מהרב וולף שספרי ה'שיעורים בספר התניא' עומדים בראש התפוצה של ספרי קה"ת, לצד השולחן-ערוך של אדמו"ר הזקן, אתה מתחיל להבין את גודל ההיקף של הפצת המעיינות בזכות ה'שיעורים'. הספר אף תורגם מידיש לאנגלית (על-ידי הרב שלום-דובער ויינברג, בן המחבר, בעריכת הרב אורי קפלון).

הרב ויינברג: "בתחילה בכלל לא שיערנו לאיזה היקף תגיע תפוצת התרגום האנגלי. הספר מופיע גם בקטלוג מועדון הקוראים של 'בני ברית' והם לבדם כבר הזמינו מאות

עותקים!".

ויש לא מעט יעדים מפתיעים שהספר בתרגומו האנגלי מגיע אליהם. השליח הרב רפאל טננהויז מפלורידה מספר על פגישה שקיים עם נשיאה של אחת האוניברסיטאות בארצות-הברית שאמרו עליו שהוא "מנותק לגמרי מהדת". כשהגיע הרב טננהויז ללשכת הפרופסור, קיבל אותו מארחו בחמימות רבה ושאל אותו אם שמע על ספר בשם 'שיעורים בספר התניא'. לשאלת הרב טננהויז, סיפר לו הפרופסור שהוא לומד בספר מדי יום, ואף מלמד ממנו בחוג שהקים לשם כך באוניברסיטה....

הלחץ לתרגם את הספר לשפות נוספות בא מכל שכבות הציבור בכל קצווי תבל. השלוחים בארגנטינה החליטו לתרגם את הספר מהגירסה האנגלית לספרדית, ובצרפת הוחלט על תרגום לצרפתית.

לאחרונה נוספו ללומדי הספר עוד רבבות יהודים ברחבי העולם המשתמשים בחוברות 'דבר מלכות' השבועיות, שהרי

השיעור היומי בתניא מודפס שם לצד הפירוש של ה'שיעורים'. ואם תרצו, אולי זוהי אחת המעלות הכי בולטות של ה'שיעורים בספר התניא' - העבודה שכל אחד שרוצה ללמוד היום שיעור תניא, ביחיד או ברבים, יש לפניו שיעור מעולה מן המוכן. זהו ספר בר-גישה לכל סוגי הלומדים ממש, החל במתחילים המגיעים רק עכשיו לחסידות, וכלה ביהודים חסידיים שלומדים חסידות כבר עשרות שנים. כן, גם חסידים 'משכילים', בעלי הבנה בתורת החסידות, מודים שללמוד השיעור היומי בתניא מתוך ספר ה'שיעורים' יש טעם אחר.

שלא לדבר על התועלת העצומה שהספר הביא לחוגים רחבים בציבור הכללי. כולם מכירים בערכו הנפלא של הספר והתגובות הנלהבות של יהודים מכל הזרמים, חסידים וליטאים, בני-תורה ספרדים, מורות ותלמידות תיכון - מעידות על תכונה אחת שמשותפת לכולם: בזכות הספר הזה הם יכולים ללמוד תניא יום-יום בהבנה מלאה.

שער

שיחות-קודש

- אודות שיעורי התניא ברדיו -

און אויך אין דער זייט וואר איז פאסיג פאר זיי, נישט פאר דעם וואס לערנט פאר דעם
 שיעור. דער זמן וואס מ'לערנט מציא אויף דער לאריא איז דאך מוצאי שבת, וואס אזוי
 פלעגט דער טאג זיין דער סדר צו חזרן חסידות שבת פארנאכט אין דער זייט פון דער
 רצועין, און פאראינצו עם ביז אין נאכט כמעט אין וועלט איז שוין מוצאי שבת, -
 דער זמן פון אל הירא עברי יעקב - בכרי טהבר צו זיין (נאמעסער) און ממשיך אן זיין פון
 דעם שבת און די וואכעדיגע טעג. און איצט דורך די עקסטרעם וועט דער לערנער קאנען
 זען אויך אין די וואכעדיגע טעג.
 און דער רבי שליט"א האט פארטבעזעט: און זאל זיך ביי דעם די עקסטרעם
 להניח ברפיה אל ביתך. אז דורך דעם ברענגען די עקסטרעם הניח און שטוב זאלען די
 דברי חסידות אנקעסן צו די בני בית, און אויך ווי די גטרא דאנט אז ביהמ"ד קורין
 ביתך אז מ'זאל זיין קורות און וועט פון דער שטוב זאלען דערען דעם אפילו און די דברי
 חסידות.
 און כאטש אפילו עם עאן ראך זיין אז איינער זאל אויף די זעלבע כלי (בעסטיגט
 אויף דעם זעלבען גראמטיפאן) אפעטער ארויסלייגען און הערען עפעס אנדערס ביז צו א דאך
 וואס איז דער תימן פון חסידות? זאגט דאך אכער דער אלטער רבי איז תניא אז במעט פון
 לעינא דברי חורה איז יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד, אז דער יחוד וואס א איד
 ווערט פאראיינציגט מיט דעם אויבערשטען דורך חורה איז אן אייביקער און כאטש ער
 זאגט דעם נאכדף למעלה, האט דאך אכער דער אלטער רבי דאס אנדערשטען בדין על הגייר
 מיט מיט אויף אפירא און עם ממשיך בעזעקן למטה און צו זיין זייט וואס מ'לערנט חורה זאל
 פירען אויך אויף שטעטער, און ווי בעזאגט פריהער, אז דער לחם מן השמים אפילו ווען
 ער קומט אן צו אפעלע וואס דער ביהמ"ד-כליבט ער אלץ אין זיין מהרה, און סוף כל סוף
 וועט זיין המאור שבת מהזירו לכונט.

בשיחה זו קישר רבינו את מעלת השיעור ברדיו עם מה שנתבאר קודם לכן בהתוועדות בענין ה"מן".
 הרב וויינבערג שי' הכין שיחה זו על-מנת לחזרה במוצש"ק, וזכה שרכינו יגיה זאת.
 (ענין ה'מן' (שנתבאר בהתוועדות ורבינו הוסיף בו בהבא לקמן) נדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1037 (בשילוב עם שיחת מוצש"ק בשלח תשי"ז))

- פענוח -

כ"ק אדמו"ר כתב בריש השיחה:

להעתיק התיקונים גם בהר"ד.

בע"ה

די שיחה פון רבין שליט"א איז געווען א המשך צו א פריהערדיגע שיחה אין וועלעכער דער
 רבי שליט"א האט אויספירליך ערקלערט דעם ענין פון מן אין רוחניות, אין נפש פון א אידן און אין
 עבודת השם, און נאך דעם האט דער רבי שליט"א געזאגט:

כ"ק אדמו"ר סימן להתחיל קטע חדש: *

מ'האט דאך גערעדט פריהער וועגען דעם ענין פון מן-לחם מן השמים, אז דאס איז אן ענין וואס

איז געגעבען געווארען צו יעדער איינעם, און אפילו ביי די וואס עס איז ביי זיי געווען טחנו ובשלו* ודכו במדוכה [וואס ווי די גמרא זאגט אין יומא איז דאס געווען ביי דעם דריטען און נידעריגסטען סוג – ביי רשעים] איז דער מן אנקומענדיג צו זיי דאך פארבליבען אין זיין מהות און מעלה – אז עס איז אין איהם נישט געווען קיין פסולת. און ניט נאר וואס דער מן איז נאך געווען מן, נאר אפילו אויך נאכדעם ווי דער טחנו ודכו איד האט אים געגעסן און ער איז געווארן דם ובשר כבשרו.

וואס אזוי איז אויך אין דעם ענין פון פנימיות התורה וואס ווערט אנגערופען לחם מן השמים [ווייל תורה בכלל ווערט אנגערופען לחם, ווי עס שטייט לכו לחמי בלחמי וואס דאס גייט אויף תורה, און פנימיות התורה ווערט אנגערופען לחם מן השמים ווי ערקלערט אין די מאמרים פון המשך תרס"ו] איז דער לחם מן השמים דארף אנקומען צו אלע אידען (וואס איצט, ווען פנימיות התורה איז נתגלה געווארן אין חסידות מיינט דאס אז חסידות דארף אנקומען צו אלע אידען) ביז צו דעם גאר נידעריגסטען סוג, און מיר האבען די הבטחה אז ניט נאר וועט ניט זיין קיין פסולת (שאדען) ח"ו, נאר פארקערט המאור שבה מחזירו למוטב, דער מאור שבתורה פון תורת החסידות וועט איהם מקרב זיין און מחזיר למוטב זיין.

און אויב דאס איז אזוי [אז מ'דארף זיך משתדל זיין ברענגען דברי חסידות צו די וואס זיינען] בריחוק מקום ברוחניות, וואס זיי זיינען ווייט אין רוחניות, איז דאך זיכער אז דאס דארף אזוי זיין – מ'זאל זיך משתדל זיין מפיץ צו זיין און פארשפרייטען די קוואלען פון חסידות – צו די וואס זיינען ווייט אין ארט בגשמיות.

וואס דערפאר האט מען איינגעפירט צו לערנען חסידות אויף דער ראדיא, בכדי אז די מעינות פון חסידות זאלען אנקומען אויף צו די וואס זיינען ווייט אין ארט און קאנען נישט אין זייערע ערטער לערנען קיין דברי חסידות.

דער שיעור אויף דער ראדיא האט דאך אבער אויך זיינע באגרעניצונגען; וואס עס ווערט נאר געלערנט איין מאל און ווען איינער וויל עפעס איבערהערן איבערלערנען און איבערחזרן קאן ער עס דאך נישט, און אויך די באגרעניצונג אין צייט – אז טאמער קאן ער פונקט יענע צייט נישט הערען האט ער שוין פארפעלט דעם לימוד, האט מען דערפאר יעצט אנגהויבען ארויסצוגעבען די שיעורים אויף תקליטים (רעקארד'ס), וואס דורך דעם וועט עס קאנען אנקומען אויך צו די וואס צו זיי דערגרייכט נישט דער שיעור אויף דער ראדיא, און די וואס הערען יא דעם שיעור אויף דער ראדיא וועלען האבען די מעגליכקייט מעלה וואס זיי וועלען קאנען איבערהערן איבערלערנען און איבערחזרן, דעם שיעור און אויך אין דער צייט וואס איז פאסיג פאר זיי, נישט פאר דעם וואס לערנט פאר דעם שיעור.

דער זמן וואס מ'לערנט תניא אויף דער ראדיא איז דאך מוצאי שבת, וואס אזוי פלעגט אויך

* עיין זח"ב (ס"ב סע"ב) ות"ז (בסופו סוף ת"ג) שגם דכו כו' שייך לרשעים. ויש ליישב אשר בזה דלא פליג על הש"ס ובד"ה ארע"ק (המשך תרס"ו) הביא דוקא ורק – דכו במדוכה.

דאך טאקע זיין דער סדר אין פילע ערטער צו חזר'ן חסידות שבת פארנאכט אין דער צייט פון רעוא דרעוין, און פארציהען עס ביז אין נאכט בשעת אין וועלט איז שוין מוצאי שבת, – דער זמן פון אל תירא עבדי יעקב – בכדי מחבר צו זיין (באהעפטען) און ממשיך צו זיין פון דעם שבת איז די וואכעדיגע טעג. און איצט דורך די רעקארד'ס תקליטים וועט דער לערנען פון מוצאי שבת קאנען נמשך (פארטגעזעצט) ווערן זיין אויך אין די וואכעדיגע טעג.

און דער רבי שליט"א האט פארטגעזעצט: יהי רצון אז דורך איז זאל זיין בנוגע די רעקארד'ס זאל זיין להניח ברכה אל ביתך, אז דורך דעם ברענגען, תניא רעקארד'ס אין שטוב זאלען די דברי חסידות אנקומען אויך צו די בני בית, און ביז אויך צו ביתו כפשוטו ווי די גמרא זאגט (תענית יא, א) אז ביתך מיינט קורות ביתוך מעידים אז, די קורות און ווענט פון דער שטוב זאלען הערען דעם אפקלאנג פון און זאלן עדות זאגן אויך די דברי חסידות.

וואס און כאטש אפילו עס קאן דאך זיין אז איינער זאל אויף די זעלכע כלי (געמיינט אויף דעם זעלבען גראמיפאן) שפעטער ארויפלייגען און הערען עפעס אנדערש ביז צו א זאך וואס איז דער היפך פון חסידות?! זאגט דאך אבער דער אלטער רבי אין תניא אז בשעת מען לערנט דברי תורה (אדער מ'טוט א מצוה) איז – ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד, אז דער יחוד וואס א איד ווערט פאראיינציגט מיט דעם אויבערשטען דורך תורה ומצות איז למעלה אן אייביקער. און כאטש ער זאגט אויך דעם לשון למעלה, האט דאך אבער דער אלטער רבי דאס אנגעשריבען בדיו על הנייר – מיט טינט און פאפיר – און עס ממשיך געווען ומגלה געווען דאס צו אונז למטה, אז כדי די ידיעה זאל אויך פועל זיין און די צייט וואס מ'לערנט תורה זאל ווירקען פועל'ן אויך אויף שפעטער, און באופן ווי געזאגט פריהער, אז דער לחם מן השמים אפילו ווען ער קומט אן צו אזעלכע וואס דכו במדוכה – בלייבט ער אלץ אין זיין מהות ומעלה, און סוף כל סוף וועט זיין המאור שבה מחזירו

כך החלו ה"שיעורים"

להלן קטע מדברים שסיפר הרב יוסף ויינבערג בראיון לשבועון "כפר חב"ד":

למרות שפניתי לרבי כמה וכמה פעמים בהצעה לייסד שיעורי תניא ברדיו, הרבי לא אישר את בקשתי. אך לאחר שצירפתי לבקשתי גם שיעור לדוגמא, זכיתי פתאום לתגובה אחרת לגמרי. זמן קצר מאוד לאחר שהכנסתיו, יצא השיעור 'מוגה', כלומר, מלווה בהערות ותיקונים מהרבי. הרבי צירף לשיעור המוגה שטר של מאה דולר כהשתתפות בהוצאות השיעור והוסיף את ברכתו הק'.

מאז הגהת השיעור הראשון, גילה הרבי לאורך כל הדרך יחס מיוחד לעניין השיעורים, הרעיף עלינו שפע ברכות מיוחדות, הדריך וכיוון אותנו בכל פרט ופרט על כל צעד ושעל. במוצאי ש"פ יתרו תש"כ התחילו השידורים. בפעם הראשונה אמרתי הקדמה כללית ובפעם השניה, במוצאי ש"פ משפטים, התחיל השיעור הראשון, שבברכותיו הק' ובכוחו של כ"ק אדמו"ר הוא ממשיך ת"ל עד היום הזה.

לקט שיחות-קודש

אודות שיעורי תניא ברדיו

א.

ביאור שנות השידורים

שכתוב "קץ שם לחושך" ואז "לילה כיום יאיר", שיהיה כולו אור. בביאת משיח צדקנו. בקרוב ממש".

(משיחת פורים תשכ"א)

שנתיים

" . . . במוצאי שבת זה ימלאו שנתיים ימים מאז שהתחילו ללמוד שיעורי תניא על ה"רדיו".

..כיון שבכל העניינים מצינו שכאשר מגיע אותו הזמן לתקופת השנה שבו נתחדשו, הרי הם מתעוררים שוב מחדש.

יתן ה' יתברך שיהיה תוספת כוח בעניין הפצת המעיינות, אשר, לימוד התניא על ידי ה"רדיו" הוא פרט בעניין זה, וימשיך להתפשט בהתמדה, לא רק "כהנה וכהנה", שפירושו בדברי רז"ל הוא עד שמונה פעמים ככה, אלא עוד יותר ועוד יותר, ללא הפסק".

(ש"פ משפטים תשכ"ב)

שבע שנים – מים חיים

"היינטיקן מוצאי שבת ווערט זיבן יאר זינט מען האט אנגעהויבן צו לערנען תניא אויף גלי הקול וגלי האויר. ובלע"ז – אויף רדיו.

שנה – עובר כל השינויים

" . . . ועל דרך זה בנדון דידן – בנוגע ללימוד התניא על ידי הרדיו:

כבר עבר משך זמן של שנה שלימה שלומדים פנימיות התורה, ספר התניא, על ידי הרדיו, כך, שבכל מקום ומקום שרק רוצים לפתוח את הכפתור, שומעים את דברי רבינו הזקן – דבר הוי', כמאמר רז"ל שכל תלמיד חכם שקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, שלכן "מה להלן באימה וביראה ברתת ובזיע אף כאן כו".

וכמבואר בארוכה בחסידות במעלת דבר שנמשך שנה שלימה, שעומדים בכל הניסיונות שמצד השינויים שבמהלך השנה, והיינו, שכל השינויים שבעולם אינם פועלים מאומה, כיון שמתקשרים עם עניין נצחי, שאינו תחת שליטת הטבע.

ויתן ה' יתברך שיומשך הדבר לאורך ימים ושנים טובות, וכל אלו שעסקו ועסקו בענין זה, יצליחו בהצלחה מופלגה למעלה מדרך הטבע, אפילו טבע דקדושה, ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור,

ועד שיקויים היעוד "לילה כיום יאיר" והיינו, שיאיר האור של פנימיות התורה והאור של נגלה שבתורה בכל מקום שהוא, ובדרך ממילא יתבטל החושך,

ולהעיר, שבדרך כלל הסדר הוא שכאשר מגרשים את החושך ממקום אחד, עדיין יכול להיות החושך במקום אחר; אבל כאשר עניין זה יהיה כמו ברדיו שמתפשט בכל שטח כדור הארץ בבת אחת – אזי לא יישאר מקום לחושך, כמו

דערפאר איז אויך אין עבודת האדם (וואס איז מחבר די צווי ענינים) פאראן דעם מספר עשר, וואס דאס איז אויך דער ענין פון "עשר הילולים", ווי די גמרא (ר"ה לב,א) זאגט אז דערפאר זאגט מען בר"ה עשר פסוקים פון מלכיות זכרונות און שופרות, ווייל דאס איז פארבונדן מיט די עשרה מאמרות, די עשרת הדברות, די עשר הילולים וכו'.

דעריבער איז אויך דער מספר עשר אן ענין פון פרהסיא, וכידוע אז דער גרעסטער פרהסיא איז בשעת עס זיינען דא צען; און בשעת ס'איז דא מער פאר צען קומט צו נאר אין "ברוב עם הדרת מלך", אבער בנוגע ברכת חכם הרזים, וואס דאס קען זיין נאר בשעת ס'זיינען דא שישים רבוא, ווי מהאט גערדט אמאל; אבער דער גרעסטער פרהסיא איז בשעת ס'זיינען דא עשר.

דערפאר געפינט מען אויך אז מספר ענדיקט זיך מיט (ניין) צען, און נאך דעם וואס מ'האט שוין צען, הויבט זיך אן א צווייטער מספר פון צען און א דריטער מספר פון צען,

וכמבואר אין דעם לאנגן אבן עזרא וואס ער איז מאריך אין דעם ענין פון עשר ווי דאס איז בנוגע דעם שם הוי', וואס בכללות איז דאס מתאים מיט דעם וואס ער זאגט אין פרדס.

דערפון איז פארשטאנדיק, אז אזוי ווי מ'האט גערעדט בנוגע שנת העשרים, אז עס דארף זיך אנהויבן אן עבודה חדשה, דער ענין פון לגולגלותם, דארף אויך בנוגע עשר שנים זיין אן עבודה חדשה, טאקע ניט ווי דאס איז לאחר עשרים שנה, אבער עס דארף אויך זיין אזא עבודה וואס לגבי פריער ווערט דאס אנגערופן מקיף, אז דאס קען ניט קומען אין א פנימיות מצד זיין עילוי, און ווי דער אלטער רבי זאגט אז דאס איז ניט א מקיף וואס פועל'ט ניט קיין חיות, נאר דאס פועל'ט א נייעם חיות, נאר ער איז העכער פון דעם אז די כלי זאל עם ארומנעמען און ער זאל זיך מתלבש זיין בכלי; וואס דאס אין אן עבודה חדשה.

און אויב דאס איז אזוי בנוגע די שומעים, אז זיי דארפן פועל'ן ביי זיך אז עס זאל זיין א נייע עבודה, איז דאס

אין משנה (פרה ח,ט) שטייט אז מים המכזבין אחד בשבוע, טייכן וואס טרינקענען אויס איין מאל אין זיבן יאר, הייסן ניט קיין מים חיים. איז דאך פארשטאנדיק, אז א זאך וואס האלט זיך יא זיבן יאר נאכאנאנד, און ווערט נמשך אויך אויפן אכטן יאר, איז עס א זאך וואס האט א קיום (היפך הכזב) און הייסט א דבר חי.

בתור מאמר המוסגר: א דבר חי איז דאך א מופת חותך, איז דער לימוד התניא אויפן רדיו במשך די זיבן יאר א מופת חותך און א הוראה אז אויב מען וויל נאר טאן אין הפצת המעיינות, קען מען אויפטאן.

ס'איז דאך פאראן אזוינע וואס טוען ניט אין הפצת המעיינות, מיט דער התנצלות אז אליין וועלן זיי ניט קענען אויפטאן און א צווייטער וועט זיי ניט העלפן וכו' – האבן זיי א מופת חותך פון דעם לימוד התניא אויפן רדיו, אז דאס האט געטאן בלויז איין מענטש, און האט ניט געהאט קיין העלפערס, און אעפ"כ איז שוין זיבן יאר וואס דער לימוד גייט אן, וכו"ל אז בעת א עניין גייט אן זיבן יאר, ווייזט עס אז ס'איז א דבר של קיימא".

[משיחת ש"פ משפטים תשכ"ה]

עשר שנים – פרהסיא

"מ'האלט דאך איצטער אין אגה"ת פרק העשירי, וואס אין היינטיקן שבת ענדיקט זיך עשר שנים וואס מ'לערנט תניא ע"י גלי האויר [דאס איז טאקע ניט קיין ענין פון "אויר", אבער וויבאלד דאס איז ניט קיין ענין חומרי וגשמי, האט מען ניט קיין אנדער ווארט, זאגט מען "אויר"], און עס הויבט זיך אן דער שנת האחד עשר.

וואס עשר איז א מספר שלם, ווי מ'זעט אויך אז אזוי איז ביי דעם אדם, איז ביי אים זיינען פאראן עשר כוחות, און ווי ער איז מסביר אין ספר הפרדס בתחילתו אז למעלה זיינען די ספירות במספר עשר, עשר ולא אחד עשר, עשר ולא תשע, און אזוי אויך אין וועלט זיינען אלע ענינים פאנאנדערגעטיילט אין צען;

כיו"ב).

און דערפאר אשרי חלקם וגדול זכותם פון די אלע וואס טוען אין דעם: די מדברים, די שומעים, און די וואס העלפן מיט געלט, "תמכין דאורייתא"², און עד"ז – אלע וואס העלפן און טאן מכאן ולהבא.

און וויבאלד אז עס ווערט איצט עשרים שנה³ וואס מ'לערנט תניא אויפן ראדיא – זאל דאס נמשך ווערן אין אן אופן פון הולך ומוסיף ואור ביתר שאת וביתר עוז,

מ'זאל לערנען סיי נגלה דתורה און סיי פנימיות התורה, אין אן אופן פון "לימוד שמביא לידי מעשה"⁴.

און דאס זאל פועל'ן סיי בא די מדברים און סיי בא די שומעים – ווי דער לשון פון רבותינו נשיאינו (אין כמה פדיונות) "שיפעלו הדברים בי ובהשומעים" – סיי בא די תמכין,

ביז אין אן אופן פון "כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה גו' כן יעמוד זרעכם ושמכם"⁵.

און די אלע מתעסקים בזה זאלן האבן אריכות ימים ושנים טובות,

כולל אויך – אז בביאת משיח צדקנו⁶ וועלן זיין דאן נוטל זיין חלק בראש אין מקבל זיין פני משיח צדקנו, בקרוב ממש".

(משיחת ש"פ יתרו ה'תש"מ – לקו"ש חכ"א ע' 452)

זיכער אזוי בנוגע דעם לומד, וואס ער דארף דאס ברענגען צו דעם שומע, וואס ער דארף זיין דער טופח על מנת להטפוח, אז ער דארף גיסן ביז דאס זאל פועל'ן, דארף ביי אים זיכער זיין אן עבודה חדשה וואס קומט לאחרי עשר שנים, וואס דאס וועט אויך פועל'ן אויף די אלע וואס הערן".

(משיחת ש"פ יתרו התש"ל)

עשרים שנה

"עס ווערט איצט עשרים שנה וואס מ'לערנט תניא אויפן ראדיא – איז כאן הזמן והמקום צו אפגעבן א יישר-כח צו די אלע מתעסקים בזה,

וואס אשרי חלקם און גדול זכותם וואס זיי טוען אין הפצת המעיינות חוצה אין אן אופן וואס דערגרייכט בכל קצוי תבל, ביז אין חוצה שאין חוצה ממנו,

כולל אויך – אז פון מכשיר חדש אין וועלט (ראדיא), וואס איז ניט געווען בפועל¹ בזמן משה רבינו, און ניט בזמן המשנה והגמרא, און ניט בזמן פון דעם בעש"ט און דעם אלטן רבי'ן (בחיים חיותם בעלמא דין) –

מאכט מען א צינור אויף הפצת המעיינות חוצה,

וואס דערגרייכט לכאו"א, ביז צו רבים וציבור, ביז צו אזוינע וואס מ'קען צו זיי ניט אנקומען באופן אחר (ווארום די טירן פון זייערע הייערע זיינען "פארמאכט" פאר ענינים

4, ראה קידושין מ, ב. שו"ע רביה"ז הל' ת"ת פ"ג ס"ג-ד.

5. ישעי' סו, כב. תו"א בראשית ב, ג ואילך. לקו"ת שה"ש מח, ד ואילך.

6. דקאתי כאשר יפוצו מעינותך חוצה (אגה"ק דהבעש"ט – נרפסה גם בריש ספר כש"ט (הוצאת קה"ת)).

1. ראה מדחז"ל עה"פ קהלת א, ט"יוד (נסמנו בתולדות אהרן, ברשימת הצ"צ לקהלת שם).

2. ע"פ משלי ג, יח. וראה זח"ג נג, ב. שו"ע יו"ד סרנ"א ס"ט. ובכ"מ. אגה"ק סוף ס"ה.

3. ראה לקו"ת במדבר ב, א.

ב.

תוכן ומעלת הפצת המעיינות באמצעות הרדיו באידיש

תוקף ובמהירות גדולה ביותר, כמהירות האור, ובלשון הגמרא: "רגע כמימרי", והיינו, ש"רגע" יש לו שיעור על פי תורה, כמבואר שם "וכמה רגע אחד כו'", אלא שזהו שיעור זמן קצר ביותר ובמהירות כזו מגיע הדבר עד למקום היותר רחוק,

ובאופן שאין על זה מונעים ומעכבים, לא עץ וברזל כו', ורק אם מדברים דיבור הפכי הרי זה יכול להיות מונע ומעכב. וע"ד ש"אין שום דבר גשמי ורוחני חוצץ לפניו ית' . . כי אם עונותיכם היו מבדילים גו'".

וזוהי המעלה בכך שמשתמשים ברדיו עבור הפצת המעיינות חוצה.

ובהקדים מה שסופר כבר פעם אודות אאזמו"ר, שהיה מה"י"ושבים" אצל אדמו"ר מהר"ש, שכאשר חזר מליובאוויטש, שאלו אותו – אלו שלא ידעו מתורת החסידות – אודות הנהגתו של אדמו"ר מהר"ש שהיה משתמש בכלי זהב, ועד שאפילו קופסת הסגריות היתה עשויה מזהב.

והשיב: "פעטאך" (שוטה)! וכי בשביל מי נברא זהב אם לא בשביל הצדיקים?! ... בשביל הצדיקים נברא זהב, ובגלל זה יכולים גם אחרים להשתמש בזהב".

(משיחת י"ב סיון ה'תש"כ)

הקול נשמע ללא הפסק זמן ומקום

" . . בהמשך להמוזכר לעיל אודות רדיו – הנה לכאורה אינו מובן: אם זהו דבר בלתי רצוי כיצד ישנה מציאות זו בעולם בכלל?

אך הענין הוא – שרואים שיכולים לעשות שגם מ"רדיו" יהיה דבר רצוי, כדלקמן:

ובהקדם מה שכתוב במגילה ש"שמעו הולך בכל המדינות" – שלכאורה אינו מובן: כאשר ישנו במקום

הדיבור מגיע בתוקף ובמהירות גדולה

"ידוע מאמר מלכא משיחא לבעל שם טוב: "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה", והיינו, שצריך להפיץ את המעיינות של תורת החסידות בריבוי ובכל מקום, עד ל"חוצה", בהפצה הכי גדולה, שכן, כל זמן שיש מקום ששם לא הגיעו המעיינות, הרי לא נתקיים עדיין "יפוצו מעיינותיך חוצה", שהרי ישנו "חוצה" הימנו.

בהפצה גופא ישנם כמה אופנים:

יש הפצה על ידי כתב ודפוס. אבל, אין זה התכלית, כי, על ידי זה מגיעים רק במקום מסוים – המקום בו נמצא הדבר הנכתב והנדפס.

יש הפצה על ידי דיבור, שכן, קול האדם יוצא והולך חוץ ממנו, ועד שהולך ומתפשט בכל העולם כולו.

- כ"ק מו"ח אדמו"ר הזכיר פעם מאמר החוקרים (אף שבדרך כלל לא אחז מענייני חקירות שהם לשם חקירה בעלמא, ולא בנוגע לפועל), שכאשר אדם מפקח בריגא (באותו זמן היה כ"ק מו"ח אדמו"ר בריגא), הרי זה פועל גם על האויר שבציר הצפוני, כיון שכל האוירים קשורים זה בזה –

אבל אף על פי כן, התפשטות הדיבור מרחוק יותר דורשת אריכות זמן, ועוד זאת, שכשהדיבור הולך ומתפשט רחוק יותר נעשה הקול חלש יותר, ועד שברחוק מקום ביותר אינו יכול להישמע לאוזן.

אך ישנו אופן של הפצה על ידי דיבור באמצעות הרדיו, שמעלתו היא – בשתיים: שאינו נחלש, והיינו, שבאותו תוקף שיוצא מפה האדם, הולך ומתפשט באותו תוקף עד סוף העולם, כך שאם הדברים הם יוצאים מן הלב, הנה בכל מקום שבאים הרי הם נכנסים אל הלב; וגם, שהתפשטות הדיבור היא ללא אריכות זמן, והיינו, שאף שצריך איזו שהות זמן, שהרי כל הדברים שבעולם הזה הם בגדר הזמן, מכל מקום, הרי זה במהירות גדולה, כמו מהירות האור. וזוהי גם מעלת הרדיו, שהדיבור מגיע בכל מקום באותו

תבל, יכול להגיע אליו קול הוי' באותו רגע, תוך כדי דיבור,

- ואף שכדי שהקול יגיע לכוכב יש צורך בזמן ארוך יותר, הרי שם לא נמצאים יהודים, ולכן לא נוגע שם שמיעת קול הוי' -

והרי קול הוי' הוא מה ש"גלה סודו אל עבדיו הנביאים". וכמו שכותב הרמב"ם בהלכות ממרים שכל פסק של בית דין שמתקבל אצל רוב בני ישראל הרי זה דבר הוי', וכאמור, על ידי הרדיו הרי זה יכול להגיע בכל שטח הארץ באותו רגע כמימרא.

וכשם שהמקום אינו מפסיק, כך גם הזמן אינו מפסיק, ולכן, "מה להלן (בשעת מתן תורה) באימה וביראה ברתת ובזיע, אף כאן (בכל זמן שיהודי שומע או לומד דבר תורה) באימה ביראה וברתת ובזיע", כיון שכאן נמצא הקב"ה, נותן התורה.

ועוד לימוד בעניין זה:

במכשיר הרדיו רואים שיש לאדם ברירה - שאם יסגור הכפתור, לא ישמע מה שנעשה בעולם.

וזהו גם עניין הבחירה שניתן ליהודי, כמו שכתוב "ראה נתתי לפניך גו' את החיים ואת הטוב" ואת ההיפך, ויש בידו הבחירה: אם יפתח את הכפתור - אזי ישמע דבר הוי'; אבל השאירו לו גם האפשרות לנצל את הבחירה החופשית היפך רצון הוי' ח"ו.

והנה, כל עניין צריך להמשיך בגילוי יותר - שיהיו רואים שמשמשים בזה עבור עניינים טובים בתכלית".

(משיחת פורים תשכ"א)

אותיות דקים ורוחניים

"... ולהעיר, שבתחילה היו מקטרגים כנגד עניין זה, ואחדים מהם לא התעייפו, וממשיכים לרטון ולהתלחש גם עתה... ועוד מלבישים זאת באצטלא של "יראת שמים"... - ובלב שיוכלו למנוע ולהזיק להפצת המעיינות חוצה,

מסויים איזה מאורע אצל יהודי - הנה עד שישמע הדבר בכל המדינות, יש צורך באריכות זמן ביותר, ואם כן, הרי יתכן שעד שהידיעה תגיע למקום פלוני, יתבטל העניין במקורו ושרשו, במקום שבו אירע!?

ועל דרך זה בנוגע לעבודת האדם, כמאמר המשנה "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני" - שיש מקשים:

הן אמת שהקב"ה הוא שוכן מרום, ושם מצווה את כל ציווי התורה ומצוותיה, אבל, לאחר זה צריך שיומשך משמי השמים העליונים על ידי הר סיני למדבר, ומהמדבר צריך להיות נמשך ל"ארץ נושבת", ומשנת ב'תמ"ה, יותר משלשת אלפי שנה, צריכה להיות השתלשלות של ריבוי שנים וריבוי מדינות עד שיגיע ליהודי זה;

ואם כן, כיצד אפשר לדרוש מיהודי השומע, שעניין זה יהיה אצלו באותו תוקף ו"שטורעם" כמו שהיה לפני שלש וחצי אלפי שנה, במדבר סיני, כאשר הרכין הקב"ה השמים ושמי השמים על הר סיני והוריד שכינתו עליהם!?

והמענה על זה - שרואים שגם בטבע ישנו כוח שלגבי אין תפיסת מקום להגבלת המקום, שזהו עניין הרדיו כפשוטו, שבמשך רגע, "רגע כמימרי" (שיעור זמן שנוגע להלכה, בנגלה שבתורה), הרי זה עובר שטח גדול ביותר ועד שמסבב את כל שטח כדור הארץ, והיינו, שבאותו רגע שקורה דבר מסוים, נודע הדבר בכל קצווי תבל, תוך כדי דיבור.

- אי אפשר שתהיה יציאה מההגבלה לגמרי, כיון שזהו בכל זאת בסדר השתלשלות, אבל לפי ערך סדר השתלשלות הרי זה עניין של יציאה מהגבלה.

ובפרט בנוגע לתורה ומצוותיה, הקשורים עם בני ישראל, שמקומם בעולם הזה הגשמי שאין תחתון למטה הימנו, בכדור הארץ - שתוך כדי דיבור יכול להגיע דבר ה' בכל שטח כדור הארץ, והיינו, שמתבטל הפסק המקום; ומזה למדים שגם זמן אינו תופס מקום, שהרי מקום וזמן קשורים זה בזה.

וזהו שאחד הלימודים שלמדים מענייני הטבע הוא מעניין הרדיו - שכל יהודי בכל מקום שנמצא בכל קצווי

דמי".

וזהו גם הטעם שתנועה זו ואותיות אלו יש בכוחם לעבור אפילו דרך כותל עבה, כמו כותלי עצים ואבנים, כי לגבי אותיות דקים ורוחניים אלו אין הכותל מסתיר.

והרי מובן, שנברא שיש בו כוח נעלה כל כך – בודאי לא נברא אלא כדי שישתמשו בו בעיקר ובאופן ישיר לעניינים של קדושה".

(ש"פ משפטים תשכ"ב)

המשכת ענייני התורה באותו אופן ממש

" . כאן המקום להזכיר אודות ענין נוסף הקשור עם מוצאי שבת שלפני זה – סיום שנה והתחלת שנה חדשה ללימוד שיעורי תניא שבועי על גלי הרדיו, מכיוון שסיום השבוע הוא במוצאי שבת זו.

והנה, כל העניינים שלמעלה משתלשלים ומשתקפים גם למטה, עד לעולם הזה הגשמי, ומזה מובן, שכן הוא גם בענין ד"לא פסיק טעמא" – שצריך להיות מעין ודוגמא לזה גם בעולם הזה הגשמי, כדלקמן.

כלומר: אף על פי שמצד גדרי העולם ישנו חילוק בין מעלה למטה, וגם כאשר העליון נמשך למטה הרי זה באופן של צמצום והעלם, היינו, שינוי ממעמדו ומצבו כפי שהוא למעלה, שרק אז יכול לרדת ולהתגלות למטה, שזהו היפך הענין ד"לא פסיק טעמא", שגם למטה הרי הוא באותו אופן כפי שהוא למעלה – מכל מקום, מעין ודוגמא לדבר צריך להיות גם בעולמנו זה.

דוגמא לדבר בנגלה דתורה: בדיני עירובין מצינו ש"אסור לערב עיר של רבים בלא שיוור . . . שלא תשתכח תורת רשות הרבים". כלומר, גם כאשר כל העיר היא באופן מסוים – משאירים "שיוור" מאופן הקודם, כדי שלא תשתכח כו'. ועל דרך זה בנדון דידן: למרות שהסדר בעולם הוא שכל דבר שיוור ונמשך למטה מצטמצם ומשתנה, מכל מקום, משאירים ענין מסוים שיומשך למטה באותו אופן כפי שהוא למעלה, "לא פסיק טעמא".

באופן שמעיינות החסידות יבואו גם לאותם מקומות שלולי לימוד החסידות על ידי ה"רדיו" לא היו מגיעים לשם.

ובהקדם מאמר המדרש "לא היה העולם ראוי להשתמש בזהב, ולמה נברא בשביל בית המקדש".

- לאמיתו של דבר, הרי כן הוא בנוגע לכל הנבראים, שכל עיקר ותכלית בריאתם הוא רק כדי להשתמש בהם לקדושה, כמאמר רז"ל "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו"; ומה שנקט במדרש זהב דווקא – הרי זה לפי שהזהב יש בו מעלה מיוחדת, שהוא דבר יקר ביותר, ולכן בולט יותר שכל עיקר בריאתו היא רק כדי שישתמשו בו באופן ישיר בענייני קדושה ובבית המקדש.

ועל דרך זה הוא בנוגע לכוח ה"רדיו", שגם בו יש מעלה מיוחדת לגבי שאר ענייני עולם הזה – שברגע כמימרא נשמעים הדברים בכל כדור הארץ, ללא הגבלות הזמן:

בדרך כלל יש צורך בשהות זמן כדי שדיבור האדם יהא נשמע באוזן השומע. וטעם הדבר – כמבואר בספרים, שבשעה שאדם מדבר נחקקים אותיות דיבורו באוויר הסמוך לו, ועל ידי זה מגיעים אותיות אלו עצמם – בלי שום הפסק של "אין באמצע" – לאוזן השומע; וכיון שבין המדבר לשומע ישנו שטח מקום, והרי מקום וזמן קשורים זה לזה – צריך להיות משך זמן בינתיים, וככל שהמקום מרוחק יותר – ימשך הדבר זמן ארוך יותר.

מה שאין כן בכוח הרדיו, כמבואר בספרי הטבע, שאותיות הדיבור שהאדם מוציא מפיו מתבטלים, אלא שהם גורמים שבמקומם נעשית תנועה של אותיות "דקות" יותר (בדוגמת הדקות שבעניין האור והראייה לגבי עניין האוויר והשמיעה), ועל ידי אותיות אלו נעשים אחר כך מחדש (על ידי הכלים המיועדים לזה) אותיות הדיבור. ולגבי תנועת והתהוות אותיות דקות אלו – אין הגבלות הזמן והמקום כמו באותיות הדיבור הרגילות.

ורק מפני שכל נברא בעולם הזה בהכרח שתהיה בו איזה הגבלה של זמן, מוכרח שיימשך הדבר זמן מועט עכ"פ; אבל בערך ההגבלות דעולם הזה, הרי זה נחשב לבלי גבול, להיותו זמן מועט ביותר – תוך כדי דיבור, ש"כדיבור

(א) המשכת אור השכל עצמו, שהרי מדובר אודות לימוד באופן של הצעת והסברת הדברים בהבנה והשגה (ולא עניין של "רמז") (ב) המשכת אור השכל היא ללא שהיות זמן כלל וכלל. שהרי ברגע כמימרא נשמעים הדברים בכל קצווי תבל – עניין המורה על העדר השינוי בתכלית, היינו, שאותו האור (של פנימיות התורה) ממש חודר בכל קצווי תבל ללא כל שינוי, "לא פסיק טעמא".

והנה, כללות עניין לימוד התניא על גלי הרדיו הוא – הפצת המעיינות חוצה, היינו, שה"מעיינות" עצמם – ללא כל שינוי – מתפשטים באופן של הפצה בכל מקום ומקום, גם ב"חוצה", ועד שה"חוצה" מתבטל ב"מעיינות", שעל ידי זה נטהרת מציאות ה"חוצה", וכל זה – גם כאשר מגיע "כל שהוא" בלבד מן ה"מעיינות", שהרי "מעייין מטהר בכל שהוא".

ועניין זה (ביטול מציאות החוצה ב"מעיינות") מהוה הכנה קרובה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים", שמציאותם של כל הנבראים מכוסה כולה ב"דעה את הוי'", בדוגמת דגים שבים, "כמים לים מכסים".

(ש"פ משפטים תשד"מ)

גלי הרדיו - לימוד ע"י רבים מישראל

"... בהמשך להמדובר לעיל אודות הענין דמ"ת – הרי כאן המקום לעורר ולהזכיר אודות הענין דהפצת המעיינות (דפנימיות התורה) חוצה, בהתאם למשנ"ת כמ"פ שבמ"ת הי' גילוי אלוקות אצל כל בני, כמבואר במדרו"ל, שכאשר הי' הענין ד"וירד הוי' על הר סיני" ראו כל בני את המרכבה העליונה כו' (אפילו אלו שהשתמשו בזה – אח"כ – באופן בלתי רצוי), שזהו כללות הענין דגילוי פנימיות התורה. ואדרבה: לכל לראש הי' הגילוי ד"וירד הוי' על הר סיני" (פנימיות התורה), ורק אח"כ שמעו בני את "עשרת הדברות" כפשוטן (נגלה דתורה).

וענין זה קשור עם העובדה שבמוצאי שבת זו מתחילה

ויש לומר, שעניין זה משתקף במכשיר ה"רדיו" – שכן, על ידו ישנה אפשרות להמשיך עניני תורה, ובפרט פנימיות התורה (תורת החסידות), באופן שלמעלה מכל מדידה והגבלה של זמן ומקום, היינו, שברגע כמימרא, באותו רגע ממש, שבו לומדים עניין בתורה – נשמעים הדברים בכל קצווי תבל, ובאופן שדברי התורה באים ללא כל שינוי באותו אופן ממש כפי שנאמרו – "לא פסיק טעמא".

ובהקדים:

כאשר הרב צריך להשפיע דבר שכל לתלמיד קטן שנמצא במקום רחוק ממנו, כלומר, שדרגת שכלו היא למטה מדרגת שכל הרב – צריך להיות ענין של צמצום וכו', עד שלצמצום "שלושת אלפים משל", שעל ידי זה יוכל השכל לירד למטה ולהתקבל בכלי התלמיד. ומובן, שצמצום כזה לוקח משך זמן ארוך.

אמנם, ישנו אופן של השפעה – שעל ידי "רמז" בלבד מבין התלמיד עניין מסוים מה שלא היה יכול לתפוס על ידי אריכות הדיבור, ואילו על ידי ה"רמז" – מקבל זאת תיכף ומיד, ללא אריכות זמן, וטעם הדבר – מכיון שהמשכה זו היא על ידי כלי דק, "רמז" בעלמא, שאינו פועל צמצום ושינוי באור השכל, ולכן נמשך ומתגלה ללא שהיות זמן, כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בעניין "די לחכימא ברמיזא".

נמצא, שאריכות זמן קבלת ההשפעה מורה על ירידת אור השכל דרגא אחר דרגא, עד שיכול לירד למטה; ולאידך – מהירות קבלת ההשפעה מורה על העדר השינוי באור השכל, אלא שלזה צריכים "כלי דק" – עניין הרמז, וכיוצא בזה.

אמנם, על ידי ה"רמז" לא נמשך אור השכל עצמו (שהרי אין זה אלא תנועה ביד), כי אם שעל ידי זה נקל ביותר להבין את השכל, וכיוצא בזה.

אבל כאשר מדובר אודות לימוד התניא על גלי הרדיו – המשכת אור השכל על ידי השימוש ב"כלי דק" של מכשיר הרדיו – ישנם כאן ב' המעלות גם יחד:

מניף בסודר וכל העם עונים אמן", כלומר, שכל הקהל לא היו יכולים לשמוע את קולו של החזן (מפני גדלו המופלג של בית הכנסת), ולכן היו עונים אמן ע"פ הסימן דהנפת הסודר, שע"ז ידעו שברגע זה סיים החזן את הברכה. וטעם הדבר – מכיון שכאן לא נוגע שמיעת קולו של החזן, כי אם לכיון את השעה שבו מסיים את הברכה, וכאשר מכוונים את השעה – יכולים לענות אמן, ולהמשיך את כל ההמשכות הקשורות עם עניית אמן (כמבואר בשל"ה גודל הענין דעניית אמן למעלה כו').

ועד"ז מובן בנוגע לענינו – לימוד התניא על גלי הרדיו – דמכיון שאין זה ענין הדורש שמיעת קולו של אדם דוקא, מובן, שענין זה נעשה בשלימותו גם ע"י גלי הרדיו.

ואדרבה: כאשר מנצלים את גלי הרדיו ללימוד התניא – הרי ברגע כמימרא נפעל הענין דלימוד התניא אצל כל אלו שמאזינים ללמוד זה, כלומר, שבאמצעות גלי הרדיו ישנה אפשרות לפעול את הענין דלימוד התורה אצל רבים מישראל בבת אחת, כולל אלו שנמצאים בקצוי תבל, שלא היתה אפשרות להגיע אליהם ולפעול עליהם ללמוד תורה לולי ניצול מכשירים אלו".

(ש"פ משפטים תשמ"ג)

שנה חדשה בנוגע ללימוד ספר התניא על גלי הרדיו – שבפעולה זו בא לידי ביטוי המושג ד"יפוצו מעיינותך חוצה" באופן נעלה ביותר, מכיון שברגע כמימרא מתפשט ונשמע לימוד התניא בכל קצוי תבל, עד ל"חוצה" שאין חוץ הימנו.

וכמדובר כמ"פ שישנם אמנם ענינים שבהם צריכים לשמוע קול אדם דוקא, כגון: מקרא מגילה, ועד"ז בנוגע לתקיעת שופר, שצריכים לשמוע את קול השופר דוקא – שאז אין יוצאים י"ח כאשר שומעים זאת מעל גלי הרדיו וכיו"ב, מכיון שאין זה קול אדם או קול שופר כלל, כי אם קול של מתכת המתענע ע"י קולו של האדם כו', אבל לאידך – כאשר מדובר אודות ענינים שבהם לא נוגע שמיעת קול אדם דוקא, כי אם שמיעת תוכן הדברים וכו' (התעוררות בעניני ויר"ש, לימוד התורה וכו') – מובן, שפעולה זו נעשית (בשלימותה) גם ע"י שמיעת הדברים על גלי הרדיו.

ועד כדי כך – שמצינו בנוגע לעניית "אמן" שגם כאשר לא שומעים כלל את סיום הברכה מפי החזן, אלא יודעים שברגע זה סיים החזן את הברכה – יכולים לענות אמן, כמסופר בגמרא (סוכה נא, ב) אודות בית הכנסת הגדול שהי' באלכסנדרי' של מצרים, ששם הי' נהוג ש"חזן הכנסת" עמד על "בימה של עץ", ו"כיון שהגיע לענות אמן, הלה

ג.

מעלת הפצת הספר שיעורים בספר התניא

– שיחה מוגהת, נדפסה בלקו"ש חכ"א ע' 449 ואילך –

שאלות רבות אשר שואלין בעצה כל אנ"ש כו"מ²,

פון דעם איז מובן, אז אע"פ אז דער אלטער רבי האט געשריבן דעם תניא אין לשון הקודש – איז אבער די התחלת ההתגלות³ והאמירה פון דעם תניא, וואס דאס איז געווען אלס "תשובות על שאלות רבות" וואס דער

הדפסת ספר שיעורים בספר התניא באידיש

" . ו. די שייכות מיוחדת פון אידיש מיט תורת החסידות איז מודגש נאך מער אין ספר תניא קדישא – די תורה שבכתב פון חסידות¹:

דער תניא איז צוזאמענגעשטעלט פון די "תשובות על

3. להעיר מסה"מ תש"ח ע' 177. ועוד ועיקר – מסה"ש תש"ג ע' 23 שבשנות תק"ן-תקנ"ד בכל שויר"ט הי' רביה"ז אומר פרק תניא או חצי או שלישי וסיים בתקנ"ד ליל ט' כסלו פנ"ג עד "בבית שני".

1. ראה בארוכה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר שבסוף ספר קצוה"ע לתניא ע' קכג ואילך.

2. לשון רביה"ז בהקדמתו לתניא.

אז נוסף צו דעם וואס דער לימוד התניא אין דעם אויפן איז א לימוד ברבים (וי"ל – אויך בציבור), און דערגרייכט אויך צו אזוינע וואס מען קען צו זיי ניט אנקומען באופן אחר, וואס דעריבער איז דאך דאס (לימוד התניא אויף דער ראדיא) א חלק גדול (כמות) וחשוב (איכות) אין "פוצו מעיינותיך חוצה", ביז אין חוצה שאין חוצה ממנו,

איז דער לימוד אין אזא אופן, אז ברגע כמימרא – ע"ד מעלת זמן שהציבור מתפלל⁶ – קומט ער אן בכל קצוי תבל – סיי אין קצה הכי התחתון, אין א פינה הכי נידחת; און סיי אין קצה השמים, קצה הכי העליון –

איז בשעת אז די שיעורים אין תניא (וואס זיינען געלערנט געווארן אויף דער ראדיא) קומען ארויס אין דפוס – ווערט עס אן ענין לדורות, כידוע מאמר הצ"צ⁷ אז א ענין וואס קומט ארויס בדפוס איז לדורות.

מי שיש לו מנה רוצה מאתיים

ט. אזוי ווי היינטיקן מוצאי שבת איז דער יום השנה וואס מען האט אנגעהויבן דעם לימוד התניא באופן הנ"ל – איז כאן הזמן והמקום צו אפגעבן נאכאמאל א יישר-כח צו די אלע מתעסקים בזה באיזה אופן שיהי', און צוזאמן דערמיט מערער זיין זיי צו ניט באנוגענען זיך מיט דעם וואס זיי האבן דערגרייכט ביז איצטער, נאר מוסיף זיין כהנה וכהנה,

ובפרט אז טבע שהטביע הקב"ה איז אזוי: מי שיש לו מנה רוצה מאתיים, מי שיש לו מאתיים רוצה ד' מאות⁸, איז דאך דאס גופא (וואס ביז איצטער האט דער לימוד התניא דערגרייכט צו א סאך אידן) דארף ארויסרופן דעם רצון ותשוקה אויף מוסיף זיין אין דער הפצה – מתקופה לתקופה, משנה לשנה – (לכה"פ) צוויי מאל אזוי פיל.

הוספה גם באיכות

י. כשם ווי אין מנה און מאתיים כפשוטם, איז די מעלה

אלטער רבי האט געענטפערט "אנ"ש ביחידות", איז געווען, כדיבורו פון דעם אלטן רבי'ן, איז אידיש.

[ובפרט די ערשטע דריי פרקים פון תניא וואס דער אלטער רבי האט געזאגט פריער (בעת לידת כ"ק אדמו"ר הצ"צ) אלס א מאמר חסידות⁹, און די מאמרים פלעגט ער זאגן אין אידיש].

און וויבאלד אז אין דעם תניא זיינען כלול אלע ענינים פון תורת החסידות [כמובן פון דעם וואס דער תניא נקרא כנ"ל דער תושב"כ פון חסידות, און אין תושב"כ איז דאך כלול תושבע"פ, ביז צו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש] – קומט אויס, אז די התחלת התגלות פון אלע ענינים פון תורת החסידות (אויך פון די ענינים וואס רבותינו נשיאינו האבן געשריבן מלכתחילה אין לשון הקודש, און געזאגט זיי פריער אין אידיש) איז געווען אין אידיש.

ז. פון כל הנ"ל איז פארשטאנדיק דער גודל הענין פון דעם וואס מען האט אפגעדרוקט (א חלק פון) דעם ספר תניא קדישא⁵, צוזאמען מיט א קורצן פירוש ("טעם המיישב תלמודם") – ווי מען האט עס געלערנט אויף דער ראדיא – אין אידיש.

נוסף צו דעם וואס דורך זעם איז מען מקיים דער ציווי "תשים לפניהם – להראות לו פנים", אויך פאר די אידן וואס פארשטייען ניט קיין לשון קודש – איז דא אין דעם אויך א מעלה מיוחדת, וואס די איבערזעצונג פון דעם תניא (און אויך דער פירוש) איז בפרט אין אידיש, אין דער שפראך איז וועלכע ס'איז געווען די התחלת הגילוי והאמירה פון תניא.

דבר שבדפוס לדורי דורות

ח. נאך א ענין אין דעם:

שוין גערעדט כמה פעמים דעם גודל הענין פון לימוד התניא אויף דער ראדיא,

4. "היום יום" ע' לד.

5. לשון ההסכמות בתניא זלקווא תקנ"ט.

6. ברכות ח, רע"א. שו"ע א"ח ס"צ ס"ט. שו"ע רביה"ז שם ס"י.

7. לקו"ש ח"ב ע' 522.

8. ראה קה"ר פ"א, יג. י. רמב"ן ובחיי ס"פ חיי שרה. שערי תשובה לר"י

ב, כז. מנוה"מ להר"י אלנקווה ח"ד פי"ד ע' 250.

תניא (און בנוגע צום לימוד והבנת התניא (יבוננהו)) דעם מאמר רו"ל¹¹ ע"פ¹² מאיר עיני שניהם ה'.

וואס פון דעם איז מובן, אז דורך דעם וואס עס קומט-צו נאך א איד און נאך א איד וואס הערט זיך צום לימוד התניא – ווערט ניתוסף אויך אין דעם אור וואס דער אויבערשטער באלייכט די וואס גרייטן-צו און זאגן די שיעורים (און אויך די מתעסקים בכלל אין דעם).

זמן השיעור – מוצאי-שבת, דוד מלכא משיחא

יב. ויהי רצון, אז דער לימוד התניא אויף דער ראדיא, וואס איז (כנ"ל ס"ח) א חלק גדול וחשוב אין הפצת המעיינות חוצה – זאל צוהיילן נאכמער דעם אתי מר דא מלכא משיחא

- ובפרט אז דער לימוד איז נקבע געווארן (בהשגחה פרטית) אויף מוצאי שבת, וואס דער זמן איז פארבונדן מיט דוד מלכא משיחא (ביז אז דאס איז פארבונדן אויך מיט און דורך א סעודה גשמית, אכילה ושתי' שנעשה דם ובשר כבשרו¹³. וכידוע אז די סעודה דמוצאי שבת איז "סעודתא דדוד מלכא משיחא"¹⁴) –

די גאולה אמיתית והשלימה, במהרה בימינו בעגלה דידן ממש בשמחה ובטוב לבב".

(משיחת ש"פ יתרו תשמ"א – מוגה)

פון מאתים לגבי א מנה ניט נאר וואס דאס איז צווי מאל אזוי פיל (בכמות), נאר אויך אז אין מאתים קומט צו א נייער ענין⁹,

וכמובן בפשטות, אז בשעת ער רעדט זיך וועגן א גרויסע מסחר, איז דער וואס האט נאר א מנה, האט צו דעם מלכתחילה קיין שייכות ניט, מען וועט עס אים גאר ניט פארלייגן [ועד"ז און נאכמער¹⁰ איז דער חילוק פון דעם וואס האט נאר מאתים לגבי דעם וואס האט ד' מאות] –

עד"ז איז אויך בנדו"ד, אז דאס וואס מען זאגט אז מען דארף מוסיף זיין אין דער הפצה (לכה"פ) צווי מאל אזוי פיל – מיינט מען עס עכ"פ כפליים בכמות, אבער עס איז א סוג אחר באיכות.

ע"ד ווי בלימוד התורה לעצמו – אז ער באקומט כפליים בכמות (בבקיאות) באקומט ער גאר אן אנדער פארנעם באיכות (בהבנה, בחריפות, עוקר הרים).

מאיר עיני שניהם ה'

יא. און דורך דער השתלשלות צו מוסיף זיין אין דער הפצה (בכמות ובאיכות), אז עס זאלן צוקומען וואס מער אידן וואס וועלן זיך משתתף זיין אין דעם לימוד התניא (דורך דער ראדיא), וואס ניתוסף ווערן אין די וואס גרייטן-צו און זאגן די שיעורים (ועד"ז אויך אין די מתעסקים בכלל בזה),

און ווי דער אלטער רבי ברענגט אין דער הקדמה פון

11. תמורה טז,א.

12. משלי כט, יג.

13. תניא פ"ה.

14. סידור האריז"ל (להר"ש מרשקוב). פע"ח סוף שער השבת.

9. להעיר גם מד"ה אנכי ה"א תש"ג בתחלתו: וכמו בענין המספר דעשיריות מרובות על יחידות ומאות על העשיריות ואלפים על המאות, דעיקר מעלתן אינו בהריבוי בלבד כ"א בהשלימות הבא בסיבת הריבוי. וראה הערה הבאה.

10. להעיר מד"ה הנ"ל שם, שהשלימות דמאה לגבי עשרה הוא יותר מהשלימות דעשרה לגבי אחד, והשלימות דאלף לגבי מאה הוא עוד יותר.

ד.

אופן מסירת השיעורים

ברדיו, טלפון, וכיו"ב, כי הקול הנשמע ממכשירים אלו אינו קול אדם, אלא קול המתכת המתנענת ע"י כח כחו – הרי בנוגע לעניינינו, לא נוגע שמיעת קול אדם דוקא, אלא שמיעת עניני חסידות – "מעיינותיך", ולכן, ע"י הרדיו נפעל ענין זה באופן הכי נעלה].

כג. וישנה מעלה נוספת בדבר:

כאשר פועלים את הענין ד"יפוצו מעיינותיך חוצה" ע"י כתיבת עניני חסידות במכתב וכיו"ב – הרי ידוע מארז"ל ש"לבא דאינשי לא כתבי" (סנהדרין לה, א) היינו, שבכתב אי אפשר להעביר את ההתלהבות שבלב וכו', שיהי' ניכר שהדברים יוצאים מן הלב וכו'.

ועד"ז כאשר הענין ד"יפוצו מעיינותיך חוצה" נעשה ע"י שליחו או שליח שליחו, תלמידו ותלמיד תלמידו, באופן דכלי ראשון, כלי שני וכו' – הרי זה תלוי באופן התלהבותו של השליח וכו', ואין זה באופן ההתלהבות של המשלח, הנמצא במקום ה"מעין".

ועפ"ז מובן גודל העילוי שבהפצת המעיינות חוצה ע"י גלי הרדיו – כי ע"פ התכונה שהטביע הקב"ה מסוגל המתכת (שבמכשיר הרדיו) להעביר (לא רק את תוכן הדברים, אלא) גם את אופן אמירת הדברים, כך שיכולים לשמוע ולהרגיש בכל קצוי תבל שהדברים יוצאים מן הלב, ונאמרים מתוך התלהבות גדולה,

ועד שגודל ההתלהבות היא עד כדי כך (כפי שהוזכר לעיל (סי"ג)) שלולי הציווי דכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע שלאחרי ה"רצוא" צריך להיות "שוב" (כי זה תפקיד הנשמה למטה כו') – מי יודע מה הי' עלול להיות! ורק מפני הציווי דכ"ק אדמו"ר נ"ע – אין לו ברירה, ולכן נשאר נשמה בגוף, ובמוצאי שבת הבא ממשיך באמירת שיעורי תניא על גלי הרדיו!

ומאחר שכל עניני טוב וקדושה הם אין-סופיים – הרי ככל שאמירת השיעור תניא תהי' באופן הכי נעלה, מובן, שבמוצאי שבת שלאח"ז הרי זה באופן נעלה יותר

.. בהמשך להמדובר לעיל אודות מסכת שבת – הרי כאן המקום להזכיר אודות לימוד ספר התניא מעל גלי הרדיו (באופן שהלימוד מגיע וחודר בכל קצוי תבל ברגע כמימרא, כדלקמן), שלומדים בכל מוצאי שבת, ועתה אוחזים בסיום ספר התניא (קונטרס אחרון) – ששם מדובר גם אודות לימוד הלכות שבת.

ובהקדים:

דובר כמ"פ אודות גודל החשיבות והעילוי דלימוד התורה בכלל, ובפרט לימוד פנימיות התורה, ובמיוחד בדורותינו אלו – שישנה דרישה מיוחדת בנוגע לכללות הענין ד"יפוצו מעיינותיך חוצה".

והנה, דובר כמ"פ אודות הדיוק ד"יפוצו מעיינותיך חוצה" – שתכלית הכוונה היא להפיץ ולהביא א ה"מעין" עצמו ל"חוצה", היינו, לא רק שמי המעיין יגיעו ל"חוצה", אלא גם ה"מעין" עצמו יגיע ל"חוצה", מבלי להתחשב בריחוק המקום ובמשך הזמן הנדרש להגיע למקום הרחוק – "חוצה".

וענין זה מתבטא בלימוד החסידות – "מעיינותיך" (ובעניינינו – ספר התניא) – מעל גלי הרדיו:

כללות החידוש של "רדיו" הוא – שבו מתגלה התכונה שהטביע הקב"ה בעולמו שיכולים לדבר במקום הסוים, והדברים ישמעו בכל קצוי תבל, אפילו "בקצה השמים" – מבלי להתחשב בריחוק המקום, ושמיעת הדברים היא ברגע כמימרא – ללא שהות זמן כלל (ולא צריכים להמתין אפילו דקה אחת – ששים שניות).

ועפ"ז מובן שכאשר לומדים חסידות מעל גלי הרדיו – הרי ע"ז נפעל הענין ד"יפוצו מעיינותיך חוצה" באופן הכי נעלה, כי ה"מעיינות" דתורת החסידות מגיעים וחודרים (ע"י גלי הרדיו) בכל העולם כולו, וברגע כמימרא, מבלי להתחשב בהגבלות דזמן ומקום.

[וכמדובר כמ"פ שאע"פ שבנוגע לאותם ענינים שבהם נוגע שמיעת קול אדם, אי אפשר לצאת י"ח ע"י השמיעה

– "מעלין בקודש".

כד. וכאמור לעיל שעומדים עתה לסיים את לימוד ספר התניא על גלי הרדיו (באופן שהלימוד חודר בכל העולם כולו, וברגע כמימרא) – בפעם הראשונה,

וסיום לימוד ספר התניא יהי' באופן ד"מתכיפין התחלה להשלמה", היינו, שתיכף לאחרי סיום ספר התניא בפעם הראשונה, יתחילו ללימוד עוד הפעם מהתחלת ספר התניא.

ויה"ר שפעולה זו תמהר ותזרוז את כללות הענין דלימוד

תורתו של משיח צדקנו מפיו של משיח צדקנו.

ויקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר", ואדמו"ר הזקן, ורבותינו נשיאינו ממלאי מקומו, עד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – בתוכם, ובראשינו.

ונזכה ללימוד תורתו של משיח בארץ הקודש – כמרז"ל "אין תורה כתורת ארץ ישראל".

וכל זה – מתוך שמחה וטוב לבב, "כמצות רצונך".

(משיחת חמשה-עשר בשבט תשמ"ב)

ה.

"ואם תאמר"

מענה למתמיהים על לימוד התניא ברדיו

– שיחה מוגהת, נדפסה בלקו"ש חכ"ו ע' 379 ואילך –

וואס דאס איז היפך בתכלית פון דברי חכמים במשנתם: כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בר או אלא לכבודו.

ח"ו ור"ל צו זאגן אז סט"א קען באשאפן עפעס וואס, אפילו כגמלא וכיתוש, ווי די גמרא זאגט אין סנהדרין אז אפילו מכשפים – וואס "למה נקרא שמן מכשפים שמכחישין פמליא של מעלה" – קענען זיי ניט באשאפן קיין זאך,

ובכלל איז ח"ו ור"ל צו זאגן אז עמיצער אחוץ השם ית' קען עפעס באשאפן, ומקרא מלא דיבר הכתוב – בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ וכל צבאיהם. ווי דער אלטער רבי מבאר אין אגה"ק אז נאר "הוא לבדו (המאציל ב"ה כו") בכחו ויכלתו לברוא יש מאין כו". און דאס איז אן עיקר גדול באמונה!

" . ג. בהמשך להנ"ל איז כאן המקום צו מוסיף זיין אין דעם וואס מ'האט גערעדט וועגן לימוד התניא דורכן ראדיא:

מ'האט גערעדט וועגן דעם גודל העילוי פון הפצת התורה והמעיונות ע"י הראדיא – וואס דאס איז באופן שלמעלה ממדידה והגבלה פון זמן ומקום (שבעולמנו), ווייל ברגע כמימרא איז נשמעים הדברים בכל מקום בעולם.

כרגיל, בשעת עס ווערט א התעוררות בקדושה – ווערט א התעוררות צו שטעלן זיך אנטקעגן און מנגד זיין מיט טענות, ביז ענינים וואס זיינען היפך כו'.

איינע פון די טענות איז – אז ראדיא איז א זאך און געהערט צו סט"א,

1. אבות בסופה.

2. סז, ב. ירושלמי סנה' שם (ספ"ז). ועוד.

3. סנה' שם.

4. ראה מכתב שנרפס לעיל ע' 366.

5. אפילו מלאכים דקדושה.

6. בראשית א, א.

7. ראה פרש"י שם, יד.

8. אגה"ק ס"ך (קל, סע"א ואילך).

איז לכתחילה גענוצט געווארן לקדושה און דערנאך זיינען געקומען אנדערע און האבן עס גענוצט אויף היפך הטוב – ווי בנוגע דער חמה ולבנה כו', אז מלכתחילה זיינען זיי באשאפן געווארן "להאיר על הארץ"¹² און דאס האבן זיי געטאן בפועל, און דערנאך זיינען געקומען עובדי עבודה זרה און האבן צו זיי געדינט, וועט דער אויבערשטער ניט מאבד זיין די שמש ולבנה מפני השוטים; אבער אויב א זאך איז לכתחילה גענוצט געווארן אויף היפך הטוב – איז ניט אזוי.

איז דאס א שאלה מצד לקנתר – ובמילא היפך התורה, תורת אמת: עס שטייט בפירוש אין מדרש בפרשתנו¹³: "לא הי' העולם ראוי להשתמש בזהב ולמה נברא בשביל המשכן (און דערנאך) ובשביל ביהמ"ק. ד. ה. ניט צוליב דעם וואס איינער וויל האבן מותרות וכו' (צוליב הכרחיות איז דא כסף ונחושת), נאר בשביל המשכן ומקדש.

און דער משכן איז געווען 26 דורות לאחר שנברא הזהב – שוין בתחלת הבריאה איז זהב באשאפן געווארן ווי עס שטייט בפירוש אין פסוק אין בראשית¹⁴: "כל ארץ החוילה אשר שם הזהב, וזהב הארץ ההיא טוב" – און פאר דער עשית המשכן איז געווען "וזהב עשו לבעל"¹⁵, וכמפורש אז פאר און בזמן אברהם באור כשדים, אז מ'האט גענוצט דעם זהב וכו' פאר עבודת אלילים, ועד"ו במצרים וכו', און נאך לפנ"ו – בדור אנוש, ווי דער רמב"ם איז מאריך¹⁶.

זעט מען אז נאך איידער מ'האט גענוצט זהב פאר קדושה – בשביל המשכן – האט מען עס גענוצט פאר היפך הקדושה. ואעפ"כ זאגט דער מדרש אז "לא הי' העולם ראוי להשתמש בזהב ולמה נברא בשביל המשכן כו!"

און אזוי איז דאס בנוגע לכל הנבראים שבעולם, אז דער אויבערשטער – און ניט ח"ו ור"ל סט"א – האט באשאפן,

נאכמער יעדער זאך איז אויך תכלית בריאתו מפורסם בתורה – כנ"ל מפורש אמחו"ל: כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו. און ער האט עס באשאפן "בשביל התורה כו' ובשביל ישראל כו'" (כפרש"י בריש פ' בראשית).

איז מה-דאך אז אפילו א יתוש האט דער אויבערשטער באשאפן און מיט דער כוונה – לכבודו ית', בשביל התורה ובשביל ישראל – עאכו"כ אזוי בנוגע צו א כח אדיר וועלכן השם האט אריינגעגעבן בטבע: אז דורך א כלי מתאים – איז קול המדבר נשמע מסוף העולם ועד סופו – וברגע כמימרא, ראדיא!

נאר וואס – מ'האט געגעבן, ווי בכל עניני העולם, לבחירת האדם: "ונתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וגו'", מיט דער בקשה ונתנית כח "ובחרת בחיים"¹⁰, מ'האט עס געגעבן לבחירתו בכדי ער זאל באווייזן זיינע כחות אז ער נוצט אויס די דברים לכבודו של הקב"ה. דעריבער קען ער אויסנוצן די זאכן וואס דער אויבערשטער האט באשאפן ניט לקדושה ר"ל, אדער בוחר זיין בחיים און זיי אויסנוצן לקדושה (תכליתם האמיתית), לכבודו של הקב"ה, בשביל התורה ובשביל ישראל.

אז עס זיינען דא שוטים וועלכע נוצן אויס די זאכן ניט לקדושה – איז דער אויבערשטער ניט מאבד דעם דבר טוב בשבילם! כהמשנה מפורשת אין מס' עבודה זרה¹¹ – וואס דאס איז שייך אפילו צו א בן עשר שנים למשנה: "שאלו את הזקנים ברומי אם אין רצונו בעבודת כוכבים למה אינו מבטלה, אמרו להן . . . הרי הן עובדין לחמה וללבנה . . . יאבד עולמו מפני השוטים"!

ד. המקנתרים וכו' פרעגן א "שאלה":

במה דברים אמורים אז דער אויבערשטער איז ניט מאבד א דבר טוב מפני השוטים – בשעת דער דבר טוב

13. רפ"ה. ב"ר פטל"ז, ב.

14. ב, יא"ב.

15. הושע ב, י. פרש"י עה"פ ר"פ דברים.

16. ה' ע"ז פ"א.

9. נצבים ל, טו.

10. שם, יט.

11. פ"ד מ"ז.

12. בראשית א, יז.

בה' – אז ס'איז ניט איינגעפאלן קיין ספר מוסר אז מ'דארף באווארענען אז דער אויבערשטער האט אלץ באשאפן, און אז ס'א האט ניט בכח צו באשאפן קיין זאך!

זיין טאטע און זיין זיידע זיינען געווען מאמינים אז דער אויבערשטער האט אלץ באשאפן, אבער ער . . . קומט און שרייבט אן אזא זאך – היפך בתכלית פון אמונה פשוטה, ועד כדי כך אז קיינער האט ניט געפונען פאר נויטיק צו באווארענען אזא זאך!

ווען עס קומט צו זיינע אייגענע זאכן פאר זיין אייגענער הנאה – עניני מסחר וכדומה – נוצט ער אליין דעם ראדיא, און שיקט טעלעגראמעס וואס זיי ווערן געשיקט איצט דורך ראדיא וכו',

אבער ווען עס קומט צו לערנען תורה, הלכה, פנימיות התורה – דורכן ראדיא – אט דא ווערט ער נתעורר.

ז. ווי קומט אס טאקע אז מ'זאל זאגן אזא זאך (אז ס'א האט בכח באשאפן א זאך)?

איז דאס דערפאר וואס איינער פון די סימנים לפני ביאת משיח צדקנו איז, אז "יתבררו ויתלבנו" הדברים "ויצרפו רבים"¹⁷. וואס לכאורה וואס איז דער ענין בזה? – איז דער ענין אין דעם – אז פאר ביאת משיח וועט מען אלץ זען קלארערהייט – עס וועט זיין "תוכו כברו", דלכאורה היתכן אז "תוכו" איז ניט "כברו", איז לפני ביאת משיח וועט מען זען בגלוי – "כבודו" – "תוכו": עס וועט אלץ נתגלה ווערן.

וכפתגם (– תורה) הידוע¹⁸ אז "חכם מה הוא – אומר" – "האדם מה הוא ומהותו הוא מגלה באמירתו", וואס ער איז – דאס זאגט ער ארויס!

ח. ומסיימים בטוב:

בלשון הגמרא¹⁹ – אנו פועלי דיממא אנו (כפתגם הצ"צ

און השם בראם מיט דער כוונה לכבודו ית', בשביל התורה ובשביל ישראל, נאר ער האט עס אפגעגעבן לבחירה, און אויב עס זיינען דא שוטים וואס האבן עס גענוצט אדער נוצן עס אויף היפך הקדושה (אפילו אויב דאס איז געקומען – בזמן – פאר דעם וואס מ'האט עס גענוצט אויף קדושה) איז דער אויבערשטער ניט מאבד דעם דבר טוב בשבילם.

ה. ועדכ"ז איז בנוגע לראדיא – ווי כל הכחות טבעיים שבעולם – ובפרט א כח אדיר וועלכן השם האט אריינגעגעבן בטבע בששת ימי בראשית – איז תכלית בריאתו מ'זאל עס נוצן לכבודו של ה', בשביל התורה ובשביל ישראל.

מ'דארף אויף דעם נאר האבן א כלי מתאים בכדי דער כח אדיר זאל אויסגענוצט ווערן, וואס דער כלי באשטייט פון אן ענין גשמי וואס קען קולט זיין דעם כח אדיר.

און אויך ברכת התורה וואס מ'מאכט בבוקר וואס דעמולט קען מען ווערן און לערנען די תורה, תורת חיים: גמרא, פרשת השבוע, חסידות, תניא וואס מ'לערנט דורכן ראדיא.

במילא, ווען מ'נוצט דעם ראדיא אויף לערנען דורך אים ספר התניא, און דאס קומט אן בשעת מעשה צו א ציבור גדול פון אידן וואס לערנען צוזאמען – פירט זיך אויס תכלית בריאתו פון דעם כח אדיר, לכבודו של ה', בשביל התורה ובשביל ישראל.

נאר ווי אלע ענינים האט מען דאס אפגעגעבן לבחירת האדם. און אז עס זיינען דא שוטים וואס נוצן און האבן עס גענוצט (אפילו נאך איידער מ'האט עס גענוצט לקדושה) אויף היפך הקדושה – רירט עס ניט אן תכלית בריאתו פון דעם דבר טוב, און זיכער איז דאס (– הדבר) דער אויבערשטער ניט מאבד בשבילם!

ו. ועד כדי כך איז דאס א דבר הפשוט ועיקר באמונה

17. דניאל יב, י.

18. שיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר – נעתק בהגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים פי' חכם מה הוא – אומר כו' ע' יז – בהוצאת קה"ת תשל"ג ושלח"ז.

19. עירובין סה, א.

20. לקו"ח ח"ב רי, ב. סה"מ תש"ח ע' 292.

21. משלי ג, יז.

– בכל מקום ובכל זמן – ובכל פרט ופרט.
 ויה"ר אז נאך בזמן הגלות זאל מען קענען לערנען תורה
 אן בלבולים והעלמות והסתרים, מתוך מנוחה אמיתית, ביז
 "מנוחה שלימה" (ווי מ'זועט באלד זאגן בתפלת מנחה),
 ולימוד התורה מתוך דרכי נועם ודרכי שלום, ש"דרכי'
 דרכי נועם וכל נתיבותי' שלום"²¹.

(משיחת ש"פ תרומה תשד"מ – מוגה)

איבערגעגעבן ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁰) – אונזער ארבעט
 איז אויף מאכן ליכטיק, דורך לערנען תורה און מקיים זיין
 מצוות, און מפיץ זיין תומ"צ און די מעינות חוצה, כולל
 – ע"י ראדיא.

ואדרבא – ביתר שאת ויתר עוז, און ניט נתפעל ווערן
 פון קיינע זאכן.

און דער אויבערשטער איז בורא העולם און מנהיגו

20. לקו"ד ח"ב רי, ב. סה"מ תש"ח ע' 292.

21. משלי ג, יז.

שער

כתבי-יד-קודש

– על שיעורי התניא ברדיו –

לקוטי-אמרים

פרק ב'

פרק ט'

פרק ל'

פרק מ"ו

פרק מ"ט

שער היחוד והאמונה

ביאור לספ"ד ופ"ה

-הוספה-

מדוע הפושעים ומורדים מוכרחים לינוק חיותם מת"ח?

לאחר שמבאר רביה"ז שיניקת הנר"נ דכל בני ישראל, היא ע"י ההתדבקות בתלמידי-חכמים שבדור, מובא בחצאי-אריח מהיכן יונקים נשמות הפושעים ומורדים בת"ח:

עילאה שהוא ית' וחכמתו א' והוא המדע כו' [והפושעים ומורדים בתלמידי חכמים יניקת נפש רוח ונשמה שלהם מבחי' אחוריים של נפש רוח ונשמת ת"ח] ומ"ש בזהר

*

וביאר המחבר שי' מהי בחי' אחוריים, ומה ההכרח שהפושעים ומורדים מקבלים חיות:

השפעה די בחי' פון אחוריים מיינט, אזוי ווי איינער גיט זיין שונא עפעס, וואס דער געבען איז בלויז מיט זיין אויסערליכען ווילען, ניט ווייל ער וויל באמת איהם געבען, נאר צוליעב עפעס א טעם דארף ער איהם געבען, וואס דערפאר איז אויך אין גשמיות גיט ער עס איהם הינטערוויילעכט'ס, און קערט אוועק זיין פנים פון איהם בשעת ער גיט איהם, אזוי איז אויך אין גייסטיגע השפעה, ווען מעט גיט יענעם ניט מיט דעם גוטען ווילען הייסט עס בחי' אחוריים, – אבער דאך עפעס א השפעה מוז מען זאגען אז זיי זיינען מקבל פון די תלמידי חכמים ווייל מיר ווייסען דאך אז עס איז דא אמאל ביי זיי א חיות אין א געוויסער מצוה אדער א חיות צו טהאן תשובה, נאר די השפעה וואס זיי זיינען מקבל איז בלויז איז דער בחי' פון אחוריים.

מהקטע דלעיל מחק רבינו:

אבער דאך עפעס א השפעה מוז מען זאגען אז זיי זיינען מקבל פון די תלמידי חכמים ווייל מיר ווייסען דאך אז עס איז דא אמאל ביי זיי א חיות אין א געוויסער מצוה אדער א חיות אויף צו טהאן תשובה.

וכתב במקומו:

[אבער דאך עפעס א השפעה מוז מען זאגען אז זיי זיינען מקבל פון די תלמידי חכמים ווייל] יעדע נשמה אהן אויסנאהם מוז דאך זיין פארבונדן מיט איר שרש ומקור ווי ערקלערט.

ביאור הדברים בדרך אפשר:

כתב המחבר שי' (לאחר שביאר מהו"ע המשכה רוחנית מבחי' אחוריים), שההכרח לכך שהפושעים ומורדים מקבלים מהת"ח איזה השפעה, מזה שלעתים נראה בהם חיות במצווה מסוימת או בעשיית תשובה.

יש לציין שרבינו לא בא לבאר היכן אנו רואים שמקבלים, אלא מדוע מוכרח שנשמתם מקבלת חיות מתלמידי-חכמים.

והגיה בזה:

א. מחק הא דרואים אצלם חיות במצווה מסוימת וכיו"ב.

ב. כתב מהו ההכרח שמקבלים חיות: כיון שכל נשמה, בלא יוצא-מן-הכלל, מוכרחת להיות קשורה במקורה, כמבואר בפרק זה. אם-כן, ודאי שגם נשמות הפושעים ומורדים יונקים חיותם מנשמות ת"ח.

[ולפרש מחיקה זו, אפ"ל בב' אופנים: א. גם אם נאמר שבכל פושע ומורד רואים לעתים חיות במצוה, אין זה מכריח שמקבלים חיותם מהתלמידי חכמים, אלא זוהי רק תוצאה מהטעם שכתב רבינו, שמוכרח שהנשמה תינוק ממקור חיותה. א. לאו-דוקא שאכן רואים אצלם לעתים חיות במצוות כו'.]

”ומ”ש בזהר כו” – הובא כתוספת-הדגשה, לא כשאלה

שם, בסוף הפרק:

ומ”ש בזהר ובוהר חדש שהעיקר תלוי שיקדש עצמו בשעת תשמיש דווקא משא”כ בני עמי הארץ כו’ היינו משום שאין לך נפש רוח ונשמה שאין לה לבוש מנפש דעצמות אביו ואמו וכל המצות שעושה הכל ע”י אותו הלבוש כו’ ואפי’ השפע שנותנים לו מן השמים הכל ע”י לבוש זה ואם יקדש את עצמו ימשיך לבוש קדוש לנשמת בנו ואפילו היא נשמה גדולה צריכה לקידוש אביו כו’ אבל הנשמה עצמה הנה לפעמים נשמת אדם גבוה לאין קץ בא להיות בנו של אדם נבזה ושפל כו’ כמ”ש האר”י ז”ל כל זה בליקוטי תורה פ’ יורא ובטעמי מצות פ’ בראשית:

*

ביאור המחבר שי’ והגהות רבינו:

עכ”פ האט מען דאך אפגערעדט פריהער אז יעדער איד האט א נשמה פון קדושה וואס נעמט זיך פון חכמה עילאה גייט ער יעצט צוגעבן אויף דעם פרעגען א קשי’ פון זהר, ומ”ש בזהר וזהר חדש און דאס וואס ער זאגט אין זוהר און אין זוהר חדש שהעיקר תלוי אז דער עיקר ווענדעט זיך שיקדש עצמו בשעת תשמיש דוקא אין דעם וואס דער מענש הייליגט זיך בשעת תשמיש דוקא וואס דאן איז ער ממשיך פאר זיין קינד א נשמה פון קדושה משא”כ עם הארץ וכו’ אבער די עמי הארץ און ד.ג. וואס זיינען זיך ניט מקדש בשעת תשמיש זאגט ער דארט זיינען זיי ממשיך פאר זייער קינד א נידעריגע נשמה פון קליפה, און מיר האבען דאך דא גערעט אז יעדער איד אן אויסנאם האט א נשמה פון קדושה אומאפהענגיג פון דעם צו די עלטערען זיינען זיך יא אדער ניט מקדש בשעת תשמיש.

בזה מוסיף הדגשה עד כמה הנשמה כו’ ממעל וגם חילוקי המדר’ הם מצד ההשתל’ (שג”ז למע’ מעוה”ז) והמטה אין פועל בזה (שגם האו”א בכלל המטה). עד שמ”ש בזהר כו’

הערה זו נתבארה בס’ שיעורים בספר התניא (ח”א ע’ 31, הע’ 20).

עכ”פ איז פארענטפערט אז אין זוהר דארט רעדט זיך וועגען דעם לבוש אבער די נשמה אליין, האט יעדער איד א נשמה פון קדושה א חלק אלקה ממעל

תוספת ביאור:

המחבר שי’ ביאר, ש”מ”ש בזהר וכו’”, הובא כשאלה, ורביה”ז יישב זאת. וכתב: ”גייט ער יעצט אויף דעם פרעגן א קשי’ פון זהר” רבינו מגיה ומוסיף, שלא הובא זה בדרך-אגב כשאלה ותשובתה בצדה, אלא שזוהי תוספת-הדגשה לכל המבואר בפרק זה, שהנשמה עצמה היא ממעל, וזהו ששינה רבינו מהקטע ”גייט ער יעצט אויף דעם פרעגן א קשי’ פון זהר”, ”לגייט ער יעצט צוגעבן אויף דעם כו’”. היינו, שזה בא לא בכדי להקשות, אלא אדרבא בכדי להוסיף ולהדגיש בהמבואר בפרקנו.

רבינו ציין בסימן תמיהה (!?), ותיקן בשאלה מ”נשמה פון קליפה” ל”נידעריגע נשמה”. היינו, נכ’ שהשאלה היא, דבפרק זה נתבאר שכל יהודי יש לו נפש אלקית שהיא חלק אלוהי ממעל, ומכאן משמע שעמי-הארץ ממשיכים נשמה של קליפה, ולבניהם אין נפש אלקית.

והגיה רבינו שעמי-הארץ אינם ממשיכים נשמה דקליפה, אלא רק נשמה נמוכה.

כמו”כ סימן (בתמי’) את הקטע ”וואס דאן איז ער ממשיך פאר זיין קינד א נשמה פון קדושה”, שגם ממנו משמע כדלעיל שקידוש האו”א ממשיך ”נשמה פון קדושה”, שהקידוש נוגע לנשמה עצמה. וזהו גם סימן התמיהה (!?) על הקטע האחרון, בו מסוכם שהשאלה תורצה. ולהביאור דלעיל, אי”ז תירוץ על שאלה, כ”א תוספת הסברה.

והנה בקטע דלקמן מבאר רבינו מהי אכן תוספת-ההדגשה שבקטע זה:

כי ”בזה מוסיף הדגשה עד כמה הנשמה כו’ ממעל וגם חילוקי המדר’ [=המדריגות] הם מצד ההשתל’ [=ההשתלשלות] (שג”ז למע’ מעוה”ז)

והמטה אין פועל בזה (שגם האו"א [=האב ואם] בכלל המטה). עד שמ"ש בזהר כו".

ביאור הדברים:

בפרק זה נתבאר שבעצם הנשמה (א) אין חילוק בין ע"ה לת"ח, כיון שכולם חלק אלוהי ממעל, והחילוק הוא רק ע"י ומצד סדר השתלשלות. והנה "מ"ש בזהר" הובא בכדי להדגיש ולבאר עד כמה אין מעשה התחתונים שייך לפעול בנשמה עצמה, ואף לא במדרגותיה. וזאת, כיון דחזינן שאפי' במדרגות הנשמה (נבזה ושפל / גבוה) אין המטה יכול לפעול. אזי כ"ש שלגבי הנשמה עצמה אין ביכולת איזה מעשה לשנות כלשהו. שזה מדגיש עד כמה הנשמה ומדרגותיה "ממעל".

פרק ט'

"וגם עולה למוח שבראש" / באם הנפשות מתפשטות בגוף - ה"ה אינם במקומות שונים / ב' הנפשות מתעניינות זב"ז / עם - במשל, מלכיות - בנמשל / הנפשות אינן נלחמות תמיד / תענוגי עולם-הזה / באהבה דנה"ב - יש גם תענוג / אהבה דנה"ב אינה רק כמים /

הקליפה רוצה אך ורק שיתגבר עליה האדם

[א]

אין די פריהערדיגע פרקים האט דער אלטער רבי ערקלערט דעם נפש האלקיה-דער
ג-ט' ליכער נפש וואס איז דא ביי א איד, מיט זיינע 10 כחות און 3 לבושים , און דעם
נפש הבהמיה דער נפש פון קליפה וואס איז דא ביי א איד מיט זיינע 10 כחות און 3
לבושים , און אין דעם פרק וואס ס'ר וועלען יעצט לערנען גייט ער ערקלערען די מלחמה
וואס איז דא צווישן די צוויי נפשות .
והנה מקום משכן נפש הבהמיה שטליפה נוגה ~~מפני~~ , דער ארט פון
דוחרנג און אנטפלעקונג פון דעם נפש הבהמיה וואס איז א נפש פון קליפה נוגה , בכל
איש ישראל ביי יעדער איינצליכער איד - הוא בלב דאס איז אין הארץ , דאס הייסט וואו
ד'הט און אנטפלעקט זיך דער נפש הבהמיה צו ווירקען אין דעם קערפער , דאס איז אין הארץ
ווייל ~~זוי~~ שוין דערטאנט אין די פריהערדיגע פרקים איז דער נפש הבהמיה דער עיקר
מהם זיינער מדות-זיטען - ווי האוה און באריטען זיך און כעס א.ד.ג . און דער ארט
פון מדות איז אין הארץ , און אין וועלכען טייל הארץ ~~פפ~~ אנטפלעקט זיך דער נפש הבהמיה?
בחלל שטאלי אין דעם לינקען חלל פון הארץ, שהוא מלא דם, וואס דער לינקער חלל פון דעם
הארץ איז פול מיט בלוט , וכתיב און עס שטייט דאך כי הדם הוא הנפש אז די בלוט דאס
איז דער נפש, דאס מיינט אז אין די בלוט איז דער נפש , איז אין דעם חלל פון הארץ וואס
איז פול מיט בלוט דארט איז דער נפש הבהמיה , ולכן און דערפאר כל האוה אלע האוה ,
והתפארות און באריטונג , וכעס און כעס, ודומיהן און זייער גלייכען, דאס מיינט די אנדערע
מדות און זיטען , הן בלב זיינען זיי אין הארץ , ומהלב און פון די הארץ הן מתפשטות
בכל הגוף, צושפרייטען זיי זיך אין דעם גאנצען קערפער צו ווירקען אין דעם קערפער ,
וגם עולה און עס גייט אויך ארויף למוח שבראש אין דעם מוח פון קאפף, לחשב ולהרהר בהן
צו טראכטען און קלערען אין זיי , ולהחכם בהן און זיך צו קליבען אין זיי, דאס מיינט
אז נאך דעם ווי אין הארץ איז דא א האוה א גלוסטונג צו א זאך קומט עס ארויף אין קאפף
אריין צו טראכטען און קליבען זיך ווי אזוי צו באקומען זי האוה , די זאך וואס ער
גלוסט ~~די~~ ~~פנימה~~ ~~אם~~ דעם מוח פון דעם גאנצען קערפער אז נאך דעם ווי ער זאגט שוין
אז ון הארץ צושפרייט עס זיך אין גאנצען קערפער זאגט ער באזונדער אז דאס גייט אויך
ארויף אין מוח פון קאפף , צוליעב דעם ווייל דאס איז א עלי' א דעהויכונג ווען פון די
זיטען ווערט מחשבה און שכל, וואס : כאטש דער שכל איז בלויז ווי אזוי אויסצופירען
די מדות אבער דער עצם מהם פון שכל און פארשטאנד איז דאך העכער ווי דער מהם פון
מדות זיטען, ווי האוה א.ד.ג. דערפאר זאגט ער אז עס איז אויך עולה אין מוח פון
דעם קאפף , כמו שהדם אזוי ווי די בלוט, מקורו בלב איז דער מקור פון די בלוט איז אין
הארץ, ומהלב מתפשט לכל האברים און פון דעם הארץ פארשפרייט עס זיך צו אלע אברים , צו
אלע טיילען פון דעם קערפער , וגם עולה להמוח שבראש און עס גייט אויך ארויף - די בלוט
גייט אויך ארויף - צו דעם מוח וואס אין קאפף, איז אזוי ווי די בלוט בעפינט זיך אין
הארץ, און פון הארץ ווערט עס פארשפרייט צו די אנדערע טיילען פון קערפער, אזוי איז דער
נפש וואס איז מלוכט-אנגעטאהן-אין די בלוטען, בעפינט זיך אויך אין הארץ, און פון הארץ
פארשפרייט ער זיך אין די אנדערע טיילען קערפער , אויך דא ביי די בלוט ~~פפ~~ טיילט
ער באזונדער אס דעם מוח און זאגט אז די בלוט גייט אויך ארויף צום מוח, ווייל די
בעסטע און איידעלסטע בלוט גייט ארויף צום מוח איז עס דא אויך א עלי' , ~~דאס~~

-הקדמה-

לאחר שבפרקים הקודמים נתבאר העשר כחות והלבושים של נה"א ונה"ב, מבאר רביה"ז את המלחמה שבין נה"א ונה"ב.

כשמבאר בתחילת הפרק מקום משכנה של נפש הבהמית, כ' וזלה"ק:

פרק ט והנה מקום משכן נפש הבהמית שמקליפת נוגה בכל איש ישראל הוא בלב בחלל שמאלי שהוא מלא דם וכתוב כי הדם הוא הנפש ולכן כל התאות והתפארות וכעס ודומיהן הן בלב ומהלב הן מתפשטות בכל הגוף וגם עולה למוח שבראש לחשב ולהרהר בהן ולהתחכם בהן כמו שהדם מקורו בלב ומהלב מתפשט לכל האברים וגם עולה להמוה שבראש.

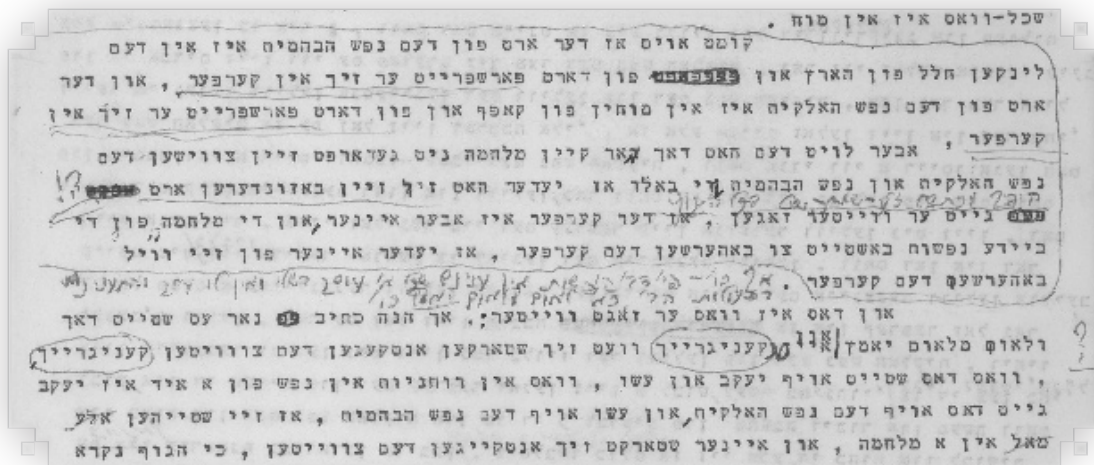
על ה'ל' שמהלב "עולה" למוח שבראש, כתב רבינו:

זהו טעם ה'ל' עולה. וכמוכן – הטעם על הדגשת המוח בפ"ע – הוא ע"ד שפי' לכאו' בנה"א.

הפענוח נדפס בס' שיעורים בספר התניא (ח"א עמ' 96, הע' 3).

[ב]

באם הנפשות מתפשטות בגוף – ה"ה אינם במקומות שונים /

ב' הנפשות מתעניינות זב"ז

בסיכום האמור לעיל אודות נה"א ונה"ב, וכהקדמה ל"אך לאום מלאום יאמץ כו" כתב המחבר שי' שלכאו'

אינו מובן למה צריכים ב' הנפשות להלחם זב"ז וכו'. רבינו הקיף את כל הקטע, והגיהו כדלקמן:

קומט אויס אז דער ארט פון דעם נפש הבהמית איז אין דעם לינקען חלל פון הארץ און פון דארט פארשפרייט ער זיך אין

קערפער, און דער ארט פון דעם נפש האלקית איז אין מוחין פון קאפף און פון דארט פארשפרייט ער זיך אין קערפער, אבער לויט

דעם האט דאך גאר קיין מלחמה ניט געדארפט זיין צווישען דעם נפש האלקית און נפש הבהמית ווי באלד אז יעדער האט זיך זיין באזונדערען ארט?! היפך מכתבו ז"ע – שמתפשט בכל הגוף גייט ער ווייטער זאגען, אז דער קערפער איז אבער איינער, און די מלחמה פון די ביידע נפשות באשטייט צו באהערשען דעם קערפער, אז יעדער איינער פון זיי וויל באהערשן דעם קערפער.

אך נו' – פי' דב' הנפשות אין ענינים שכל' א' עוסק בשלו ואין לו עסק והתעניינות בפעולות הב' כ"א לאום מלאום יאמץ נו'

תוספת ביאור:

המחבר שי' כתב לבאר דלכא' אין מקום למלחמה בין הנפשות, שהרי כל נפש משכנה במקום אחר, הנה"א במוח והנה"ב בלב. ותירץ כ"ק אדמו"ר את השאלה בזה שהוסיף וכתב שאף שכל אחת מקומה במקום אחר אבל שתייהם שווים בזה ש"ומשם מתפשט בגוף". רבינו הדגיש זה (הן בנה"א (מוח) והן בנה"ב (לב)). וכן סימן מ"ש בסיום השאלה אמאי נלחמים הרי לכל א' יש מקום אחר בגוף, וסימן בסימן תמיהה (!?). וכתב: "היפך מכתבו ז"ע [=זה-עתי] – שמתפשט בכל הגוף".

היינו, אם כל נפש רוצה להתפשט בכל הגוף, אזי ודאי שנלחמות הם זב"ז, שהרי מצ"ע אינם נמצאים רק במוח/לב, אלא יש מקום שבו שניהם רוצים להתפשט (וכמו שהולך ומבאר בהמשך הפרק). וא"כ, אין מקום לשאלה. [ז.א. שכאן אי"צ לכתוב שמתפשט בגוף, אלא רק מקומם. ומקום הזכרת ענין זה הוא בתשובה, בה מבארים שרצון הנפשות להתפשט בכל הגוף]

להעיר שבס' שיעורים בספר התניא (עמ' 99) הושמט קטע זה.

רבינו מוסיף הקדמה להאמור לקמן "אך הנה כתיב ולאום מלאום יאמץ, כי הגוף נקרא עיר קטנה":

דכוונת רביה"ז לבאר לקמן "דב' הנפשות אין ענינים שכל א' עוסק בשלו ואין לו עסק והתעניינות בפעולות הב' כ"א לאום מלאום יאמץ"

[ואולי הכוונה:

הנה לעיל ביאר המחבר שי' שהנפשות הם במקומות שונים, ומדוע נלחמים הם זב"ז. ומחק רבינו הא דכל נפש מתפשטת בכל הגוף, כיון שזהו מענה שאכן אינם במקומות שונים. אמנם עדיין ה' אפ"ל שאמנם מתפשטים באותו המקום, אך מלחמתם אינה זה כנגד זה, אלא רק הגוף הוא היוצר מלחמה ביניהם, כיון שבו צריכים הם להתפשט. מוסיף רבינו שאי"ז כך, אלא החילוק ביניהם הוא באופן קוטבי – אחד נגד השני: "ב' הנפשות אין ענינים שכל א' עוסק בשלו ואין לו עסק והתעניינות בפעולות הב' כ"א לאום מלאום יאמץ". ולפ"ז יומתק הקשר בין המחיקה להוספת רבינו].

עם – במשל, מלכיות – בנמשל / הנפשות אינן נלחמות תמיד

און דאס איז וואס ער זאגט ווייטער: אך הנה כתיב נאר עס שטייט דאך ולאום מלאום יאמץ און איין קעניגרייך וועט זיך שטארקען אנטקעגען דעם צווייטען קעניגרייך, וואס דאס שטייט אויף יעקב און עשו, וואס אין רוחניות אין נפש פון א איד איז יעקב גייט דאס אויף דעם נפש האלקית, און עשו אויף דעם נפש הבהמית, אז זיי שטייען אלע מאל אין א מלחמה,

רבינו סימן (פעמיים) את התיבות "קעניגרייך", וציין סימן-שאלה בצדי העמוד. כמו-כן מחק את התיבות "אלע מאל".

תוספת ביאור:

קעניגרייך פירושו "ממלכה", וכאן עדיין מדובר בפיס' "לאום מלאום יאמץ", ועדיין לא לא בהנמשל המובא אודות ב' מלכים. א"כ אין מקום לפרש זאת כ"שליטה והמלכה", אלא לאום מלאום יאמץ פירושו "עם אחד מתחזק נגד עם אחר" (כן פירש בס' שבסה"ת במקומו).

המחבר שי' כתב שנה"א ונה"ב נלחמים תמיד, ורבינו מחק מ"ש שנלחמים הם תמיד.

– הקדמה להבא לקמן –

לקמן מובאים כמה כתי"ק מרבינו, המהווים נושא אחד, והם הכתי"ק ג-ד-ה.

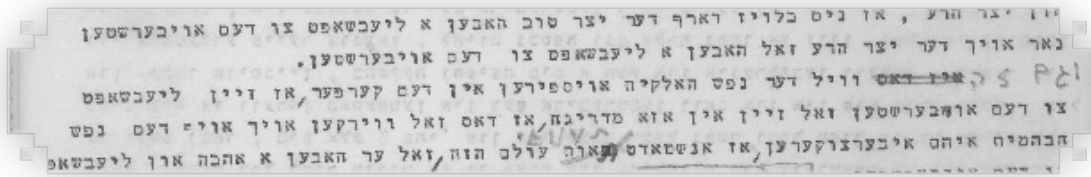
הנושא:

באהבה דנה"ב – יש גם תענוג

כתב רביה"ז:

כמ"ש בכל לבבך בשני יצריך והיינו שיעלה ויבא ויגיע למדרגת אהבה רבה וחיבה יתרה ממדרגת אהבה עזה כרשפי אש והיא הנקראת בכתוב אהבה בתענוגים להתענג על ה' מעין עולם הבא והענג הוא במוח חכמה ושכל המתענג בהשכלת ה' וידיעתו כפי השגת שכלו וחכמתו והוא בחי' המים זורע אור זרוע שבקדושת נפש האלקית המהפכת לטוב את בחי' המים שבנפש הבהמית

[ג]

תענוגי עולם-הזה

ביאור המחבר שי' והערות רבינו:

איז-דאס וגם זה וויל דער נפש האלקית אויספירען אין דעם קערפער . . אז אנשטאדט תאות תענוגי עולם הזה, זאל ער האבען א אהבה און ליעבשאפט צו דעם אויבערשטען

תוספת ביאור:

רבינו מחק את התיבה "תאות" וכתב "תענוגי" במקומה, וזאת בכדי להדגיש שנה"ב אינה רק מתאוה (אהבה), אלא יש גם תענוג בזה – תענוגי דייקא. וכדלקמן בארוכה.

[ד]

בהמיה איהם איבערצוקערען, אז אנשטאט ^{הארץ} עולם הזה, זאל ער האבען א אהבה און ליבעשאפט
 צו דעם אויבערשטען, און ווען איז דאס אז די אהבה פון דעם נפש האלקיה ווירקט אריין
 איבערצוקערען דעם נפש הבהמיה צו גוטען? דאס איז ווען ער קומט צו באשטימטער הויכער
 מדריגה אין אהבה ה' וואס די אהבה האט אין זיך דעם כח איבערצוקערען דעם נפש הבהמיה,
 און דאס זאגט ער ווייטער, והיינו און דאס מיינט שיעלה או ער ^{זיך} זיך אויפהויכער
 ויבא און צו קומען, ויגייע און דערגרייכען למדריגה אהבה רבה צו דער מדריגה פון אהבה
 רבה א נאר גרויסע לעבשאפט צו דעם אויבערשטען, והנה יחירה ^{מדריגה} אהבה עזה כרשפי
 אש, און א גרעסערע היבה און ליבעשאפט ווי די מדריגה פון די פלאמפיייערדיגע אהבה וואס
 מען האט פריער דערמאנט, ווייל די מדריגה פון אהבה כרשפי אש קאן נאך ניט איבערערען
 דעם נפש הבהמיה נאר דוקא די מדריגה פון אהבה רבה וואס איז א העכערע מדריגה אין אהבה

פרק ט' .ו.
 והיא הנקראת בכחוב און די אהבה ווערט אנגערופען אין פסוק מיט דעם נאמען אהבה
 כהענונים, א ליבעשאפט מיט פארגעניגען, להשפנג על הוי' צו האבען פארגעניגען פון
 דעם אויבערשטען, מעין עולם הבא וואס דעם אהבה וואס איז מיט א פארגעניגען
 פון ג-טליכקייט, דאס איז א מעין, א ענליכקייט און א טייל, פון עולם הבא און נון
 עדן, וואס עולם הבא און נון עדן איז דאך וואס נהנין מזיו השכינה וואס די נשמות
 האבען פארגעניגען פון ג-ט'ליכקייט, איז דאך די אהבה וואס איז מיט פארגעניגען
 פון ג-ט'ליכקייט א מעין פון עולם הבא, איז די אהבה כהענונים זי דוקא קאן
 איבערערען דעם נפש הבהמיה, אז אנשטאט וואס פריער האט ער געהאט האווה צו פארגעניגען
 פון עולם הזה זאל ער יעצט האבען א ליבעשאפט צו ג-ט'ליכקייט, גייט ער ערקלערען
 פאר וואס דוקא די אהבה פון איבערערען דעם נפש הבהמיה,
 די עלערונג אין קורצען איז; כדי איבערצוקערען א מדה פון דעם נפש הבהמיה
 דארף דאס זיין דוקא דורך א ענליכע מדה פון דעם נפש האלקיה, צום ביי שפעל איבער-
 צו קערען די מדה פון אהבה ליבעשאפט און האוה פון דעם נפש הבהמיה, דארף דאס זיין
 דורך די מדה פון אהבה פון דעם נפש האלקיה, אז דער נפש האלקיה מיט זיין גרויסער
 ליבעשאפט צו דעם אויבערשטען קערט איבער די האוה פון דעם נפש הבהמיה, צוריק ווייטער
 די ענליכע מדה פון דעם נפש האלקיה אליין, אן א צוגאב מעלה לגבי די מדה פון דעם
 נפש הבהמיה, איז ניט גענוג כח איבערצוקערען די מדה פון דעם נפש הבהמיה, צום ביי-
 שפעל, דורך סתם א אהבה פון דעם נפש האלקיה קאן מען ניט איבערערען די האוה פון
 דעם נפש הבהמיה, ווייל אזוי ווי די אהבה פון דעם נפש האלקיה געמט זיך פון דעם
 יסוד המים פון דעם נפש האלקיה, אזוי געמט זיך די מדה פון האוה פון נפש הבהמיה
 פון דעם יסוד הטיב פון נפש הבהמיה איז דאס איינס אנטקייגען איינס, איז אום כדי
 איבערצוקערען די האוה פון נפש הבהמיה, פאדערט זיך אז די אהבה פון דעם נפש האלקיה
 זאל האבען א צוגאב מעלה, וואס די האוה פון דעם נפש הבהמיה האט זאס ניט, וואס אזוי
 איז דער פאל ביי די מדה פון אהבה כהענונים פון דעם נפש האלקיה, וואס ווייענדיג
 אן אהבה וואס אהבה בכלל איז דאס פון יסוד פון מים, איז דאס ענליך צו די מדה פון
 האוה פון נפש הבהמיה, וואס איז אריין פון יסוד המים, און דערצו האט עס נאך אריין
 די צוגאב מעלה פון הענונג פארגעניגען, וואס דער ענונג ווי ער וועט ערקלערען
 נעמט זיך פון דעם מוח, וואס פארשטייענדיג אין מוח די גרויסקייט פון דעם אויבערשטן
 גיט דאס דעם פארגעניגען אין די אהבה, און די זאך פון הענונג פארגעניגען איז דאס די
 בחי' פון אור-ליכט-וואס איז פיעל העכער און רוחניות'דיגער וואסער, איז מיט דעם
 צוגאב פון הענונג וואס איז אור' אין די אהבה פון דעם נפש האלקיה, קאן דאס איבערערען
 די האוה פון נפש הבהמיה וואס איז כלויו מים, (און עס פעלט אין איר די זאך פון הענונג
 און און הענונג וואס קומט פון דעם פארשטאנד פון מוח.) ^{און עס פעלט אין איר די זאך פון הענונג}
 און דאס איז וואס ער זאגט ווייטער; והענונג הוא און דער ענונג און

באהבה דנה"ב – יש גם תענוג

רבינו הקיף את כל הקטע דלקמן, וציין סימן תמיהה בשוליו, כמו"כ סימן גם את המשכו בעמוד שלאחריו, וסימן בסימן

תמיהה:

און ווען איז דאס אז די אהבה פון דעם נפש האלקית ווירקט אויך איבערצוקערען דעם נפש הבהמית צו גוטען? דאס איז ווען ער קומט צו באשטימטער הויכער מדריגה אין אהבת ה' וואס די אהבה האט אין זיך דעם כח איבערצוקערען דעם נפש הבהמית און דאס זאגט ער ווייטער, והיינו און דאס מיינט שיעלה אז ער זאל זיך אויפהויבען ויבא און צו קומען, ויגיע און דערגרייכען למדריגת אהבה רבה צו דער מדריגה פון אהבה רבה גאר גרויסע ליבשאפט צו דעם אויבערשטען, וחיבה יתירה ממדריגת אהבה עזה כרשפי אש, און א גרעסערע חיבה און ליעבשאפט ווי די מדריגה פון די פלאם פייערדיגע אהבה וואס מען האט פריהער דערמאנט, ווייל די מדריגה פון אהבה כרשפי אש קאן נאך ניט איבערקערען די נפש הבהמית נאר דוקא די מדריגה פון אהבה רבה וואס איז א העכערע מדריגה אין אהבה.

ובעמוד שלאחרי הגיה כדלקמן:

איז מיט דעם צוגאב פון תענוג וואס איז "אור" אין די אהבה פון דעם נפש האלקית, קאן דאס איבערקערען די תאוה פון נפש הבהמית וואס איז בלויז מים און עס פעלט?! **הרי בפ' בפרק זה עצמו מדבר ע"ד תענוגי עוה"ז**. אין איר די זאך פון אור און תענוג וואס קומט פון דעם פארשטאנד פון מוח.)

תוספת ביאור:

המחבר שי' כתב באריכות הביאור **שדוקא** ע"י אהבה בתענוגים (ולא די באהבה כרשפי-אש) אפשר להפוך את נה"ב מאהבה לעוה"ז לאהבת ה'. וביאר זאת בהרחבה, דבכדי להפוך מאהבת עוה"ז לאהבת ה' צריך להיות דמיון בין הדברים. והוא, דאהבה הוא מיסוד המים, וזהו הן באהבת ה' (כרשפי אש, עד"מ) והן באהבה לעוה"ז. אולם לא די בכך, אלא צ"ל גם יתרון בנה"א בכדי להפוך את נה"ב, ובאהבה כרשפי-אש אין יתרון, כ"א הם דומים.

ומבאר שלזה צ"ל אהבה בתענוגים, שהיא: א. אהבה – יסוד המים, בדומה לאהבת נה"ב. ב. היתרון – שזוהי אהבה **בתענוגים**, שתענוג הוא מהמוח ועניינו "אור". ולכן דוקא בכח האהבה בתענוגים להפוך את האהבה לעוה"ז, כיון שיש לאהבה זו מה שאין לאהבת עוה"ז, יתרון ה"אור" – תענוג.

רבינו ציין בתמיהה לכל הביאור. ואולי הכוונה בזה:

אכן רק בכחה של אהבה בתענוגים להפוך את האהבה דנה"ב לאהבת ה', אך לא מהטעם שנתבאר. דנתבאר שאהבה כרשפי אש היא בדומה לאהבה דנה"ב, מיסוד המים. ולפי מ"ש רבינו, שבאהבה דנה"ב יש גם תענוג (יסוד ה"אור"), הרי שאהבה כרשפי אש אינה דומה לאהבה דנה"ב, כיון שאין בה תענוג, ולכן אין ביכולתה להפוך את נה"ב. משא"כ אהבה בתענוגים שהיא בדומה לאהבה דנה"ב. (ולפ"ז נמצא שגם מה שנתבאר שצ"ל יתרון אינו מוכרח, ודי והותר שב' האהבות דומות זו לזו).

בסוף הביאור, על מ"ש שהטעם שאהבה ד"אור" דנה"א בכוחה להפוך את אהבת נה"ב, כי לאהבה דנה"ב חסר את ענין ה"אור" – תענוג; על התיבה [און עס] **פעלט** [אין איר די זאך פון אור און תענוג]. רבינו הדגיש בשני קווים למטה, וסימן בתמיהה, וכתב ע"ז: **הרי בפ' בפרק זה עצמו מדבר ע"ד תענוגי עוה"ז**. היינו דהרי בפרק זה כ' שיש לנה"ב תענוגי עוה"ז: "[ולהפכה] **מתענוגי עוה"ז** לאהבת ה'". וא"כ, לא שייך לומר שחסר לנה"ב ענין של תענוג.

[ה]

קדושה פון דעם נפש האלקיה , דאס מיינט אז זייענדיג א אהבה איז דאס די בחי' פון
 מים , און מצד דעם הענוג און פארנעניגען פון דעם מוח , איז דאס די בחי' פון אור
 איז דערפאר , המהפכה לטוב וואס דאס קערס איבער צום נוסען אח בחי' המים שבנפש הבהמיה
 די בחי' פון מים פון דעם נפש הבהמיה , שמהנ וואס פון זיי פון די מים פון דעם נפש
 הבהמיה כאו האוה הענוגי עוה"ז זיינען געקומען די תאוות צו פארגעניגענס פון עולם
 הזה , מתחלה פריהער איידער דאס איז איבערגעקערט געווארען , איז אזוי ווי ביי דעם
 נפש הבהמיה איז דאס בלויז מים און ביי די אהבה בחעוננים פון דעם נפש האלקיה איז
 דאס מים און אור קאן דאס איבערקערען פו דעם נפש הבהמיה צום גוטען.
 כמ"ש בע"ה שער נ' פרק ג' בשם הזהר ווי ער זאגט אין עץ היים שער נ' אין

אהבה דנה"ב אינה רק כמים

לשון רביה"ז: בחי' המים שבנפש הבהמית שמהם באו תאוות תענוגי עוה"ז.

פירוש המחבר שי' על התיבות "שמהם באו תענוגי עולם הזה", והגהת רבינו:

שמהם וואס פון זיי פון די מים פון דעם נפש הבהמית באו תאוות תענוגי עוה"ז זיינען געקומען די תאוות צו פארגעניגענעם פון
 עולם הזה, מתחלה פריהער איידער דאס איז איבערגעקערט געווארען, איז אזוי ווי ביי דעם נפש הבהמית איז דאס בלויז מים און ביי
 די אהבה בתענוגים פו דעם נפש האלקית איז דאס מיט און אור קאן דאס איבערקערען דעם נפש הבהמית צום גוטען.

רבינו סימן קטע זה, וכתב: !?

תוספת ביאור:

כאן מוזכר שוב הענין דאהבה דנה"א היא רק כמים, והטעם שנהפכת ע"י אהבה בתענוגים הוא כי אהבה בתענוגים הוא 'מים' וגם 'אור'.
 ורבינו שולל זאת שוב, וכדלעיל.

הנני מאזין לשיעורו של הרב וויינבערג

כידוע, הי' הרבי מאזין בקביעות לשיעורי הרב וויינבערג במוצאי שבת.
 לאחר האירוע הבריאותי בשמיני-עצרת תשל"ח, הרופאים היו משוחחים עם הרבי לעתים
 קרובות, בענייני הבריאות.
 פעם אמר להם הרבי, בנוגע למוצאי-שבת: באם רצונכם לשוחח עמי, יכולים אתם לעשות זאת
 עד לשעה 10.00, אך לאחר-מכן זה בלתי-אפשרי, כיון שבזמן זה הנני מאזין לשיעורו של הרב
 וויינבערג.

[ו]

דאס, לטובה האדם, לטובה דעם מענטש, שיתגבר עלי' וינצחנה, אז דער מענטש זאל זיך מחבר זיין שטארקען זיך אויף איר און איר אייננעמען, דאס מיינט אז ניט קליפה וויל באמה אז דער מענטש זאל זיך לאזען פארריידען פון איר, פארקערט זי וויל דער מענטש זאל זיך ניט לאזען פארריידען פון איר, כמשל הזונה שבזוה"ק ווי ער ניט אין זחר א משל פון א סלך וואס האט גערונגען א זונה זי זאל איבערריידען זיין זון, וואס די כוונה איז ער זאל זיך ניט לאזען איבערריידען, כדי עס זאל זיך ארויסווייזען די חכמה פון דעם בן מלך-דעם קעניגליכען זוהן-אז ער לאזט זיך ניט איבערריידען פון קיין זונה, איז דאך די זונה אליין וויל דאך אויך אז דעם ~~פון קיין זונה~~ ווילען זאל זיך אויס-פיוען און דער זונה זאל זיך ניט לאזען איבערריידען, נאר איר זאך איז איהם צו פרואווען איבערריידען, אזוי אויך קליפה אליין וויל אויך בעסער אז דער מענטש זאל זיך מחבר זיין און ניט לאזען באהערשען פון איר.

דאך שטייט אמאל אז אזוי ווי אין דעם משל איז דאס דוקא די זונה וואס דער סלך האט איר געבעטען דאס טהאן, אבער ווען די זונה ניט עס איבער צו א צווייטע און א צווייטע צו א דריטע און אזוי ווייטער, איז ביי די שפעטערע פארלירט זיך שוין די אמת'ע כוונה און זיי זוכען טאקע איבערצורייידען דעם בן מלך ניט וועלענדיג דערכייל עס זאל זיך אויספירען דעם מלך'ס ווילען, די זעלבע זאך איז דאס וואס מען זאגט אז דאס איז לטובה דעם מענטש איז כלוין מצד דעם שורש פון דער קליפה פון וואנען דער נפש הבהמית נעמט זיך אבער, ווי עס קומט אראפ אין השתלשלות ביי דא אויף דער וועלט פארלירט זיך די כוונה און דער נפש הבהמית זוכט טאקע צו באהערשען דעם מענטש ניט האבענדיג דערכייל די כוונה ער זאל זיך מחבר זיין און ניט לאזען באהערשען.

הקליפה רוצה אך ורק שיתגבר עליה האדם

בסוף הפרק כתב רביה"ז, שהרצון דנה"ב, הוא להיפך ממש לטובת האדם שיתגבר עלי' וינצחנה, וכמשל הזונה בזוה"ק.

ביאור המחבר שי' עם הערות רבינו:

לטובת האדם שיתגבר עלי' וינצחנה. . פארקערט זי וויל דער מענטש זאל זיך ניט לאזען איבערריידען פון איר כמשל הזונה שבזוה"ק* . . כדי עס זאל זיך ארויסווייזען די חכמה פון דעם בן מלך - דעם קעניגליכען זוהן - אז ער לאזט זיך ניט איבערריידען פון קיין זונה. . אזוי אויך קליפה אליין וויל אויך בעסער אז דער מענטש זאל זיך מתגבר זיין...

*ח"ב קסג, א

תוספת ביאור:

רבינו מציין למקור המשל בזוה"ק, שהוא ב: ח"ב קסג, א.

ובקטע דלקמן מחק התיבה 'בעסער'; "אזוי אויך קליפה אליין וויל אויך בעסער אז דער מענטש זאל זיך מתגבר זיין:

ואולי הכוונה דאי"ז שגם הקליפה (רק) מעדיפה שהאדם יתגבר אליה, אלא ש(גם) היא רוצה (אך ורק) שהאדם יתגבר עליה.

..דאך שטייט אמאל אז אזוי ווי אין דעם משל אז דאס דוקא די זונה וואס דער מלך האט איר געבעטען דאס טאהן, אבער ווען די זונה גיט עס איבער צו א צווייטע און צווייטע צו א דריטע און אזוי ווייטער, איז ביי די שפעטערע פארלירט זיך שוין די אמת'ע כוונה און זיי זוכען טאקע איבערצוריידען דעם בן מלך ניט וועלענדיג דערביי עס זאל זיך אויספירען דעם מלך'ס ווילען, די זעלבע זאך איז דאס וואס מען זאגט אז דאס איז לטובת דעם מענש איז בלויז מצד דעם שורש פון דער קליפה פון וואנען דער נפש הבהמית נעמט זיך אבער, ווי עס קומט אראפ אין השתלשלות ביז דא אויף דער וועלט פארלירט זיך די כוונה און דער נפש הבהמית זוכט טאקע צו בהערשען דעם מענש ניט האבענדיג דערביי די כוונה ער זאל זיך מתגבר זיין און ניט לאזען באהערשען.

להעיר: אע"פ שכאן נמחק ענין זה, הרי שבסוף פרק כ"ט מובא המשל בשבסה"ת במקומו. עיי"ש.

"נמסר כראוי"

הרב וויינבערג שי' נהג להכין הקלטה מהשיעורים ולמוסרם לתחנת הרדיו קודם השבת, בכדי שהשיעור יהיה מוכן ויוכל להתרכז בהבנת השיחה. יחד עם זאת הי' נוסע בעצמו במצו"ש למנהטן, בכדי לערוך ברדיו חזרה על השיחה שנאמרה בשבת, אותה כמובן לא הי' ניתן לשלוח מראש.. מספר הרב וויינבערג שי': רגיל הייתי להתפלל תפילת ערבית מיד עם צאת השבת ולמהר לרכבת התחתית (אני ובני ביתי כבר התרגלנו, במשך שנים, שמוצאי-שבת הוא לא זמן פנוי אצלי...).

והנה בא' מימי השישי לקראת כניסת השבת, קיבלתי טלפון מהמזכיר הרב חזקוני, ממנו נודעתי להפתעתי שהרבי ערך שינויים מסויימים בשיעור. כעין "מהדורא בתרא" של ההגהה. בתחנת הרדיו כבר היתה ההקלטה ששלחתי מראש, והי' עלי להודיע להם שלא ישתמשו בהקלטה, כיון שהפעם אבוא למשרדם ואמסור גם את שיעור התניא בשידור חי.

כעת נוצרה בעיה; בדרך כלל, הי' זמן הנסיעה למנהטן מנוצל על ידי להכנת החזרה על קטע השיחה מההתוועדות, כיון שהשיעור בתניא כבר היה מוכן אצלי קודם לכן. הפעם הייתי טרוד כל הדרך בהכנתו המחודשת של השיעור בתניא, כך שלא נשאר בידי זמן להכין גם את השיחה. אחרי השיעור כתבתי לרבי את שאירע, והוספתי שבמצב שנוצר אני חושש שמא התוכן מההתוועדות לא נמסר כראוי.

הרבי מחק את התיבה "לא", וכתב: "נמסר כראוי, וזכות הרבים מסייעתו"...

פרק ל'

1-2-3 / מהו פירוש המפרשים ב"הוי שפל רוח בפני כל האדם" / בתבית 'מקום' יש שני פירושים - גשמי ורוחני / בשעה שאינו הולך בשוק - ה"ה יושב קרנות / לא תמיד התנור בוער אצל האופה / במקום הגשמי אין מקום להזכיר המצב הרוחני / כשמביאים הטעם שמסתובב בשוק, אין נוגע מדריגתו / לפי האמור לעיל מדוע נק' קל שבקלים? / כשמדובר על קל שבקלים אי"צ להזכיר אודות בינוני / יושבי קרנות - כל היום / נסיון אינו דוקא בצדיקים / דוגמא לנסיון - מאברהם-אבינו / ע"פ האמור בספר-המצוות מתורץ השאלה על המדרש / "צריך כל אדם" - גם יושב-אוהל שיצרו-הרע בקרירות / דוגמא מחיי היום-יום-עבודת התפלה בכוונה / ויום יום ידרשון / יגיעת נפש ויגיעת בשר / מלחמת הקל שבקלים קשה ממלחמת הבינוני, או ששווים הם? / "אשר לא עבדו" - אי"צ למלחמה ללמוד כרגילותו / "בכל, מכל, כל" / קדש עצמך במותר לך

[א]

אין פריהפרדיגען פרק האט דער אלסער רבי ערקלערט, אז בשעה ביים בינוני איז פא א טמטום הלב, אז די הארץ איז פארשטאפט, און כאטש אין מוח טראכט ער זיך אריין אין די גרויסקייט פון דעם אויבערשטען-דאך ווירקט עס נישט אויף די הארץ צו באהערשען די חומרות און גראבקייט פון הארץ, איז די עצה דערצו ער זאל מאכען חשבונות צוצוקומען צו א לב נשבר, צו ווערען ביי זיך צובראכען, וואס דורך דעם וועט ער אראפוארפען און צוברעכען די גראבקייט פון דער קליפה פון זיין נפש הבהמית וואס זוכט זיך צו הויבען אנטקעגען די ליכט פון קדושה פון זיין נפש האלקיה, און ער האט דערמאנט ענינים פון וועלכע ער זאל זיך אריין טראכטען בכדי צוצוקומען צו א לב נשבר.

און יעצט וועלען מיר אנאפנגען לערנען פרק ל'.

עוד זאת ישים אל לבו, נאך א דאך זאל ער משים אל לב זיין און זיך באיטראכטען, מקיים מאמר רז"ל, מקיים צו זיין דעם מאמר רז"ל-וואס רז"ל זאגען - והוי שפל רוח בפני כל האדם, און דו זאלסט זיין ביי זיך - נידעריג אנטקעגען יעדער מענטש, והוי, און דו זאלסט זיין, [דער לשון וואס רז"ל זאגען זאלסט זיין, באנווייזט דער לשון אז דאס מיינט] באמת לאמתו, מיט דעם אמת, [ווייל אין פלוג איז דאך שווער צו פארשטן וויבאלד רז"ל זאגען דא דעם לשון "שפל רוח" וואס שפלות איז דאך נישט עניוה, וואס עניוה מיינט-אז ער ווייסט זיין מעלה און מדריגה-נאר ער האלט אז זיין מעלה און מדריגה איז ביי איהם א געגעבענע און געשענסע דאך, וואס מ'האט איהם מלפעלה געגעבען אדלכע ספעציעלע כחות און אומשטאנדען צוצוקומען צו די מדריגה, און ווען די כחות וואלטען געגעבען געווארען צו אן אנדערען וואלט ער זיי נאך בעסער אויסגענוצט ווי ער, אבער שפלות מיינט דאך, אז ער זאל זיך מסס האלטען נידעריגער פאר יענעם, אז ער איז ערגער פאר יענעם, איז ווי קאן מען זאגען איינעס וואס איז א שומר חורה און מצוות ער לערנט חורה און איז מקיים מצוות-ער זאל זיך האלטען נידעריגער פון א קל שבקלים וואס לערנט נישט קיין חורה און איז נישט מקיים קיין מצוות?! -דעפאר לערנען אנדערע מפרשים אז דאס מיינט נישט אז דער מענטש זאל זיך האלטען נידעריגער, נאר ער זאל זיך פירען מיט א הנהגה פון שפלות, ער זאל נישט זיך בקושה יקדשה-מס-אז אונטער-הענט-אמת-איהם, אבער דער לשון וואס רז"ל זאגען הוי זאלסט זיין, נישט-התנהג פיר זיך, ווייזט דאך אים אז ער זאל טאקע באמת זיך האלטען נידעריגער, און פאר וועמען זאל ער זיך האלטען נידעריגער? - בפני כל האדם מסס, פאר יעדער מענטש, אפי' בפני קל שבקלים, אמילו אנטקעגען דעם קל שבקלים-זאל ער זיך אויך האלטען נידעריגער פון איהם]

1-2-3

וואס דורך דעם וועט ער אראפוארפען³ און² צוברעכען¹ די גראבקיט פון דער קליפה פון זיין נפש הבהמית וואס זוכט זיך צו הויבען אנטקעגן ... און ער האט דערמאנט ערקלערט ענינים..

פ' המספרים 1-2-3: הפיכת סדר התיבות לפי המספרים [במקום שהתיבה הראשונה תהי' 'ארפאווארפען' (כפי שנדפס), שינה רבינו שהתיבה הראשונה (1) היא 'צוברעכען'; ז.א. קודם המשפט הי' "אראפוארפען און צוברעכען", וכעת "צוברעכען און אראפוארפען"].

מהו פירוש המפרשים ב"הוי שפל רוח בפני כל האדם"?

דערפאר לערנען אנדערע מפרשים אז דאס מיינט נישט אז דער מענש זאל זיך האלטען נידריגער, נאר ער זאל זיך פירען מיט א הנהגה פון שפלות אנטקעגען יעדערן ער זאל נישט גיין בקומה זקופה מיט אן אויפגעהויבענע קאפף א.ד.ג., אבער דער לשון וואס חז"ל זאגען הוי זאלסט זיין, נישט – התנהג פיר זיך, ווייזט דאך אויס...

בפני כל האדם ממש. ממש פאר יעדער מענש ממש.

תוספת ביאור:

אולי הכוונה במחיקת "ער זאל נישט גיין בקומה זקופה מיט אן אויפגעהויבענע קאפף א.ד.ג.", וכתבת "אנטקעגען יעדערן": הגם שמפרשים הנ"ל לומדים שהנהגת שפלות הוא דין בהנהגה ולא שאכן כך יחזיק את עצמו; אך וודאי שאין הכוונה להנהגה גופנית, כהליכה עם ראש מורם וכיו"ב, אלא ענין פנימי יותר: "הנהגה פון שפלות אנטקעגען יעדערן", מבלי לפרט אופן ההליכה וכיו"ב.

חמרא למרא טיבותא לשקיה

ידוע היחס המיוחד לו זכה הרב וויינבערג שי', ובפרט בנוגע לשיעורי התניא. הסיפור הבא יעיד על היחס המיוחד לספר שיעורים בספר התניא:

בהזדמנות מסויימת כתב הרב וויינבערג שי' מכתב ארוך בעניינים אישיים הקשורים לעבודת ה'.

הרבי השיב, ובזה"ל: "הביאו לי עוד חלק מתרגום שיבסה"ת, חמרא למרא טיבותא לשקיה"

[ב]

והיינו , און דאס איז , ע"פ מארז"ל לויט דעם מאמר רז"ל-וואס רז"ל זאגען , אל תדין את חבריך עד שהגיע למקומו , זאלסט נישט אורטיילען דיין חבר ביז דו וועסט צוקומען צו זיין ארט [דאס מיינט זאלסט איהם נישט אורטיילען ביז דו וועסט זיך נישט אריין שטעלען אין זיין ארט - אין וואס פאר א ארט און מצב ער געפינט זיך , וואס אין אים מקום-אין אים-איז דא צוויי ענינים , דער מקום הגשמי דער גשמיות, דיגער ארט און סביבה , און דער מקום הרוחני-דער מצב פון דעם מענטש און זיין יצר הרע וואס פאר א יצר הרע ער האט, וואס איינער האט א שטארקען און צוהיטענען יצר הרע און איינער האט מעגלעך נישט אזא שטארקען און א קאלטען יצר הרע וואס ברענט נישט אזוי נאך קיין תאוות-וואס דאס זאגט ער ווייטער] כי מקומו גורם לו לחטוא , ווייל זיין ארט איז איהם גורם צו זינדיגען , [דער גשמיות דיגער ארט און די סביבה זיינען] להיות פרנסתו לילך בשוק כל היום, ווייל זיין פרנסה איז צו גיין אין סארק א באנצען טאג , ולהיות מיושבי קרנות , און צו זיין פון די יושבי קרנות - די וואס זיצען אין די זוינקלעך - , [און ממילא איז] ועליו רואה כל התאוה , און זיינע אויגען זעהען אלע תאוות , והעין רואה והלב חומד , און די אויב זעט כלום די הארץ, [דאס איז- זיין גשמיות דיגער ארט איז אזעלכער וואס איז גורם צו זינדיגען , און אויך זיין מקום הרוחני דער מצב פון זיין יצר הרע איז] ויצרו בוער, און זיין יצר הרע ברענט, כתנור בוערה מאופה , ווי א ברענענדיגער אוינען פון א כעסער [וואס ביי א בעקער ברענאט דער אויווען אלע מצב, נישט ווי ביי א בעל הבית וגאם-ער-העפט-נאר-עסעף] , כמ"ש בהושע , ווי עס שטייט אין הושע , הוא בוער כאש להבה , ער ברענט ווי א פלאם פויער [איז דאך אויך זיין מקום הרוחני 1000 -

- הקדמה -

על מארז"ל והוי שפל רוח בפני כל האדם מבאר רביה"ז שזהו אפי' בפני קל שבקלים, וניתן לבוא לידי כך ע"י התבוננות במקומו - הן הגשמי והן הרוחני - של הקל שבקלים, שזוהי הסיבה הגורמת לו לחטוא.

וזלה"ק:

פרק ל עוד זאת ישים אל לבו לקיים מאמר רז"ל והוי שפל רוח בפני כל האדם. והוי כאמת לאמתו בפני כל האדם ממש אפי' בפני קל שבקלים. והיינו ע"פ מארז"ל אל תדין את חבריך עד שתגיע למקומו. כי מקומו גורם לו לחטוא להיות פרנסתו לילך בשוק כל היום ולהיות מיושבי קרנות ועיניו רואות כל התאוות והעין רואה והלב חומד ויצרו בוער כתנור בוערה מאופה כמ"ש בהושע הוא בוער כאש להבה וגו'. משא"כ מי שהולך בשוק מעט ורוב היום יושב בביתו וגם אם הולך כל היום בשוק יכול

בתיבת 'מקום' יש שני פירושים - גשמי ורוחני

ביאור המחבר שי' והגהות רבינו:

וואס אין ווארט מקום – אין ארט – איז דא צוויי ענינים, דער מקום הגשמי .. און דער מקום הרוחני – דער מצב פון דעם מענש און זיין יצר הרע וואס פאר א יצר הרע ער האט, ווייל וואס איינער האט...

תוספת ביאור:

אולי הכוונה: במשמעות התיבה "מקום" בלה"ק ייתכנו שני ענינים, מקום גשמי ומקומו ומצבו הרוחני של האדם. אולם התרגום באידיש "ארט" מתייחס בעיקר למקום גשמי. ומפשטות הלשון היו עלולים להבין שבמקום גשמי ישנם שני ענינים, ע"כ הבהיר והדגיש רבינו שבת"ת מקום ישנם שני משמעויות.

בשעה שאינו הולך בשוק – ה"ה יושב-קרנות

ביאור המחבר שי' והגהות רבינו:

להיות פרנסתו לילך בשוק כל היום. ווייל זיין פרנסה איז ארום צו גיין אין מארק א גאנצען טאג ולהיות מיושבי קרנות, און צו זיין פון די יושבי קרנות – (די וויילע ווען ער גייט ניט ארום איז ער) פון די וואס זיצען אין די ווינקלען?.

תוספת ביאור:

רבינו מפרש דהא: א. שפרנסת הקל שבקלים היא "לילך בשוק כל היום" ב. ולהיות מ"יושבי קרנות", גבי אדם אחד הם. דהיינו, לפי הפשוט אזי לא ייתכן שגם מהלך בשוק כל היום, וגם יושב בקרנות, והי' אפ"ל שיש קל שבקלים שמתהלך בשוק כל היום, ויש אחר יושב-קרנות. מבאר רבינו שמדובר על אותו האחד, שמסתובב כל היום בשוק, ובזמן שאינו מסתובב, ה"ה יושב-קרנות. ועפ"ז מובן עוד יותר עד כמה "עיניו רואות כל התאוות" כו'.

לא תמיד התנור בוער אצל האופה

כתנור בוערה מאופה, ווי א ברענענדיגער אויווען פון א בעקער [וואס ביי א בעקער ברענט דער אויווען אלע מאל*, נישט פיל אפטער און שטארקער ווי ביי א בעל הבית וואס ער ברענט נאר צייטענווייז]

*לא תמיד. [כן מוכח בהושע שם ז' ד-ו]

תוספת ביאור:

המחבר שי' פירש שאצל אופה, התנור בוער כל היום, ולא כאצל אדם רגיל, שמבעיר התנור רק מזמן לזמן. רבינו מחק הא דאצל אופה, התנור בוער כל היום, וגם זה שאצל בעה"ב בוער רק מזמן לזמן. וכתב שאצל אופה התנור בוער לעתים קרובות יותר ובחוזק יותר מאצל בעה"ב. היינו, שהחילוק ביניהם אינו מצד כמות הזמן שבוער – שהאופה תמיד מבעיר תנורו, והבעה"ב רק מזמן לזמן, אלא חילוק מצד האיכות וחום האש. והא דאצל האופה אי"ז תמיד, הוא מוכח מהכתוב בהושע פסוק ו' (בהמשך לפסוק שכותב רביה"ז), "כי קרבו כתנור לבם בארבע כל הלילה ישן אפהם בקר הוא בער כאש להבה". ומסבירים המפרשים על אתר, דהפי' הוא גבי תנור האופה, שבבוקר מבעירו כאש להבה, לאחר שבמשך כל הלילה הי' כבוי.

– הקדמה –

מבאר רביה"ז את החילוק בין נסיונות הקל שבקלים, לעומת הבינוני, שאינו מצוי במקומות בהם שוהה קל שבקלים, ואף אינו במצב רוחני דומה. וז"ל:

ויצרו בוער בתנור בוערה משא"כ מי שהולך בשוק מעט ורוב היום יושב בביתו וגם אם הולך כל היום בשוק יכול להיות שאינו מחומם כ"כ בטבעו כי אין היצר שוה בכל נפש יש שיצרו בו' כמ"ש במ"א. והנה

במקום הגשמי אין מקום להזכיר מצב הרוחני

ביאור המחבר שי' שי' והגהות רבינו :

משא"כ מי שהולך בשוק מעט, אנדערש איז אבער דער וואס גייט אין מארק ווינציג, ורוב היום יושב בביתו און מערסטען טייל פון טאג זיצט ער אין זיין הויז (ניט יושבי קרנות) צ.ב.ש. ווען איינער איז א יושב אהל ער פארנעמט זיך בלויז מיט לערנען תורה. שיי למצב הרוחני, וואס דאן קומט דאך איהם אויס ווינציג צו זיין אין מארק, ..

תוספת ביאור:

מבהיר רבינו שכאן רביה"ז בא לומר שהחילוק בין יהודי שלומד תורה ומקיים מצוות לקל שבקלים, הוא בשניים: א. מקומו הגשמי (כמובן, הכוונה למעמד הרוחני של המקום הגשמי). ב. מקומו (מצבו) הרוחני; ובל' רביה"ז: א. "הולך בשוק מעט ורוב היום יושב בביתו" – מקום גשמי. ב. "וגם אם הולך כל היום בשוק יכול להיות שאינו מחומם כ"כ בטבעו כי אין היצר השוה בכל נפש יש שיצרו בו' כמ"ש במ"א" – מצבו הרוחני.

עפ"ז כתב רבינו אחרי "ורוב היום יושב בביתו און מערסטען טייל פון טאג זיצט ער אין זיין הויז" – "ניט יושבי קרנות", היינו שהמקום הגשמי שונה.

ומחק את הדוגמא "צ.ב.ש. ווען איינער איז א יושב אהל ער פארנעמט זיך בלויז מיט לערנען תורה, וואס דאן קומט דאך איהם אויס ווינציג צו זיין אין מארק", וכתב ע"ז (על התיבות "בלויז מיט לערנען תורה") "שייך למצב הרוחני". היינו, דמביא דוג' מדוע מקומו הוא בבית, כיון שמצבו הרוחני שונה מקל שבקל שבקלים. וכאן, הרי, לא נוגע עדיין מדוע מקומו הגשמי שונה, ובפרט שהדוג' שהובאה היא שמצד מצבו הרוחני מקומו הגשמי שונה, וה"ז "שייך למצב הרוחני", ולא למקומו הגשמי.

[ואו"ל שכן מוכח שאין המצב הרוחני נוגע למקום הגשמי, מהמשך דברי רביה"ז "וגם אם הולך בו", דכאן רואים שלגבי המצב הרוחני לא נוגע המקום הגשמי, וכן לא ידך – לגבי המקום הגשמי לא נוגע המצב הרוחני].

כשמביאים הטעם שמסתובב בשוק, אין נוגע מדריגתו

אפילו ווען ער גייט ארום א גאנצען טאג אין מארק [דאס מיינט א בינוני א בעל עסק] . .

תוספת ביאור:

מחיקת "א בינוני": אולי הכוונה, דכאן נוגע היכן מסתובב (מקומו), ואף מהי הסיבה לכך (בעל-עסק). אך לא מי הוא (בינוני). (וכדלעיל).

לפי האמור לעיל מדוע נק' קל שבקלים?

...ווייל צו אנדערע זאכען קאנען זיין וואס אז ביי איהם האט ער גאר אויף-דעם צו זיי קיין יצר הרע נישט, איז דאס נישט – נאכגעבען זיך אין יענע זאכען – הייסט נישט ביי איהם אז ער האט איינגענומען דעם יצר הרע, ווייל ער האט לכתחלה נישט קיין יצר הרע צו דעם] [ולכאורה אם הנ"ל נכון – למה נק' קל שבקלים? און-יעצט גייט ער זאגען אז באמת **חאטש** עס איז דאך זייער א שווערע מלחמה פאר בא דעם קל שבקלים וואס סיי מצד זיין גשמיות'דיגען און סיי מצד זיין רוחניות'דיגען מקום איז ער עלול צו זינדיגען – און דאך הייסט האט ער ארשע ניט קיין התנצלות פארוואס ער שטארקט זיך נישט איבער זיין יצר הרע..

תוספת ביאור:

"[ולכאורה אם הנ"ל נכון – למה נק' קל שבקלים?]

כתב המחבר שי': לקמן הולך ומבאר שהגם שאצל קל שבקלים יש מלחמה קשה וכו', אך נק' רשע היות שלא מתגבר על יצרו הרע. מוסיף רבינו שהבא לקמן (אינו ענין צדדי, אלא קשור וביותר עם האמור לעיל, כיון ש)הוא מענה לשאלה המתעוררת לפי האמור לעיל – אם נפילותיו באות כתוצאה ממקומו ומהנסינות שלו ברוחניות, מדוע נק' קל שבקלים? כמו"כ רבינו מחק את הביטויים שבהם נק' הקל שבקלים, ושינה **למה שנדרש** ממנו: א. מחק "קל שבקלים". ב. מחק "הייסט ער א רשע", וכתב "האט ער ניט קיין התנצלות".

כשמדובר על קל שבקלים אי"צ להזכיר אודות בינוני

דארף דעם בינוני זיך באטראכטען צו דאן ווען איהם קומט אויס אז מלחמה אין זיינע ענינים צו שטייט ער ביי די מלחמה? און דאס איז וואס ער וועט ווייטער זאגען]

אולי הכוונה, כיון שכעת לא מדובר על הבינוני, אלא על הקל שבקלים. א"כ אין מקום להזכיר אודות הבינוני. [יש לציין שבתחילה רבינו מחק כל הקטע (כולל "און דאס איז וואס ער וועט ווייטער זאגען"), ולאחמ"כ מחק המחיקה מקטע זה, ומחק (בקו על האותיות) את כל הקטע שקודם לזה, כדלעיל. וזאת כיוון שזהו קטע קישור בלבד, ואין צורך למחקו].

וכמו נסיון ממש, און עס איז ווי א נסיון ממש [עס איז פונקט ווי א נסיון – ביי א צדיק, וואס דער ענין פון נסיונות זאגט ער אין מדרש איז דוקא עפ"ז עליו לתרץ מש"כ בפ"ט – ברשעים ביי צדיקים, ווי עס שטייט ה' צדיק יבחן דער אויבערשטער פרובירט אויס א צדיק, וואס אין פלוג איז דאך נישט פארשטאנדיג וואס איז דער ענין פון נסיון ביי א צדיק? צום ביי שפיעל דער נסיון פון יוסף'ן ביי אשת פוטיפר – א צדיק ווי מיר האבען פריהער געלערנט איז דאך ממאס ברע, א ענין פון רע און תאוות איז ביי איהם פארמיאוסט, איז

דוגמא לנסיון – לכל לראש – א"א [=אברהם-אבינו]. וראה סהמ"צ [=ספר-המצוות] להצ"צ בסופו כו"כ סוגי נסיון ובזה מתורץ גם המדרש.

וואס פאר א נסיון איז צו יוסף הצדיק אזא ענין ווי אשת פוטיפר – אין דער צייט אז ער איז גאר ממאס אין רע און תאוות. און אזוי ענליכע זאכן ביי אנדערע צדיקים, נאר שטייט אויף דעם איפוא?, אז דער ענין פון א נסיון ביי א צדיק איז, ווייל !?
 בשעת מ'שיקט איהם צו א נסיון, נעמט מען ביי איהם דאן צו אלע מדריגות וואס ער האט סיי אין מוחין און סיי אין מדות, מ'לאזט איהם בלויז איבער דעם כח פון אמונה און דעם כח הנצחון זיך צו קענען מתגבר זיין שטארקען זיין און מנצח זיין !?
 באזיגען דעם יצר הרע – וואס די כחות האט יעדער איד, און מ'איז נאך מוסיף תאוה על תאוותו, וויפעל תאוה ער האט געהאט פריער איידער ער האט זיך אויסגעארבייט און געווארען א צדיק – גיט מען איהם נאך צו יעצט – מער תאוה, און דאן אז ער איז זיך מתגבר און באזיגט דעם יצר הרע איז דאס א גרויסע זאך וואס ער איז עומד בנסיון, ער שטייט בי דעם נסיון – איז דאך דא ביים קל שבקלים, ביי איהם איז דאך יעדער ענין ווי א נסיון ממש, ווייל קיין מדריגות דארף מען ביי איהם נישט צונעמען – ער האט זיי לכתחלה נישט, און קיין תאוה דארף מען איהם נישט צוגעבען – ווייל ער האט לכתחלה אסאך תאוה – איז דאך יעדער ענין ביי איהם ממש ווי א נסיון]

תוספת ביאור:

על התיבות "וכמו נסיון ממש", האריך המחבר ש' ש' מק"ו מנסיונות שישנם אצל צדיק, ובתחילה שנסיונות ישנם דווקא אצל צדיק, וכך כתב: וואס דער ענין פון נסיונות זאגט ער אין מדרש איז דוקא ביי צדיקים.

רבינו הקיף בעיגול את התיבה "דוקא", וכ' "עפ"ז עליו לתרץ מש"כ בפ"ט – ברשעים".

דהיינו:

בפ"ט כ' רביה"ז שהטעם שהאבה של נה"א נק' אהבה-מסותרת, היא כיון שאצל רשעים אהבה זו היא בבח' שינה, ומתעוררת רק כאשר באים לידי נסיון בדבר אמונה.

ואולי הכוונה שלפי מה שמבאר דנסיון הוא דוקא בצדיק יוקשה על מש"כ רביה"ז בפ"ט, ששם כותב בפירוש ענין הנסיון ברשעים.

וכן כתב רבינו:

דוגמא לנסיון – לכל לראש – א"א [=אברהם-אבינו]: היינו דראשית-כל ה' לו להביא דוגמא הידועה מהנסיון דאברהם אבינו (ולא מיוסף וכיו"ב).

וממשיך: וראה סהמ"צ [=ספר-המצוות] להצ"צ בסופו כו"כ סוגי נסיון ובזה מתורץ גם המדרש.

המחבר ש' הביא דברי המדרש שנסיון שייך דווקא בצדיקים והקשה על דברי המדרש – כיצד ייתכן נסיון בצדיקים, וע"כ כתב רבינו שלפי דברי הצ"צ יתורץ שאלת המחבר ש' בדברי המדרש ולכא' הכוונה, בהא דכתב רבינו שבזה מתורץ גם המדרש:

הנה בסהמ"צ שם (ע' 384, ד"ה הנה) מביא ד' סוגים בנסיונות:

א. והאלקי נסה את אברהם – מס"נ על מ"ע לקיים ציווי השם. ב. ושם נסהו, אם יקבלו ברצון היסורים שלא ה' להם מים לשתות. (ומביא

עוד דוג' לסוג זה). ג. כי מנסה ה' כו', שלא ימוטו מעבודתם ע"י אות ומופת נביא שקר, נסיון זה הוא בענין חוזק הדעת. ד. נסיון דדוד בשבירת התאוה על ל"ת.

היינו שרבינו שינה ב' פרטים (מהבנת המחבר שי') א. שנסיון אינו דוקא קשור לתאוות, ובמילא שייך גם בצדיקים. ב. שנסיון הוא לאו-דוקא בצדיקים.

נמצא, שייתכן לפרש את דברי המדרש בנוגע לסוג מסוים דנסינות, אולם כללות ענין הנסיון שייך גם ברשעים.

כמו"כ ציין רבינו ג"פ "?!?" על הביאור לכך שנסיון אצל צדיק, הוא שלוקחים ממנו כל המדריגות, ומשאירים את כח האמונה, ושאל – "איפוא" המקור לזה?

להעיר, שכהנ"ל הושמט בס' שיעורים בספר התניא (במקומו).

"חבל שנאמרו הדברים"

בתקופה בה דיבר הרב בתוקף אודות ענין מסויים, אמר הרב ויינבערג בשיעורו השבועי: אם הרבי הי' אומר לעשות איזה דבר באופן חד-פעמי שנראה לנו שהוא היפך התורה, היינו מוחוייבים לעשות זאת, וכאלהו בהר הכרמל; א"כ, כל-שכן וקל-וחומר כשהרבי מדבר לבצר את חומות היהדות ותורת ישראל.

הרבי העיר על כך: חבל שנאמרו הדברים, כי זהו נתינת מקום לאלו שתואנה הם מבקשים.

[ה]

ענין ביי איהם ממש ווי א נסיון [והלכך צריך כל אדם , דארף יעדער מענטש , לפי מה שהוא מקומו ומדרגתו בעבודה ה' , לויט ווי עס איז זיין ארט און מדרגה אין עבודה השם , לשקול ולבחון בעצמו , אפועגען און אויספרואווען ביי זיך אליין , אם הוא עובר ה' , אויב ער דינט דעם אויבערשטען , בערך ובחי' מלחמה עצומה כזו , אין דעם ערך און אין דער בחינה פון אזא שטארקע מלחמה , ונסיון כזה, און אזא סארט נסיון [ווען עס פאדערט זיך ביי איהם אזא סארט מלחמה און בייצושטיין אזא סארט נסיון] , וואס ווען קען זיך דאס ביי איהם פאדערן אזא מלחמה [בחי' ועשה טוב , אין די בחי' און ענינים פון- עשה טוב , פון די מצוות וואס ער טוט , בגון צום ביי שפיעל , [ווען עס פאדערט זיך פון איהם מלחמה מיט דעם יצר הרע] בעבודת התפלה בכוונה , אין דער עבודה פון תפלה מיט כוונה [אז דער אופן פון זיין דאוונען זאל זיין] לשפוך נפשו לפני ה' , אויסצוגיסען זיין נפש פאר דעם אויבערשטען , בכל כחו ממש נפש מיט זיין גאנצען כח ממש [מאט דעם גאנצען כח פון זיין כוונה] עד מיצוי הנפש , ביז די לעצטע כחות פון זיין נפש [אז אלע כחות פון זיין נפש זאלען זיין אריין געטהאן אין דער עבודה פון תפלה] וואס אויף אזא סארט דאוונען פאדערט זיך גרויס מלחמה מיט דעם יצר הרע [ולהלחם עם ממש] גופו ונפש הבהמית שבו , און מלחמה צו האלטען מיט זיין גוף און נפש נפש הבהמית וואס אין איהם -המונעים הכוונה וואס זיי

- הקדמה -

המשך דברי רביה"ז:

מפני פחד ה' וכמו נסיון ממש. והלכך צריך כל אדם לפי מה שהוא מקומו ומדרגתו בעבודת ה' לשקול ולבחון בעצמו אם הוא עובר ה' בערך ובחי' מלחמה עצומה כזו ונסיון כזה בבחי' ועשה טוב כגון בעבודת התפלה בכוונה לשפוך נפשו לפני ה' בכל כחו ממש

"צריך כל אדם" – גם יושב-אוהל שיצרו הרע בקרירות / דוגמא מחיי היום-יום – עבודת התפלה בכוונה

ביאור המחבר שי' ושי' והגהות רבינו:

ונסיון כזה, און אזא סארט נסיון [ווען עס פאדערט זיך ביי איהם אזא סארט מלחמה און בייצושטיין אזא סארט נסיון וואס ווען אזא מלחמה קען זיך דאס ביי איהם פאדערן אזא מלחמה בא יעדערן (אפילו בא א יושב אוהל מיט אקלטען יצה"ר יעדערן און גאר אפט, און סיי] בבחי' ועשה טוב, אין די בחי' – און ענינים פון – עשה טוב [און די מצוות וואס ער טוט], כגון צום ביים שפיעל [ווען עס פאדערט זיך פון איהם מלחמה מיט דעם יצר הרע] בעבודת התפלה בכוונה, אין דער עבודה פון תפלה מיט כוונה – וואס דאס איז דאך טעגליך – [אז דער אופן פון זיין דאוונען זאל זיין]..

– הקדמה –

לשון רביה"ז:

עצומה כזו ונסיון כזה בבחי' ועשה טוב כגון בעבודת התפלה בכוונה לשפוך נפשו לפני ה' בכל כחו ממש עד מיצוי הנפש ולהלחם עם גופו ונפש הבהמית שבו המונעים הכוונה במלחמה עצומה ולבטחם ולכתתם בעפר קודם התפלה שחרית וערבית מדי יום ביום וגם בשעת התפלה לייגע עצמו ביגיעת נפש ויגיעת בשר כמ"ש לקמן באריכות. וכל שלא הגיע לידי מדה זו

יגיעת נפש ויגיעת בשר

ביגיעת נפש, מיט א יגיעה פון נפש [א יגיעה און הארעוואניע מגלה צו זיין און אנטפלעקען די כחות פון דעם נפש]

?
עיין
פמ"ב

כמ"ש לקמן באריכות [ווי ער וועט ווייטער ערקלערען באריכות ווי עס דארף זיין דער אופן עבודה אין תפלה די יגיעת נפש ויגיעת בשר – פמ"ב, איז זאל ער ביי זיך באטראכטען צו האט פירט ער טאקע די סארט מלחמה וואס פאדערט זיך פון איהם אין דער עבודה פון תפלה.

תוספת ביאור:

אולי הכוונה במ"ש בקטע הראשון בצדו סימן שאלה, וציין לפמ"ב:

יגיעת נפש, פירושו יגיעה של הנפש, יגיעה נפשית "ליגע מחשבתה מחשבתה להעמיק ולהתבונן" (פמ"ב), ולא יגיעה לגלות הנפש.

מלחמת הקל שבקלים קשה ממלחמת הבינוני, או ששווים הם?

[איז אויב ער דער בינוני האט נישט די געהעריגע מלחמה וואס עס פאדערט זיך פאר איהם אין דער עבודה פון תפלה מיט כוונה – שטייט ער דאך נישט-ביי א קלענערע מלחמה ווי די וואס עס שטייט נישט ביי דער קל שבקלים פון די יושבי קרנות]

רבינו הקיף חלק מהקטע דלעיל וכתב ע"ז: צ"ע הכוונה.

ובס' שיעורים בספר התניא, נדפס במקום קטע זה, כדלקמן:

טאָ זאָל ער זיך באַטראַכטן, צי קעמפט ער טאָקע אַזוי שטאַרק מיט זיין יצר הרע, בנוגע צו תפילה בכוונה, ווי עס דאַרף קעמפן דער קל שבקלים מיט זיינעם. ע"כ.

בכל, מכל, כל

לשון רביה"ז: שאינו סר לגמרי מהרע בכל מכל כל*

שאל המחבר שי' (בשורה"ג): מהו פי' הלשון בכל מכל כל?

על כך כתב רבינו:

י"ל בדא"פ: כי צ"ל שלימות (ל' כל) העבודה בכל ג' הקווין (האבות) [וכהדוגמא שמביא בזה תומ"י: נאה, גנות, אמת] וכמרוז"ל באבות (ב"ב יז, א) – שמשכרם בכל כו' נדע עבודתם בכל כו' שלמות (עיי"ש בחדא"ג ועוד – ואצלו חסר זה עכ"פ בא' מהנ"ל]. שנק' כן מפני שבחי' צ"ל בכאו"א (תו"א ר"פ וארא)

נת' בס' שיעורים בס' התניא (ח"א, עמ' 357 הע' 11).

קדש עצמך במותר לך

ובפרט בענין לקדש עצמו במותר לו שהוא מדאורייתא, און בפרט אין מקדש זיין זיך – הייליקען זיך – אין ענינים וואס מ'מעג וואס דאס איז דאך מן התורה [אז מ'דארף זיך מקדש זיין אין ענינים וואס זיינען מותר אז מ'זאל די זאכען נישט טהאן צוליב-תאווה נאר בלויז צוליב-עבודת-השם]

תוספת ביאור:

בפירוש "קדש עצמך במותר לך", אפשר לפרש ב' אופנים:

א. שימנע את עצמו מדברים מיותרים, – ע"ד סור מרע, להמנע בפועל. ב. גם דברים המותרים שנפשו צריכה אליהם, יעשה אותם רק לשם-שמים. – היינו, לא להמנע בפועל כ"א לשנות את אופן העשייה, עשייה לשם-שמים.

והנה בתניא פכ"ז מפרש כאופן הראשון. ולכאו' כוונת רבינו דרביה"ז כותב כאן שאפי' בסור מרע יכול למצוא כמה אופנים שאינו סר לגמרי, ובזה מתאים יותר פי' הא' (ששייך לסור מרע יותר מפירוש הב').

וזוהו שהשמיט אופן העשייה, דכעת (אחר המחיקה) כתוב: להמנע מעשיית דברים המותרים. ונמחק אופן עשייתם – [לא לעשותם] "צוליב תאוה, נאר בלויז צוליב עבודת השם".

יש לציין שעל התיבה "השם" לא העביר רבינו קו למחיקה, אלא רק הקיפה. וכדרכו בקודש.

פרק מ"ו

הבריאה מחמת אהבת האדם / הוספת תיבות מאד – זייער / הפירוש בתיבת קדשנו - בתניא / הצורך בג' הפסוקים / דברי אסף לכל הדורות / שלילת הפי' הפשוט שבפסוק הנ"ל / שלילת הפירוש שהיראה היא בקיום המצוה / פירוט הסוגים באהבה ויראה / "לא יחשיך ממך" – מקור ולא סיבה / הרגשת קדושת היו"ט

- הקדמה -

בפרק זה מבאר רביה"ז שבאהבת ה' ישנה דרגא השייכת לכאו"א תהי' דרגתו אשר תהי'. והוא ע"פ הפסוק "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם", דהיינו שבטבע בני אדם, כשאחד אוהב את השני אזי בטבע השני מחזיר אהבה לראשון. ומביא משל ממלך שמראה חיבתו לאדם שפל אנשים, שאז עאכו"כ שיאהב וימשך אחרי המלך; וכך בנמשל, אצל בני"ו והקב"ה, שהקב"ה הוציא את בני"ו ממצרים ממצב שפל וקרובם אליו במתן תורה. וע"י ההתבוננות בזה ביכולת כל יהודי (בטבעו) לבוא לאהבת השם.

[א]

צום אויבערשטען , און אזוי ווי דער אויבערשטער כביכול האט באזייטיגט אלע שטערונגען
 וואס זיינען געווען צום באשאפען א אידן וואס איז דער תכלית פון דער גאנצע בריאה
 אזוי דארף א איד באזייטיגען אלע שטערונגען וואס זיינען דא אויף דעם ענין פון עבודת
 השם . און דאס וועט ער ערקלענען אויספירליך אין די פרקים פפ"ב מ"ו מ"ה מ"ט.

הבריאה מחמת אהבת האדם

בהקדמה לפרק כתב המחבר שי':

און אזוי ווי דער אויבערשטער האט כביכול באזייטיגט אלע שטערונגען וואס זיינען געווען צום באשאפען די וועלט מיט א אידן וואס איז דער תכלית פון די גאנצע בריאה

מהקטע דלעיל נמחק ותוקן ע"י רבינו כדלקמן:

צום באשאפען די וועלט מיט א צוליב זיין ליבשאפט צום אדם התחתון צו אידן וואס איז דער תכלית פון די גאנצע בריאה (כמבואר בארוכה פמ"ט)

תוספת ביאור:

מפשטות לשון הביאור שכתב המחבר שי' משתמע, שבריאת העולם מהווה ענין בפני עצמו, שאין לו שייכות לבני", רק שנוסף לעצם בריאתו יש בעולם תכלית שנפעלת על-ידי עבודת בני".

והנה זו שלל רבינו בכותבו שעצם בריאת העולם הינה מחמת אהבת הקב"ה את האדם. והוסיף בחצאי עיגול, "כמבואר בארוכה פמ"ט", ושם:

"והנה כמים הפנים לפנים כמו שהקב"ה כביכול הניח וסילק לצד אחד דרך משל את אורו הגדול הבלתי תכליתי וגנזו והסתירו בג' מיני צמצומים שונים. והכל בשביל אהבת האדם התחתון להעלותו לה".

[ב]

והנה ככל הדברים האלה, און ווי די אלע זאכען [וואס גערעדט אין דעם משל פון דעם מלך גדול ורב-מיט א הדיוט ושפך אנשים] וככל החזיון הזה, און ווי אס דער גאנצער בילד [אין דעם אופן אהבה וואס דער מלך ווייזט איהם ארויס] וגדול יותר בכפלי כפליים לאין קץ, און נאך סיעל גרעסער דאפעלט און מיעל-מאכט ~~קדש~~ און א ברעג גרעסער, [ווי אין דעם משל פון דעם מלך] עשה לנו אלפינו. האט דער אויבשטער צו אונז געטרא

הוספת תיבות 'מאד' – 'זייער'

רביה"ז מביא משל למלך גדול המראה אהבתו העצומה לאיש הדיוט ונבזה, ומאריך בפירוט ותיאור הפלאת הענין. ולאחמ"כ כותב: "והנה ככל הדברים האלה וככל החזיון הזה וגדול יותר מאד בכפלי כפלים לאין קץ".

בהעתקה מהתניא הושמטה בטעות תיבת "מאד", ובהגהה הוסיף רבינו תיבה זו; כמו"כ בהביאור הוסיף תרגום התיבה (לאידיש): "זייער".

יצויין שבשבסה"ת לא תוקנה טעות זו.

[ג]

זאגט ער ווייטער, "וז"ש מאד, און דאס איז וואס מ'זאגט [ביים מאכען א ברכה אויף א מצוה] אשר קדשנו במצותיו, וואס ער האט אונז געהייליקט מיט זיינע מצוה, וואס דער ווארט קדשנו באדייט, שהעלנו למעלת קדש העליון, אז ער האט אונז אויפגעהויבען צו

הפירוש בתיבת קדשנו - בתניא

בהמשך הביאור על התיבות "וז"ש אשר קדשנו במצותיו שהעלנו למעלת קודש העליון ב"ה" שבתניא, כתב הרב ווינבערג:

..וז"ש, און דאס איז וואס מ'זאגט [ביים מאכען א ברכה אויף א מצוה] אשר קדשנו במצותיו, וואס ער האט אונז געהייליקט מיט זיינע מצות, וואס דער ווארט קדשנו באדייט, שהעלנו למעלת קודש העליון ב"ה.

ובהגהה הוסיף רבינו תיבת (וואס דער ווארט קדשנו) "דא" (באדייט).

תוספת ביאור:

כוונת רבינו להדגיש שפירוש זה ב"אשר קדשנו" – "שהעלנו למעלת קודש העליון ב"ה" – אינו בכל מקום, כ"א רק כאן זהו הפירוש.

– הקדמה –

ג' ההגהות דלקמן הינם על הקטע דלקמן בתניא:

לאחרי שמבאר אשר אצל כל יהודי בעת עסקו בתורה ומצות נכללת נפשו ומתיחדת באלקות, אפי' באם אינו מרגיש את הביטול, כותב רביה"ז:

ו"ש אסף ברוח הקדש בעד כל כנסת ישראל שבגולה ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך. כלומר שאע"פ שאני כבהמה בהיותי עמך ולא אדע ולא ארגיש בנפשי יחוד זה שתפול עליה אימתה ופחד תחלה ואח"כ אהבה רבה בתענוגים או כרשפי אש כמדת הצדיק' שנזכך חומרם וכנודע שדעת הוא לשון הרגשה בנפש והוא כולל חסד וגבורה. אעפ"כ אני תמיד עמך כי אין החומר מונע יחוד הנפש באור א"ס ב"ה הממלא כל עלמין וכמ"ש גם הושך לא יחשיך ממך.

דברי אסף לכל הדורות

על התיבות "ו"ש אסף ברוח הקודש", העיר רבינו וזלה"ק:

"אינו רגיל בתניא לציין מי אמר הכתוב ושברוה"ק וכו'. ויל"פ בדא"פ: פי' הפשוט (וכן מוכרח פי' הפסוקים שלפ"ז) שאסף מדבר בשאלת רשע וטוב לו כו', בעד עצמו, עכ"פ בשם בני" שבדורו, וכדמפרש: אבוא אל מקדשי א-ל, שביהמ"ק קיים. ואז הרי לא הי' החומר מסתיר כ"כ. ומפרש דלא כן הוא: וזה שאמר (גם "בהמות הייתי עמך" כדלקמן) אסף (אף שלא הי' נביא - רש"י מגילה יד, א. ומדמזכיר שם רש"י סדר עולם, מוכח דגם בסד"ע לא גריס לי' רש"י. אבל אמר זה) ברוח הקודש (שיודעים עתידות עי"ז - גם אלה שאינם נביאים, וכדמוכח מהעתידות דדניאל אף שמפורש בגמרא, הובא ברש"י שם, דלא הווי נביא) - (שעי"ז ידע ודיבר) בעד כל כנס"י שבגולה (אף שהי' זה כמה שנים לאח"ז).

(הובא ונתבאר בשבססה"ת עמ' 635, הע' 15).

שלילת הפירוש הפשוט שבפסוק הנ"ל

את התיבה "כלומר" הדגיש רבינו, והעיר ע"כ:

לא כפי' הפשוט וכהפסוקים שלפ"ז, שאסף מדבר בעד עצמו, דעמל היא בעיני עד אבוא אל מקדשי א-ל (שאז) אבינה (וגם וכאן כופל) ואני בער גו' (עד אשר) אחזת גו' בעצתך תנחני גו'

- דא"כ, לאחר שאמר "ואני בער ולא אדע" מה מוסיף ב"בהמות הייתי עמך"? ועכצ"ל דהפי' אינו כפשוטו, אלא כלומר, דאני בער גו' ולא עוד אלא דאפילו בהיותי עמך אני כבהמה כו'.

- ועפ"ז מובן מה שהובאו בתניא גם התיבות "ואני בער ולא אדע" אף שאין להם שייכות להמדובר כאן; והטעם - שהן המוכיחות דלא כפי' הפשוט.

(הובא ונתבאר בשבססה"ת עמ' 636, הע' 16).

שלילת הפירוש שהיראה היא בקיום המצוה

על התיבות בתניא "שתפול עלי' אימתה ופחד תחלה" כתב המחבר שי':

עס זאל פאלן אויף איר – אויף דעם נפש – א מורא און פחד – פריהער [פאר און גייהענדיק מקיים זיין א מצוה..

רבינו מחק את התיבות: פריהער [פאר און גייהענדיק מקיים זיין א מצוה

תוספת ביאור:

המחבר שי' פירש שתיבת "תחלה" מתייחסת לעשיית המצוה. היינו, שהכוונה בזה היא שתפול עליו אימתא ופחד קודם עשיית המצוה וכשהולך לקיימה, ופירוש זה שלל רבינו. וכדמשמע בפשטות, שהכוונה בזה היא לענין אהבה ויראה, שתחלה תפול על הנפש יראה, "ואח"כ" – "אהבה רבה בתענוגים".

[ו]

דאס מקיים זיין די מצוה די ענינים [וכאנדע שדעת הוא לשון הרגשה בנפש , און ווי באוואוסט אז דע רעה איז פון לשון פילען אין נפש, והוא כולל חסד וגבורה , און דער דעה און געפיל פון נפש-ענטהאלט אין זיך חסד און גבורה , [וואס דאס איז אהבה און יראה , חסד איז אהבה און גבורה איז יראה , אז דאן ווען עס איז דא דער דעה און הרגשה שאפט דאס אן אהבה און יראה ביי דעם נפש , און דערפאר זאגט ער ואני בער ולא אדע , און אין בין ווי א נאר וואס טון נישט פילען , ממילא ווירקט דאס נישט אין מיר די ענינים וואס דער פילען ווירקט , אבער [אפ"כ, פונדעסטוועגען , אני תמיד עמך .

פירוט הסוגים באהבה ויראה

בהמשך הפרק שם, כותב רביה"ז בנוגע לבחי' הדעת, "וכנדע שדעת הוא לשון הרגשה בנפש והוא כולל חסד וגבורה".

פירוש המחבר שי' והגהות רבינו :

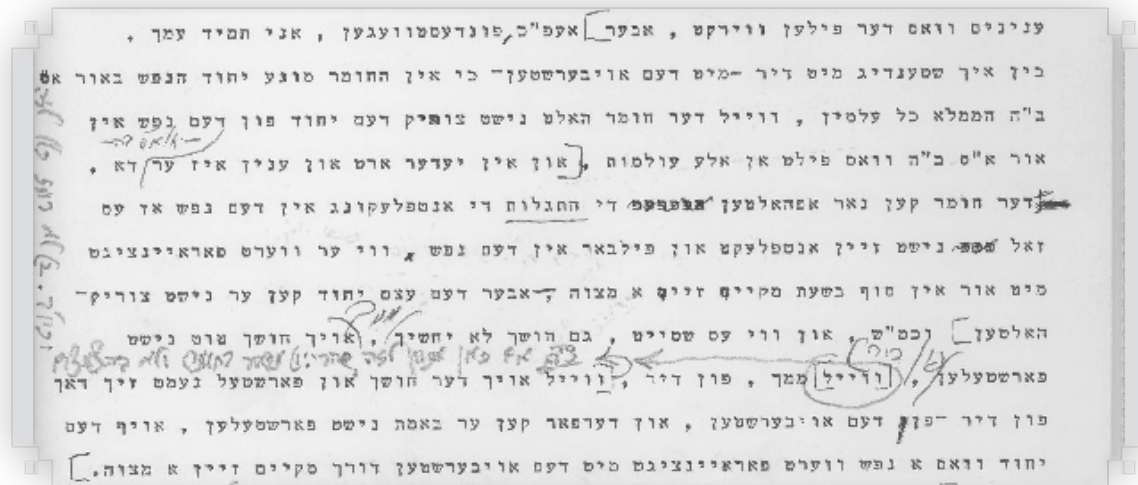
וואס דאס איז אהבה און יראה, חסד איז אהבה און גבורה איז יראה, אז דאן ווען עס איז דא דער דעה און הרגשה שאפט דאס אן אהבה בתענוגים או כרשפי אש און יראה – אימתא ופחד הנ"ל ביי דעם נפש, און דערפאר זאגט ער ואני בער ולא אדע, און איך בין ווי א נאר וואס טוט נישט פילען.

תוספת ביאור:

בתחילת הענין (הובא לעיל בהקדמה לביאורים הקודמים) כשמזכיר רביה"ז ענין האהבה ויראה, מפרט את הסוגים שישנם בכל אחד מהם. ובהוספת תיבות אלו נראה שהכוונה היא שגם כאן (בהביאור) יש לפרטם.

[ז]

”לא יחשיך ממך” – מקור ולא סיבה

בהמשך למתבאר שאצל כל יהודי ישנו היחוד הנפעל ע”י המצוות, אף אם אינו מרגיש את היחוד, כותב רביה”ז: **”כי אין החומר מונע יחוד הנפש באור א”ס ב”ה הממלא כל עלמין, ווייל דער חומר האלט נישט צושייך דעם יחוד פון דעם נפש אין אור א”ס ב”ה וואס פילט אן אלע עולמות, און אין יעדער ארט און ענין איז ער דא, דער חומר קען נאר אפהאלטען אַ צענטער די החגלות די אנטפלעקונג אין דעם נפש אז עס זאל נישט זיין אנטפלעקט און פילבאר אין דעם נפש, ווי ער ווערט פאראייניגט מיט אור אין סוף בשעת מקיים זיין א מצוה דאבער דעם עצם יחוד קען ער נישט צוריק-האלטען נכס”ט, און ווי עס שטייט, גם חושך לא יחשיך, אויך חושך ערט נישט פארשטעלען, ווייל ממך, פון דיר, ווייל אויך דער חושך און פארשטעל נעמט זיך דאן פון דיר פון דעם אויבערשטען, און דערפאר קען ער באמת נישט פארשטעלען, אויף דעם יחוד וואס א נפש ווערט פאראייניגט מיט דעם אויבערשטען דורך מקיים זיין א מצוה.”**

וביאור השייכות בין פסוק זה לנדוד”ד, כתב הרב ווינבערג:

אויך חשך טוט נישט פארשטעלען פון דיר, ווייל ממך, פון דיר, [ווייל אויך דער חשך און פארשטעל נעמט זיך דאך פון דיר – פון דעם אויבערשטען, און דערפאר קען ער באמת נישט פארשטעלען, אויף דעם יחוד וואס דער נפש ווערט פאראייניקט מיט דעם אויבערשטען דורך מקיים זיין א מצוה].

ובהגהה הקיף רבינו תיבת ”ווייל” (הא’) ואת כל המובא בחצאי אריח, וכתב ע”ז: **”צ”ע אם כאן מכוון לזה, שהרי: 1) מדבר בחומר ולא בהצמצום וכיו”ב. 2) לא רומז כלל לזה**

תוספת ביאור:

הרב ווינבערג פירש שהכוונה בהבאת הפסוק ”גם חשך לא יחשיך ממך” היא, בכדי לתת ביאור שונה בתיבת ”ממך”, כך שיהווה סיבה לכך שאין החושך הסתר לגבי – כיון שגם החושך בא ממנו ית’. על פירוש זה כתב רבינו: א. שהסבר זה שייך רק לגבי ענין הצמצום וכיו”ב, ולא לגבי ההסתר שמצד החומר המדובר כאן. ב. שרביה”ז אינו מרמז כלל לפירוש זה.

[ח]

יחוד וואס א נפש ווערט פאראייניגט מיט דעם אויבערשטען דורך סקיים זיין א מצוה. [און יעצט גייט ער זאגען אז פונקט ווי אין די קדושה וואס ווערט נמשך אויף דעם נפש פון א איד בשעת סקיים זיין א מצוה - האט מען דאך יעצט ערקלערט אז נישט געקוקט אויף דעם וואס דער נפש פילט נישט די קדושה, דאך ווערט זי נמשך און איז זיך מחלבת אין זיין נפש, אזוי איז אויך קדושה'ס פון זמנים וואס אין די צייט ליבכע א קדושה?]

און יעצט גייט ער זאגען אז פונקט ווי אין די קדושה וואס ווערט נמשך אויף דעם נפש פון א איד בשעת סקיים זיין א מצוה - האט מען דאך יעצט ערקלערט אז נישט געקוקט אויף דעם וואס דער נפש פילט נישט די קדושה, דאך ווערט זי נמשך און איז זיך מחלבת אין זיין נפש, אזוי איז אויך קדושה'ס פון זמנים וואס אין די צייט ליבכע א קדושה?

הרגשת קדושת הו"ט

כהקדמה לסיום הפרק כתב המחבר שי:

און יעצט גייט ער זאגען אז פונקט ווי אין די קדושה וואס ווערט נמשך אויף דער נפש פון א איד בשעת מקיים זיין א מצוה - האט מען דאך יעצט ערקלערט אז נישט געקוקט אויף דעם וואס דער נפש פילט ניט די קדושה, דאך ווערט זי נמשך און איז זיך מחלבת אין זיין נפש, אזוי איז אויך קדושה'ס פון זמנים וואס אין די און די צייט לייכט א קדושה . .

בהגהה הדגיש רבינו התיבות "פונקט" ו"אזוי איז", סימנם בסימן תמיהה, והקיף השורות שביניהם וכתב: הנמצא כ"ז בתניא?

תוספת ביאור:

המחבר ש'י כתב, שכשם שבנוגע ליחוד הנפש ע"י מצוה מבאר רביה"ז שיחוד זה מאיר אצל כל יהודי גם אם אינו מרגיש זאת, כן הוא בנוגע להרגשת קדושת זמנים שמאירה בהם קדושה. רבינו כתב ע"כ שבתניא כאן אינו נמצא.

ובהגהה מעל"ד כתב רבינו :

ע"ז יובן (מה שלכאורה אינו מובן כלל וכלל) 1) חומר עונש (מיתה סקילה וכו') א"מ בשבתות וחמץ בפסח (דמחלל את הקדושה ששורה בזמן זה, ולכאורה ע"ה (המחלל-שויו"ט) - אין שורה בו מקדושת שויו"ט) (ואת"ל שעכ"פ שמץ מנהו מהקדושה דשויו"ט שבצדיק - ישנו גם בע"ה, עדיין אינו מובן 2) זה שהחומר הוא) השווה לכל נפש (אף שבע"ה יש רק שמץ מהקדושה וכו').

יש להמתיק הדיוק דמביא רא"י מאיסור שויו"ט דוקא דמלאכה בשבת "אין גופה עבירה אלא הוא (האדם) עבר עבירה" (ירוש' שבת פי"ג,ג) ובפרט לביאור כמה אחרונים (מיוסדת על בירוש' שבת הנ"ל) שזהו איסור גברא (ולא חפצא) ובכ"ז גם בזה אין חילוק בין גברא לגברא.

ועד"ז בהמשך ממוקצה איסור דרבנן - ג"ז לדעת כמה, הוא איסור גברא.

(הובא ונתבאר בשבס"ת עמ' 638, הע' 18).

מבצע תורה

פעם העיר הרבי ע"ז שהרב וויינבערג לא אמר מראה-מקום למחז"ל מסוים.

הרב וויינבערג שאל, מדוע זה כ"כ נורא למסור בלא מ"מ, הרי מאחז"ל לאלפים נמצאים במאמרי רבוה"ק, בלי ציון מקור הדברים.

ע"ז ענה הרבי:

זהו חלק ממבצע תורה שכאשר מציינים למ"מ הקורא מעיין בו ומיתוסף בלימוד התורה.

- הקדמה -

לאחרי שמבאר רביה"ז את תוכן ברכות ק"ש שע"י ההתבוננות בהם יתעורר האדם למסור את עצמו אך ורק לאהבת השם כותב רביה"ז:

נפש ולא ממון ולא אשה ובנים. ובוה יובן טוב מעם ודעת לתקנת חכמים שתקנו ברכות ק"ש שתים לפניו כו' דלכאורה אין להם שייכות כלל עם קריאת שמע כמ"ש הרשב"א ושאר פוסקי'. ולמה קראו אותן ברכות

על כך כתב המחבר שי':

און מיט דעם וועט מען פארשטיין א גוטען פארשטענדליכען טעם צו די תקנה וואס די חכמים האבען מתקן געווען די ברכות צו קריאת שמע, צוויי ברכות פאר קריאת שמע און אויך צוויי ברכות נאך קריאת שמע.

מהקטע דלעיל נמחק ע"י רבינו הקטע דלקמן [בתחילה הוסיף חצאי-אריח]:

[און אויך צוויי ברכות נאך קריאת שמע].

וכתב ע"ז:

אינו בתניא – והעיקר – לא נתבארו בתירוץ. ואדרבא בקושינו מדייק (בסיומה) "לפני דוקא", ואינו מזכיר "לאחרי", גם לא בתיבת "כו". ועוד דלאחרי – שייכת, דמדברת בקעומ"ש וביצי"מ (דהיינו ק"ש – כדלעיל ספמ"ז) ותיבת "כו" – מרבה דערבית, או מרמז הסיום דמחז"ל זה: שתים לפני' . . . ובערב (ברכות יא, א), והיינו הך. ואף שלקמן מפרש הברכות דבבוקר מהם יובן גם לאלו שבערב

תוספת ביאור:

כתב רביה"ז "ברכות ק"ש שתים לפניו כו", וביאר המחבר שי' את תיבת "כו", שכוונת רביה"ז שבנוסף לשני הברכות שקודם ק"ש מרמז לברכות שלאחרי'.

ופ' זה השמיט רבינו, ומג' טעמים:

א. ש"אינו בתניא".

ב. "והעיקר – לא נתבארו בתירוץ"; תירוץ רביה"ז בהמשך הפרק על קושיא זו ("דלכאורה אין להם שייכות לק"ש") אינו מתרץ על הברכות שלאחרי ק"ש (התירוץ הוא שענין ק"ש לבוא לאהבת ה' בכל לבבך בשני יצירך", וזהו ע"י ההתבוננות בענייני הברכות שקודם ק"ש, עבודת המלאכים וכו'. וביאור זה אאפ"ל גבי הברכות שלאחרי').

ג. "ועוד דלאחרי – שייכת, דמדברת בקעומ"ש וביצי"מ (דהיינו ק"ש – כדלעיל ספמ"ז)". טעם נוסף לאידך גיסא: שייכות ברכות שאחר ק"ש (לק"ש) מובנת ואינה מצריכה ביאור, שהרי בהם מדובר על יצי"מ וקבעומ"ש, שזהו תוכן קריאת-שמע כמו שמבאר רביה"ז בפמ"ז (ושם: ואומר ה' אלקינו ה' אחד הרי ממילא נכללת נפשו ביחודו ית' . . . והיא בחי' יציאת מצרים, ולכן תקנו פ' יציאת מצרים בשעת ק"ש דווקא).

[להעיר: בטעם הא' והב', ההכרח שאין הכוונה ב"כו" לברכות שלאחריה, הוא מצד הדיוק וסדר הדברים (אינו בתניא, לא נתבאר בתירוץ), ובטעם הג' מוסיף שגם מצד הבנת הענין אין-מקום לפרש כך]

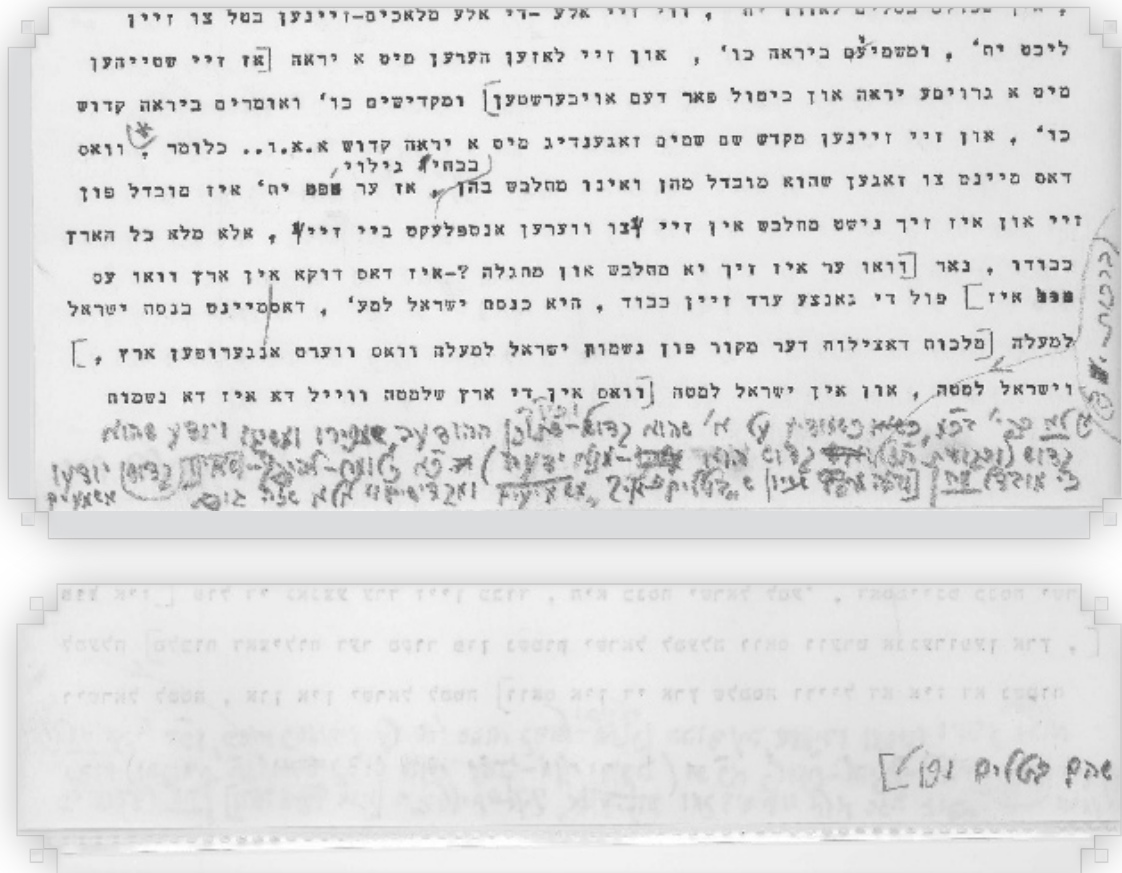
לאחמ"כ מפרש רבינו מהי אכן הכוונה ב"כו"

"ותיבת כו" – מרבה דערבית" היינו שתיבת [שתים לפניו] "כו" שבתניא מרמז לברכות שלפני ק"ש דתפלת ערבית. (וכדי שלא יקשה מה שבד"כ "כו" מרמז להמשך המשפט וכדו') כותב רבינו "או מרמז הסיום דמחז"ל זה: שתים לפני' . . . ובערב (ברכות יא, א), והיינו הך". היינו שרביה"ז אכן מרמז על סיום מארז"ל בגמ'; ומסיים "והיינו הך", שני ההסברים תוכנם אחד הוא – רמז לברכות שקודם תפלת ערבית.

אמנם לפי"ז יקשה שרביה"ז בתירוץ אינו מתייחס לברכות ק"ש שבערב [וע"ד הדח"י שנסמן באות ב'] כותב ע"כ רבינו "ואף שלקמן מפרש הברכות דבבוקר מהם יובן גם לאלו שבערב". היינו (אף שאין התייחסות מפורשת, אך) הביאור לברכות ק"ש דהבוקר יכול לשמש ביאור לברכות דתפלת ערבית, דחד הם לענין זה.

[ב]

מבאר רביה"ז את תוכן ברכות ק"ש, וכך כותב אודות עבודת המלאכים: ומשמיעים ביראה כו' ומקדישים כו' ואומרים ביראה קדוש כו' כלומר שהוא מובדל מהם ואינו מתלבש בהם בכח"י גילוי.

על תיבת "כלומר" העיר רבינו בשולי העמוד (ונמשך לצד השני של העמוד), וזלה"ק:

לא כפי' בכ"מ, כשמודיע על א' שהוא קדוש וכיו"ב – שתוכן ההודעה, שמכירו ומשיגו ויודע שהוא קדוש (וכקושית חז"ל (ברכות י, ב): קדוש הוא – מנא ידעה) כ"א כלומר – להיפך – קדוש שאינו יודע כי מובדל מהן [ובזה מתורץ שכיון ש"בטלים" – איך "משמיעים ומקדישים"? אלא שזה גופא משמיעים שהם בטלים וכו']". עכלה"ק.

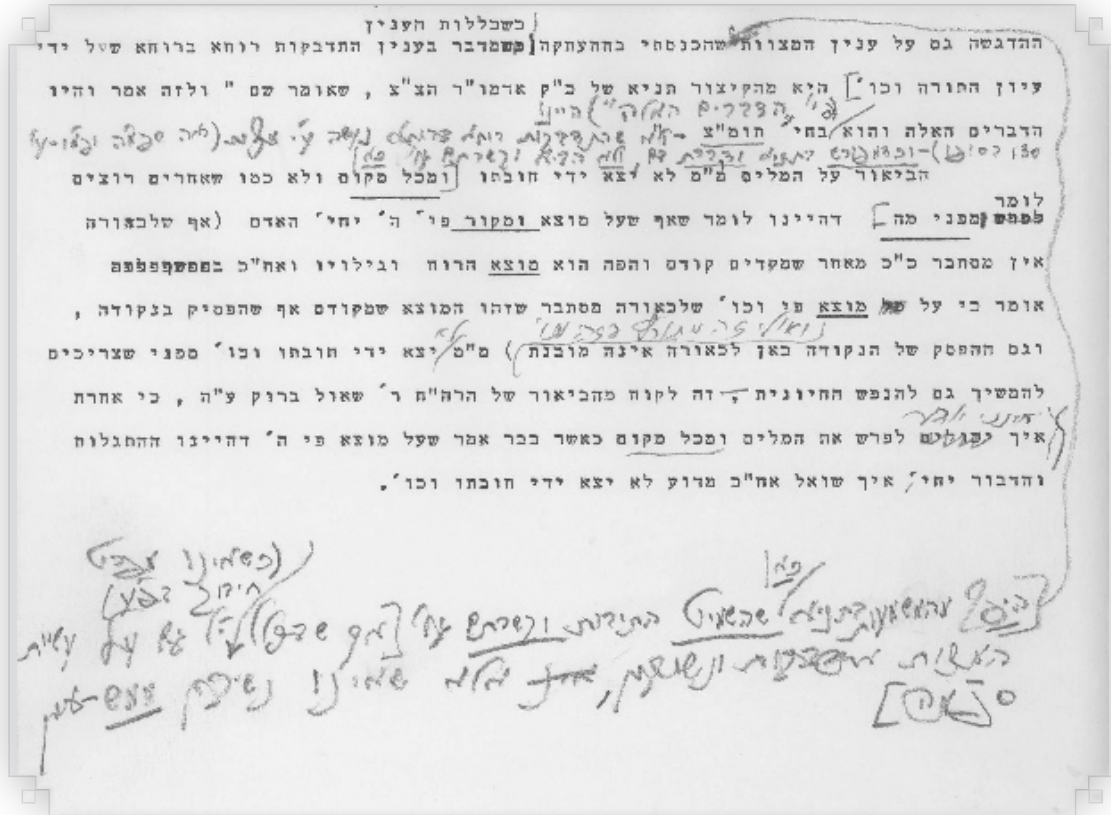
בס' שיעורים בספר התניא (ח"א, ע' 670 הע' 8) נתבארה הערה זו בהרחבה.

[ג]

פרק מ"ט . י"א .

נשיקין , ואתדבוקה רוחא ברוחא , און די באהעפונג פון רוח ברוח [אז דער רוח האדס זאל ווערען באהאפטען מיט דעם רוח שלמעלה] כנ"ל ווי אויבען דערמאנט [וואס אין נשיקין איז אזוי ווי] בנשמיח ווען צוויי מענטשן קושען זיך ווערט דא באהאפטען נישט נאר דער טויל פון איינעם מיט דעם טויל פון צווייטען , נאר עס ווערט די באהעפונג פון דעם רוח און הבל פון איינעם מיט דעם רוח און הבל פון דעם צווייטען , אזוי איז אויך אין רוחניות איז דאס דער אופן היחוד אז דער רוח פון דעם ארם שלמטה ווערט באהאפטען מיט דעם רוח שלמעלה , ~~עפענטליך~~ איז דאס וועט ער וועלן מצד זיין גרויסע אהבה אז עס זאל זיין ביי איהם דער ענין פון נכלל ווערען אין זיין אור"ח" אין די בחינה פון נשיקין] . אן איך הוא בחי' אחדות רוחא ברוחא , נאר ווי אזוי ווערט דאס דער ענין פון דביקות רוח ברוח [דורך וואס עסן ער דערגרייכען צו ערפילען דעם רצון זיינעם ?] , לזה אמר , צו דעם זאגט ער [נאך דעם וואס פריהער איז דער וואהבת בכל לבבך און אזוי ווייטער איז נאכדעם זאגט ער] והיו הדברים האלה כו' עלשטענדיג פון דעם און דעם דורך דעם ענין פון הייבונג האלץ דואס דאס בגיט אידך מצוה גואס אויך דורך ~~עפענטליך~~ און בעיקר איז דאס דורך דעם ודברת במ נואס ווי ה"ל זאבען גייט עס אויף תורה פאסטענדיג און דורך תורה ודעם דער ענין פון דביקות פון רוח ברוח ~~עפענטליך~~ וכמ"ש בע"ה שיהיה הנשיקין עיקרו הוא יחוד חב"ד בחב"ד , און ווי ער זאגט אין עץ חיים אז דער יחוד פון נשיקין וואס דא איז דא דער ענין פון דביקות רוח ברוח , איז דער עיקר דעם ^{13/} די חכמה בינה דעת פון דעם מענטש מיט די חכמה בינה דעת שלמעלה ~~עפענטליך~~ והוא עיון התורה , און דאס איז דער ענין פון עיון אין תורה [ערבען תורה במט' טיפע אריינטראכטונג און פארשטאנד וואס דורך דעם ווערט פאראייניגט דער חב"ד און שכל פון דעם מענטש מיט די חב"ד און שכל שלמעלה וואס אין תורה] והפה הוא מוצא הרוח וגילוי בחי' גילוי , און דער פה דער יחוד פון דעם פה פון אדם ~~עפענטליך~~ און דורך דעם וואס דער טויל פון דעם מענטש גייט ארויס דעם אפשט איינציג ~~עפענטליך~~ רוח אין אן אופן פון אנטפלעקונג , והיינו בחי' הדבור בד"ת , וואס דאס איז אר"ח ^{13/} ריידען ~~עפענטליך~~ פון תורה , וואס ריידענדיג די ווערטער פון תורה ווערט דער רוח נתגלה אין אן אופן פון אנטפלעקונג . (עכ"פ זאגט ער דאך אז דער עיקר יחוד פון רוח ברוח איז דאס דורך דעם עיון פון תורה , גיט ער אויף דעם יעצט דעם טעם) כי על מוצא פי' ה' יחי' האדם , והיל אויף דעם מוצא און מקור פון דעם פי' ה' לעכט דער אדם דער חיות פון נפש האלקיה וואס ווערט אנגערופען ארם זיין חיות איז בעיקר פון דעם מוצא און מקור פון דעם פי' השם , וואס דער פי' השם דאס איז דאך ווי געזאגט די ווערטער

לאחרי שמבאר רביה"ז ענין "וליהדך כו" - שיהודי נכלל ביחודו ית' בבחי' נשיקין ואתדבקות רוחא ברוחא, ממשיך ושואל: אך איך היא בחי' אתדבקות רוחא ברוחא לזה אמר והיו הדברים כו' על לבבך ודברתם במ.

פירוש המחבר שי':

נאר ווי אזוי ווערט דאס דער ענין פון דביקות רוח ברוח [דורך וואס קען ער דערגרייכען צו ערפילען דעם רצון זיינעם?], לזה אמר, צו דעם זאגט ער [נאך דעם וואס פריהער איז דער ואהבת בכל לבבך און אזוי ווייטער איז נאכדעם זאגט ער] והיו הדברים האלה כו' על לבבך, אז דאס איז דורך דעם ענין פון הדברים האלה, וואס דאס גייט אויף מצוות וואס אויך דורך מצות ווערט דער סארט יחוד. ודברת במ כו' [און בעיקר איז דאס דורך דעם] ודברת במ וואס ווי חז"ל זאגען גייט עס אויף תורה אז דורך תורה ווערט דער ענין פון דביקות פון רוח ברוח] און ווי ס'וועט זיך דא באלד אויספירן, אז דאס מיינט דורך פארטיפונג אין תורה און אויך דורך דיבור בתורה. וכמ"ש בע"ח שיחוד הנשיקין עיקרו הוא חב"ד בחב"ד.

מהקטע דלעיל נמחק ותוקן ע"י רבינו כדלקמן:

והיו הדברים האלה כו' על לבבך, אז דאס איז דורך דעם ענין פון והיו הדברים האלה, וואס דאס גייט אויף מצוות וואס אויך דורך מצות ווערט דער סארט יחוד. ודברת במ כו' [און בעיקר איז דאס דורך דעם] ודברת במ וואס ווי חז"ל זאגען גייט עס אויף תורה אז דורך תורה ווערט דער ענין פון דביקות פון רוח ברוח] על לבבך און דערנאך אויך ודברת במ - און ווי ס'וועט זיך דא באלד אויספירן, אז דאס מיינט דורך פארטיפונג אין תורה און אויך דורך דיבור בתורה.

תוספת ביאור:

המחבר שיל' פירש שכוונת רביה"ז בהביאו את הפסוק "והיו הדברים האלה . . . ודברת בם" לרמז שבאתדבקות רוחא ברוחא ישנם שני אופנים, והיו הדברים האלה – ע"י מצוות; ודברת בם – ע"י תורה. ועל כך ממשיך רביה"ז שבע"ח כתוב שיחוד הנשיקין **עיקרו** הוא יחוד חב"ד בחב"ד היינו שלמרות שישנם שני אופנים בכללות אבל עיקר היחוד הוא ע"י תורה.

ופי' זה שרביה"ז מתכוון לרמז לאופן יחוד שע"י מצוות שלל רבינו והשמיט זאת, כיון שכאן אינו מדבר אלא היחוד שע"י התורה.

[וע"כ כתב המחבר שיל' לרבינו שהמקור לפירושו לדברי רביה"ז ש"והיו הדברים האלה" קאי על מצוות, הוא על-פי פירושו הצ"צ בקיצורים והערות לתניא (כדלקמן)].

*

ביאור המחבר שיל' והערות רבינו בהמשך דברי רביה"ז (שם) אודות היחוד שנעשה ע"י עיון התורה:

והוא עיון התורה, און דאס איז דער ענין פון עיון אין תורה [לערנען תורה מיט די טיפע אריינטראכטונג און פארשטאנד אין תורה וואס דורך דעם ווערט פאראייניגט דער חב"ד און שכל פון דעם מענש מיט די חב"ד און שכל שלמעלה וואס אין תורה] והפה הוא מוצא הרוח וגילוי בבחי' גילוי, [דער יחוד פון און דורך דעם פה פון אדם, דורך דעם וואס דער מויל פון דעם מענש רעדט אין תורה (ודברת בם – כנ"ל) גיט ער ארויס דעם רוח און דעם גילוי פון דעם רוח אין אן אופן פון אנטפלעקונג.

*

על הא דהשמיט רבינו הפירוש בדברי רביה"ז ש"והיו הדברים האלה" קאי על מצוות (ראה לעיל), כתב המחבר שיל' לרבינו שהמקור לכך, הוא על-פי פירושו הצ"צ בקיצורים והערות לתניא.

לקמן פענוח מה שכתב, ומענה רבינו:

ההדגשה גם על ענין המצוות* שהכנסתי בהעתקה [כשכללות הענין מדבר בענין התדבקות רוחא ברוחא שעל ידי עיון התורה וכו'] היא מהקיצור תניא של כ"ק אדמו"ר הצ"צ, שאומר שם "ולזה אמר והיו הדברים האלה והוא (פי' "הדברים האלה") היינו בחי' תומ"צ – ולא שהתדבקות רוחא ברוחא נעשה ע"י מצות (ראה ספמ"ה ופמ"ו-ע' 130 בסופו) – וכדמפורש בתניא ודברת בם, ולא הביא וקשרתם גו' כאן.

*היפך מהמשמעות בתניא כאן שהשמיט התיבות וקשרתם גו' [אף שבכלל (כשאינו מפרט חיבוק בפ"ע) י"ל גם על עשיית המצות אתדבקות ונשיקין, אלא שאינו נשיקין ממש – עיין ספמ"ה]

תוספת ביאור:

על דברי רביה"ז "ולזה אמר והיו הדברים האלה" מפרש הצ"צ "והוא בחי' תומ"צ", והבין המחבר שיל' שכוונת הצ"צ בתיבת "והוא" שקאי על דברי רביה"ז בנוגע לאתדבקות רוחא ברוחא, ועל יסוד זה פירש בתניא שבאתדבקות רוחא ברוחא ישנם שני אופנים, ע"י מצוות וע"י תורה.

ע"כ השיב רבינו "והוא (פי' "הדברים האלה") היינו בחי' תומ"צ – ולא שהתדבקות רוחא ברוחא נעשה ע"י מצות" – כוונת הצ"צ בתיבת "והוא", היא לפרש את המילים "הדברים האלה" באופן כללי שקאי על תורה ומצוות, ולא לפרש דברי רביה"ז כאן אודות התדבקות רוחא ברוחא.

ובענין זה שהתדבקות רוחא ברוחא אינו קשור למצות מציין רבינו למש"כ בסוף פמ"ה וזלה"ק "ועסק התורה בדבור ומחשבת העיון הן בחי' נשיקין ממש" [וראה הערת רבינו שם בשבסה"ת], ומציין גם לפמ"ו וזלה"ק "כדי לקרבם אליו בקירוב ויחוד אמיתי בהתקשרות הנפש ממש בבחי' נשיקין פה לפה לדבר דבר ה' זו הלכה ואתדבקות רוחא ברוחא היא השגת התורה וידיעת רצונו וחכמתו דכולא חד ממש" עכ"ל ק.

וממשיך "וכדמפורש בתניא ודברת בם, ולא הביא וקשרתם גו' כאן", "היפך מהמשמעות בתניא כאן שהשמיט התיבות וקשרתם גו'"; מכריח רבינו זאת מהא דהביא רביה"ז רק את חלק הפס' המדבר על תורה – ודברת בם, ואילו את המשך בנוגע למצוות – וקשרתם וכו' – אינו מזכיר

כלל.

ומעיר רבינו "[אף שבכלל (כשאינו מפרט חיבוק בפ"ע) י"ל גם על עשיית המצות אתדבקות ונשיקין, אלא שאינו נשיקין ממש – עיין ספמ"ה]", דהיינו שבכללות גם במצוות שייך הענין של נשיקין ושל יחוד, אמנם הענין של נשיקין ממש זה אינו שייך במצוות, כ"א בתורה דווקא. ולכן כאן שרביה"ז מדבר בענין נשיקין ממש אינו מזכיר הענין דמצוות.

"וה"ז ההוראה מפסח שני"...

מספר ה'חזור' הרה"ח ר' יואל שי' כהן:

בישיבה מחוג מסויים, היו כמה בחורים שמצבם הרוחני הידרדר. בין השאר, היו מקשיבים לרדיו של ניו יורק, וכך היו מעבירים תחנות, ושומעים דברים שונים ומשונים.

פעם אחת, במוצאי-שבת קודש, נזדמן להם להיקלע לשיעורו של שהרב וויינבערג שי'. ישבו והאזינו.

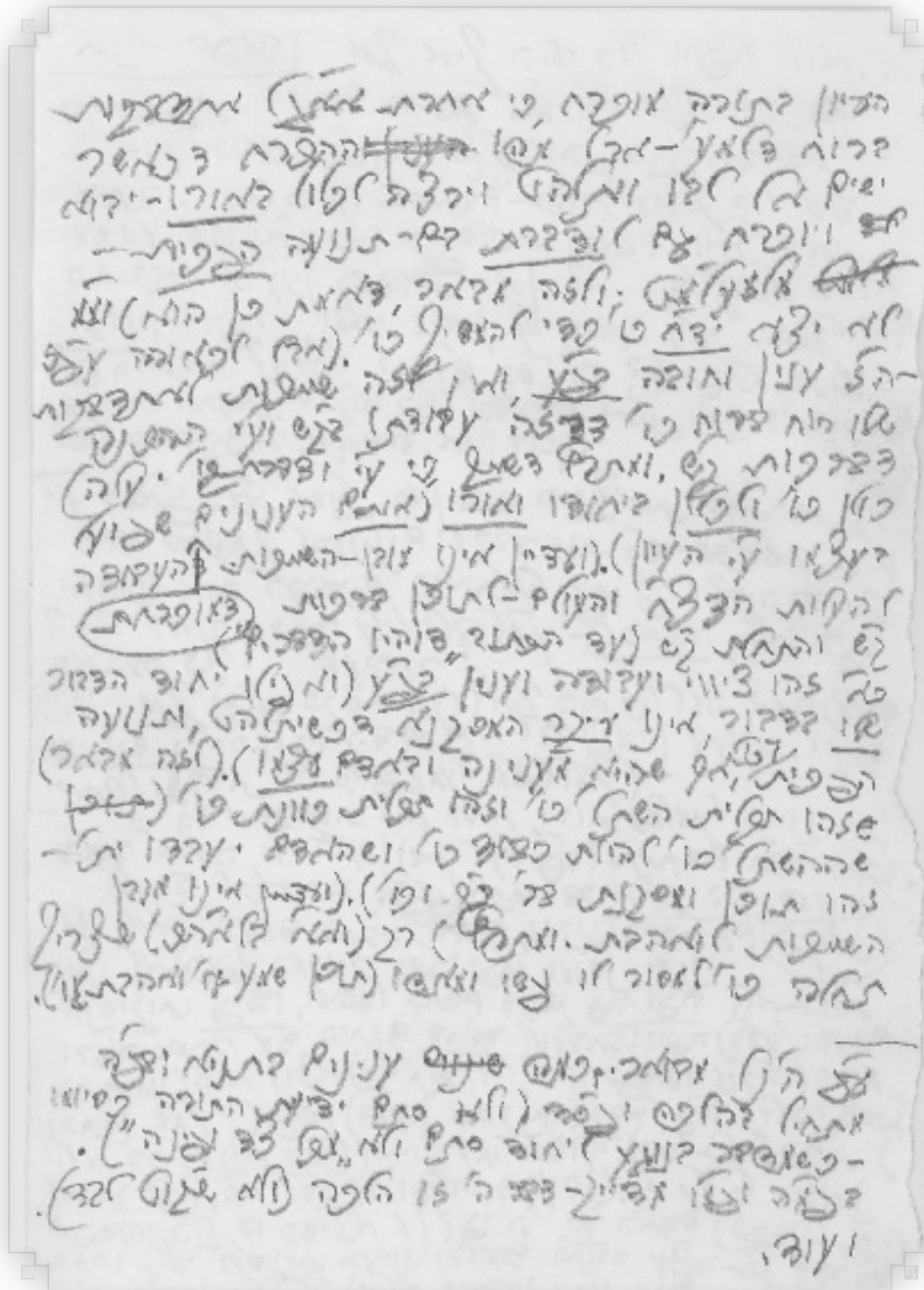
באותו שבוע חזר הרב וויינבערג משיחת הרבי אודות פסח שני, היתה זו שיחה שהרבי דיבר באופן מאוד מיוחד על כך ש"ניטא קיין פארפאלען".

אחד מהבחורים, שהי' כבר במצב קשה מבחי' רוחנית, הקשיב לדברים ומאוד התעורר. עד כדי כך שזה הביאו לכתוב מכתב לרבי.

סיפור זה נודע לי ממקור מסויים, וסיפרתי אותו לרב וויינבערג, מוסר השיעור. אלא ששכחתי לספר לו גם את העובדה שהבחור כתב מכתב לרבי.

הרב וויינבערג כתב לרבי את כל הסיפור. והוסיף במכתבו, ששיעור זה התקיים שני שבועות לאחר שהשיחה נאמרה, והיות שהי' זה זמן רב לאחר השיחה עלה במחשבתו שלא לחזור, אך לבסוף חזר זאת. ולאחר-מכן שמע שבחור במצב רוחני קשה, האזין והתעורר מאוד מהדברים.

על מה שכתב, שבתחילה חשב לא לחזור ובסוף החליט שיחזור ע"ז, כתב הרבי – "וה"ז ההוראה מפסח שני"...

תניא ספמ"ט

אך איך היא כו' והפה הוא . . יחי' האדם ומ"מ לא יצא כו' שזהו תכלית כו'.

- 1) תוכן כוונתו בהנ"ל. 2) לכאורה "והפה . . האדם" מיותר. 3) "כי על . . האדם" - מדלא מוסיף ב' [=ביאור] בזה משמע דכוונתו כאן כפשטות הכתוב וא"כ מאי השייכות להענין המדובר כאן?. 4) מוצא הרוח וגילוי - הפי', ומאי מוסיף על "בבחי' גילוי" הסמוך לו? 5) ההכרח לכהנ"ל בנדו"ד בספמ"ט? 6) ובפרט שזהו תכלית ההשתל' - מקומו בפל"ו וכדמסיים "וכנ"ל באריכות" וכאן גם בקיצור, לכאורה, אינו ענין.

י"ל בדא"פ: עפ"י משנ"ת כאן התוצאות דואהבת גו' שבא בהמשך להענינים שבברכות ק"ש – שכאשר ישים המשכיל אלה הדברים כו' תתלהט נפשו כו' לדבקה בו ית' וליכלל באורו כו' – עלי' מלמטלמ"ע – לכאורה, כלות הנפש באהבה כו', ומבאר:

אך (דלא קס"ד הנ"ל) איך היא כו' לזה אמר (מחדש חידוש גמור) והיו הדברים . . לבבך (עיון בתורה. ועוד יותר) ודברת במ (היפך מעלי' מלמטלמ"ע) –

כי צ"ל אתדבקות רוח ברוח, ורוח דלמע' היינו חכ' דלמע' תורה, וע"י העיון (עיין לעיל פ"ה) מתייחדים חב"ד בחב"ד. (והנה לכאורה אפ"ל דכשידבר אח"כ בהא דמעייין מגלה אח"כ היחוד דחב"ד בחב"ד, וזהו פעולת ודברת במ ותו לא (היפך המבואר פמ"ה פמ"ו וממש"נ ישקני מנשיקות פיהו, ומהמשל באדם דנושק פה לפה ולא – במוח ובפה מספר ע"ד היחוד דחב"ד)) ומבאר: והפה (דלמע' ודאדם התחתון) הוא מוצא (בלי תוס' בי', היינו כפשוטו – מוציא) הרוח (החכ' שמעייין) וגילוי (דהעיון ומסקנתו) בבחי' גילוי (עלמא דאתג' ולא רק מסקנא בשכל) והיינו בחי' הדבור (בחי' גילוי) בד"ת (לא רק עיון, כ"א מסקנא וגילוי דהעיון). כי על כל מוצא (כפשוטו, כנ"ל, כשיצא מן) פי ה' יחי' האדם (כפשוטו, כנ"ל שזהו גילוי ומסקנת העיון. ובלימוד התורה עצמה – ה"ז דבר הלכה ולא העיון ושקו"ט), (אלא שעדיין אינו מובן דבשלמא

העיון בתורה מוכרח, כי אחרת אפ"ל אתדבקות ברוח דלמע' – אבל מהו הענין וההכרח דכאשר ישים אל לבו ויתלהט וירצה לכלול באורו – יבוא ויוכרח גם לודברת במ – תנועה הפכית – מלמעלמ"ט; ולזה מבאר, דאמת כן הוא) ומ"מ לא יצא יד"ח כו' כדי להמשיך כו'. (אבל לכאורה עפ"ז – ה"ז ענין וחובה בפ"ע, ואין לזה שייכות לאתדבקות שלו רוח ברוח כו' דבזה עבודתו בק"ש וע"י ההכנה דברכות ק"ש. ומתרץ דשייך, כי ע"י ודברת כו' יעלה) כולן כו' ולכללן ביחודו ואורו (אותם הענינים שפועל בעצמו ע"י העיון). (ועדיין אינו מובן – השייכות דמוכרחת העבודה להעלות הדצ"ח והעולם – לתוכן ברכות ק"ש והתחלת ק"ש (עד הכתוב "דוהיו הדברים") כ"א זהו ציווי ועבודה וענין בפ"ע (ואפילו יחוד הדבור שלו בדבור, אינו עיקר המסקנא דכשיתלהט, ותנועה הפכית וכנ"ל, אף שהיא מענינה ובאדם עצמו). (לזה מבאר) שזהו תכלית השתל' כו' וזהו תכלית כוונת כו' (תוכן שהשתל' כו' להיות כבוד כו' ושהאדם יעבדו ית' – זהו תוכן ומסקנת בר' ק"ש וכו'), (ועדיין אינו מובן השייכות לואהבת. ומתרץ) רק (וא"א בלאה"כ) שצריך תחלה כו' למסור לו נפשו ומאדו (תוכן שמע גו' ואהבת גו').

ע"פ הנ"ל מבוארים כמה שינויים ענינים בתניא: בפ"ה מתחיל בהלכה ופס"ד (ולא סתם ידיעת התורה כסיומו – כשמדבר בנוגע ליחוד סתם ולא "מכל צד ופינה"). בפמ"ה ופמ"ו מדייק – דבר ה' זו הלכה (ולא שקו"ט לבד). ועוד.

ביאור בשעהיחווה"א ספ"ד ופרק ה'

- משיחת ש"פ משפטים, מבה"ח אד"ר, תשכ"ז -

בקשר עם שיעורי התניא ברדיו, שאחזו בשעהיחווה"א בזמן זה, אמר רבינו שיחה זו, ולאחמ"כ הגיחה. (הביאור נדפס בשלימותו בשיעורים בספר התניא ח"ג ע' 798 ואילך)

[א]

ה -

בזווארן פון אים ריבוי נכראים, איז עס וויילע דעם זיינען די פארשטענדליכע זיינען.

דבר נבב בשקיים"א, אז אין יעדער נכרא זאגט מען זיינען דא די אנהיות וועלכע זיינען זיך מחלשט אין אים או מהוה זיין אים (און ווי ער איז טבאר, אז דער חיות ווערט צאמצא יורה ונשתלשל דורך הילופים וחמורות כו" ביז ער ווערט מחלשט אין דעם נכרא פריכי), ווערט דאך די קשיא: ווי איז ענין ריבוי ח"ו אין אלקות?

סען עסן נישט ענטפערן, אז דער ריבוי קומט מדר הגבורה פון אים אלקים, ווארט ווי ער איז טבאר אין ס"ד (ביז אום לחבאי ריבוק), איז דער צאצום פון עס אלקים גיח בארציש אין דער התהוות גופא. ער איז בלויז צאמצא און פעלים אויפן חיות אז ער זאל זיך נישט אנהערן אין דעם נכרא (ככדי אז דער נכרא זאל נישט זיין בעל הבחיאות, נאר ער זאל זיין א דבר בפני עצמו).

דער חיות אליין אבער קומט פון ח"ו הוי"א וואס דערמאנד פארגלייבט ער אין פריב דעם נכרא צו דעם ליו און דעם חיות וואס איז מלובש אין אים צום שטש, וויילע דער חיות וואס אין דעם נכרא (ד.ה. די אנהיות) זיינען פון אלקים. קומט דאך אויס, אז דער ריבוי וואס אין די אנהיות איז נישט מצד שם אלקים, וואס אלקים איז לשון רבים, נאר מצד שם חוי"א עצמו, ד.ה. אז אויך אין חוי"א איז דא א ריבוי ח"ו. ווערט דאך די קשיא: כמה שיטתא איהו לבד?

ב) וויבאלד אז אין אמת'ן זיינען די נכראים כלול אין זייער מסור, דאס וואס זיי זענען זיך אן פאר א בציאות איז עס בלויז מצד דעם אצטום נחמדר, אבער אין אמת'ן זיינען זיי אלקות. און דעריבער איז אילו ניתנה השות לעין לראות וואלט עסן טאקע בעזעהן ווי זיי זיינען אלקות. ווערט דאך א שטודעמדיקע קשיא, איז בללות הענין פון חומ"א:

דער באצאער ענין פון חומ"א איז צו ענטיין זיין אלקות אין די דברים הנשפטים אין וועלכע עס זענען בעטאן די מצות. וואס דאס איז דאך דער ענין א) ברכה המצות, ברכה והמשכה, שטייך זיין אלקות אין דעם דבר הנשפטי. אזוי ווי מצות הפליץ ער"ם (און אזוי איז אויך בנוגע אלע מצות, וואס הוושח כל התורה להפליץ), וואס ענינה פון דער מצוה איז צו ענטיין זיין

- פענוח -

געווארן פון אים ריבוי נבראים איז עס וויילע בלשון כביאור הטועים שזהו כמלך היושב בהיכלו ומביט במקום האשפה זיי זיינען א דבר שזהו שחוץ ממנו מההיכל. לויט דעם אבער וואס איז מבואר אין תניא, אז "לעולם הוי' דברך נצב בשמים", אז אין יעדער נברא פרטי זיינען דא די אותיות וועלכע זיינען זיך מתלבש אין אים צו מהוה זיין אים (און ווי ער איז מבאר, אז דער חיות ווערט יורד ונשתלשל דורך חילופים ותמורות כו' ביז ער ווערט נתלבש אין דעם נברא פרטי), ווערט דאך די קשיא: ווי איז שייך ריבוי ח"ו אין אלקות?

מען קען ניט ענטפערן, אז דער ריבוי קומט מצד מדת הגבורה פון שם אלקים, ווארום ווי ער איז מבאר אין פ"ד (ביז צום סיום בחצאי ריבוע), איז דער צמצום פון שם אלקים גיט גארניט אין דער התהוות גופא. ער איז בלויז מצמצם און מעלים אויפן חיות אז ער זאל זיך ניט אנהערן אין דעם נברא (בכדי אז דער נברא זאל ניט זיין בטל במציאות, נאר ער זאל זיין פילען א דבר בפני עצמו) דער חיות אליין אבער קומט פון שם דבר הוי' [וואס דערפאר פארגלייכט ער אין פ"ג דעם נברא צו דעם זוי און דעם חיות וואס איז מלובש אין אים צום שמש, וויילע דער חיות וואס אין דעם נברא (ד.ה. די אותיות) זיינען פון שמש הוי']. קומט דאך אויס לכאורה, אז דער ריבוי וואס אין די אותיות איז ניט מצד שם אלקים, וואס אלקים איז לשון רבים, נאר מצד שם הוי' עצמו, ד.ה. אז אויך אין הוי' איז דא א ריבוי ח"ו. ווערט דאך די קשיא: כמה שימשא (שכינתא) אית לכו? ⊗

(ב) וויבאלד אז אין אמת'ן זיינען די נבראים כלול אין זייער מקור, דאס וואס זיי זעהן זיך אן פאר א מציאות איז עס בלויז מצד דעם צמצום והסתר, אבער אין אמת'ן זיינען זיי אלקות. און דעריבער איז אילו ניתנה רשות לעין לראות וואלט מען טאקע געזעהן ווי זיי זיינען אלקות. ווערט דאך א שטורעמדיקע קשיא, אין כללות הענין פון תומ"צ:

דער גאנצער ענין פון תומ"צ איז צו ממשיך זיין אלקות אין די דברים הגשמיים אין וועלכע עס ווערט געטאן די מצוה. וואס דאס איז דאך דער ענין (ג) פון ש(רק) ע"י עשיית המצווה נעשה דבר הגשמי - קדוש וכו' וכמפורש בפשטות בענין ברכת המצות, ברכה והמשכה, ממשיך זיין אלקות אין דעם דבר הגשמי.

אזוי ווי מצות תפלין עד"מ (און אזוי אויך בנוגע אלע מצות, וואס הוקשה כל התורה לתפלין), וואס ענינה פון דער מצוה איז צו ממשיך זיין

[ב]

- ח -

די אותיות שבו זיינען ניט מצד דעם אור עצמו, נאר מצד דעם וואס ער גייט דורך, דורכן צמצום הכלים. וכידוע המשל פון אור השמש וואס גייט דורך דורך די גוונים לבן ירוק ואדום, אז אעפ"י אז דער אור בלייבט בפשיטותו, פונדעסטוועגען, איז בנוגע צו זיין פעולה, פועל'ער/כפי אופן הגוונים.

און דאס זאגט ער "והכלים הן הן האותיות", אז דאס וואס איז פראן א ציור פון אותיות אין דעם חיות, איז עס ניט מצד הצמצום המצמצם דעם חיות עצמו: "החיות עצמו נקרא בשם אור", וואס "אור" איז "אין אור" חפשות עכל ציור. (ווארום וויבאלד ער קומט פון שם הוי", איז אין הוי" דאן ניט שייך קיין חיבוי ח"ו, כנ"ל). און דער ענין האותיות שבו איז מצד הכלים.

וואס זיי זאגן א ציור אין דעם אור (בנוגע לפעולתו) המתלבט בהם.

ועפ"י דודרט פארענטפערט אויך די צווייטע קשיא בנוגע חוכ"צ (חסד).

לאהרי וואס ער איז טבאר אז דער צמצום והסתר החיות נקרא בשם כלים און אז די כלים הן האותיות, איז ער מוסיף, אז דער שרש פון די אותיות איז די ה' אותיות הנצפך שהן ה' גבורות כו', און אז דער שרש פון די ה' גבורות איז גבורה עילאה דעתיק יומין כו'.

ולכאורה, וואס איז צוגע צום ביאור הקנין וואס ער רעדט פריער און דער שרש האותיות איז "גבורות": למאלי ג"מ צי ס'איז גבורות צי עפעס אנדערש? און אפילו אויב ס'איז שוין יע צוגע אז ס'איז גבורות, איז וואס איז צוגע אז ס'איז גבורות דעתיק?

נאר דערמיט קומט ער פארענטפערן א קושיא עצומה: ווי עפ"י דער צמצום צמצום זיין און סתירה זיין אויפן אור? וואלט עפ"י בעלדנש אז דער צמצום איז בלויז פונע אז רער אור זאל ניט נתפס ווערן און נתגלה ווערן אין דעם גברא, וואלט קיין קשיא ניט געווען. וויבאלד אבער ער טוט אויף אין דעם הצאי ריבוע, אז דער צמצום צוט אויף דעם ציור האותיות אין דעם אור בפ"א, ווערט דאך די קשיא: דער צמצום טוט דאך פון די כלים וואס זיינען א צווייטע סציאות פון דעם אור, איז דאך ניט טרובן, ווי האבן כלים (א צווייטע סציאות פון אור) בכת אויפצומאכן א צמצום אין דעם אור?

- פענוח -

די אותיות שבו זיינען ניט מצד דעם אור עצמו, נאר מצד דעם וואס ער גייט דורך, דורכן צמצום הכלים. וכידוע המשל פון אור השמש וואס גייט דורך דורך די גוונים לבן ירוק ואדום, אז אעפ"י אז דער אור מצ"ע בלייבט בפשיטותו, פונדעסטוועגען, איז בנוגע צו זיין פעולה פועלט דער אור - ווי אן אור לבן, אדער אדום, ירוק - כפי אופן הגוונים.

און דאס זאגט ער "והכלים הן הן האותיות", אז דאס וואס איז פראגן א ציור פון אותיות אין דעם חיות, איז עס ניט מצד דעם חיות עצמו: "החיות עצמו נקרא בשם אור", וואס "אור" איז "אין סוף" – הפשוט מכל ציור (ווארום וויבאלד ער קומט פון שם שמש הוי', איז אין הוי' דאך ניט שייך קיין ריבוי ח"ו, כנ"ל). און דער ענין האותיות שבו איז מצד הכלים וואס זיי שאפן א ציור אין דעם אור (בנוגע לפעולתו) המתלבש בהם . .

ז. לאחרי וואס ער איז מבאר אז דער צמצום והסתר החיות נקרא בשם כלים און אז די כלים הן הן האותיות, איז ער מוסיף, אז דער שרש פון די אותיות איז די ה' אותיות מנצפ"ך שהן ה' גבורות כו", און אז דער שרש פון די ה' גבורות איז גבורה עילאה דעתיק יומין כו'.

ולכאורה, וואס איז כ"ז נוגע צום ביאור הענין וואס ער רעדט פריער אז דער שרש האותיות איז "גבורות": למאי נ"מ צי ס'איז גבורות צי עפעס אנדערש? און אפילו אויב ס'איז שוין יע נוגע אז ס'איז גבורות, איז וואס איז נוגע אז ס'איז גבורות דעתיק?

נאר דערמיט קומט ער פארענטפערן א קושיא עצומה: ווי קען דער צמצום מצמצם זיין און מסתיר זיין אויפן אור? וואלט מען געלערנט אז דער צמצום איז בלויז מונע אז דער אור זאל ניט נתפשט ווערן און נתגלה ווערן אין דעם נברא, וואלט קיין קשיא ניט געווען. וויבאלד אבער ער טוט אויף אין דעם חצאי ריבוע, אז דער צמצום טוט אויף דעם ציור האותיות אין דעם אור גופא, ווערט דאך די קשיא: דער צמצום קומט דאך פון די כלים וואס זיינען א צווייטע מציאות פון דעם אור, איז דאך ניט מובן, ווי האבן כלים (א צווייטע מציאות פון אור) בכח אויפצומאכן א צמצום שינוי כביכול אין דעם אור?

ביאור הפסוקים - בכל הפרטים

מספר הרה"ח ר' יוסף וויינבערג שי':

ידוע שהחלק הראשון של 'לקוטי אמרים' בא לבאר את הפסוק "כי קרוב אליך הדבר מאד", והחלק של 'שער היחוד והאמונה' בא לבאר את הפסוק "וידעת היום והשבות וגו'". בהזדמנות מסויימת שאלתי את הרבי האם זה נכון שכל הפרטים שבב' חלקים אלו באו לבאר פסוקים אלו. הרבי מחק את התיבה "האם" כך שנשארה התשובה: "זה נכון שהכל בא לבאר זה".

כו'. ד.ה. אז דער ענין פון אותיות איז ניט בלויז אין ספירות דאצילות נאר העכער און העכער. ביז אז דער שרש הגבורות איז "גבורה עילאה דעתיק יומין". און "שרש החסדים הוא ג"כ חסד דעתיק יומין". איז וויבאלד אז ביידע נעמען זיך פון עתיק יומין, וואס פירוש "עתיק יומין" איז נעתק ונבדל פון יומין, קומט דאך אויס, אז מצד שרשם בעתיק, זיינען זיי קיין הפכים ניט. זיי זיינען איין זאך. און ווי ער איז מבאר ווייטער (אין פ"ו און פ"ז) אז אויך אפילו אין אצילות איז איהו וגרמוהי חד. וכש"כ למע' מאצי' (חסר קצת. ואולי צ"ל: ווארום וויבאלד אז ביידע נעמען זיך פון עתיק, וואס ער איז נעתק ונבדל פון יומין, איז אפילו זיי ווערן מציאות ספירות באצילות, זיינע זיי אויף מיוחד כו'). און דעריבער איז רעכט, דאס וואס דער אור פון חסד קען נתצמצם ווערן ע"י הגבורה.

ח. עפ"י כל הנ"ל וועט מען פארשטיין וואס ער בריינגט אין תחילת פ"ה דעם מדרש "בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד כו". וואס לכאורה צו וואס בריינגט ער דעם מדרש: וואס פאר א ביאור גיט עס אין הבנת הענין?

ועפ"י הנ"ל מובן, א' הביאורים בזה: וויילע דער מדרש גיט א הבנה וביאור אין גאנצן ענין פון צמצום. ובהקדם: פי' הרגיל במרוז"ל זה דעלה במח' שהעולם יתנהג במדה"ד ראה שאין כו'.

אבל דער לשון המדרש איז "בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין". וואס פון דעם איז מובן קלאר, אז דער מדרש רעדט דא ניט וועגן הנהגת בריאת העולם (אז אילו הי' הפי' בתחילה עלה במחשבה צו פירן די וועלט מיט מדת הדין ווארום אויב אזוי האט געדארפט שטיין "להנהיג את העולם" לדון צי לשפוט וכדומה. וויבאלד עס שטייט "לברוא את העולם" מובן איז דאך קלאר, אז דא רעדט זיך וועגן די באשאפונג פון עולם, אז בתחילה איז עלה במחשבה, אז די בריאה זאל זיין במדת הדין.

ווערט דאך די קשיא: ווי איז שייך אז בריאת העולם זאל זיין פון . .

[ד]

(ב) ווי געזאגט פריער, אז אין מדרש רעדט זיך ניט בנוגע די הנהגת העולם נאר בנוגע בריאת העולם. וואס בתחילה איז עלה במחשבה לברוא אה העולם במדה הדין, און דערנאך, שיתף בו, האט ער משתף געווען אין דער בריאה, מדה רחמים. איז דאך ניט פארשטאנדיג: "התגלות אלקות ע"י צדיקים ואוהות ומופתים" איז דאך א ענין וואס איז געקומען לאחרי הבריאה, איז וואס מיינט דער מדרש "שיתף בו מדה רחמים", אז אין דער בריאה האט ער ששתף געווען מדה רחמים?

אויף צו פארענטפערן די צוויי קשיות, איז מוטיף דער אלטער רבי "שבתורה", מיינענדיק דערמיט, אז אויך דער צמצום אלקות וואס ווערט נהגלה דורך צדיקים ואוהות ומופתים, וואס קומט מן דעם אור שלמעלה מבחי' אוהיות כנ"ל, איז אריינגעשטעלט געווארן אין חורה, ובטילא - אין דער בריאה, ווארט די הנהגות איז דאך מן די עשרה סאפרות שבתורה, כנ"ל/מ"א.

מען קען ניט איינלערנען דעם פשט מן "שיתף בו מדה רחמים" ע"י המבואר לעיל, אז די שפתחה בריאה ווערט נחודש שטענדיג, ובטילא, איז אויך די התגלות אלקות ע"י צדיקים ואוהות ומופתים פשוט וואס איז געקומען שפעטער הייסט שיתוף מדה"ר אין דער בריאה,

ווייל (א) עס שטייט דאר אין מדרש "ראה שאין העולם מחקים", אז אן דעם שיתוף מן מדה"ר קען עולם ניט האבן קיין קיום, ולפי חנ"ל האט דאך דער עולם יע געהאט א קיום א משך זמן רב/ביד צו די התגלות ע"י צדיקים ואוהות ומופתים, (ב) דער לשון אין מדרש איז "בתחילה עלה במחשבה לברוא אה העולם במדה"ד", הייסט דאך דאס אז כלוין במחשבה איז עלה לברוא צו באשאפן דעם עולם במדה"ד, אבער די בריאה והנהגות בפועל איז געווען דורך שיתוף מדה"ר. הייסט דאך דאס, אז אויך די הנהגות וואס איז געווען גלייך בתחילה הבריאה כשי"ב איז געווען דורך שיתוף מדה"ר.

צומשלצאצומפאקטעמפאקט און דאס איז וואס ער זאגט אין מדרש "בתחילה עלה במחשבה לברוא אה העולם במדה"ד", אז בלויז במחשבה איז עלה לברוא צו באשאפן די וועלט במדה"ד, מן די אוהיות. אבער בני ס"א איז ארויסגעקומען

- פענוח -

(ב) ווי געזאגט פריער, אז אין מדרש רעדט זיך ניט בנוגע די הנהגת העולם נאר בנוגע בריאת העולם. וואס בתחילה איז עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, און דערנאך - קודם הבריאה בפו"מ - שיתף בו, האט ער משתף געווען אין דער בריאה, מדת רחמים. איז דאך ניט פארשטאנדיג: "התגלות אלקות ע"י צדיקים ואוהות ומופתים" איז דאך א ענין וואס איז געקומען כ"כ זמן לאחרי הבריאה, איז וואס מיינט דער מדרש "שיתף בו מדה רחמים", אז אין דער בריאה האט ער משתף געווען מדת רחמים?

יו"ד. אויף צו פארענטפערן די צוויי קשיות, איז מוסיף דער אלטער רבי "שבתורה". שאחד הדיוקים בזה מיינענדיק דערמיט, אז אויך דער אלקות וואס ווערט נתגלה דורך צדיקים ואותות ומופתים, וואס קומט פון דעם אור שלמעלה מבחי' אותיות כנ"ל, איז אריינגעשטעלט געווארן אין תורה, ובמילא – אין דער בריאה, ווארום די התהוות איז דאך פון די עשרה מאמרות שבתורה, כנ"ל (בתניא) ספ"א.

מען קען ניט איינלערנען דעם פשט פון "שיתף בו מדת רחמים" עפ"י המבואר לעיל אין תניא אז די בריאה ווערט נתחדש שטענדיג, ובמילא איז אויך די התגלות אלקות ע"י צדיקים ואותות ומופתים וואס איז געקומען שפעטער הייסט שיתוף מדה"ר אין דער בריאה,

ווייל (א) עס שטייט דאך אין מדרש "ראה שאין העולם מתקיים", אז אן דעם שיתוף פון מדה"ר קען עולם ניט האבן קיין קיום, ולפי הנ"ל האט דאך דער עולם יע געהאט א קיום א משך זמן רב טויזענטער יארן ביז צו די התגלות שע"י צדיקים ואותות ומופתים איז וואס הייסט ראה שאין העולם מתקיים? (ב) דער לשון אין מדרש איז "בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד", הייסט דאך דאס אז בלויז במחשבה איז עלה צו באשאפן דעם עולם במדה"ד, אבער די בריאה והתהוות בפועל איז געווען דורך שיתוף מדה"ר. הייסט דאך דאס, אז אויך די התהוות וואס איז געווען גלייך בתחילת הבריאה בשי"ב שהייתה באמירה ובדבר ה' איז געווען דורך מדה"ר.

און דאס איז – וכנ"ל – וואס ער זאגט אין מדרש "בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד", אז בלויז במחשבה איז עלה צו באשאפען . .

און אזוי ווי דאס איז בנוגע דעם ים, אזוי איז אויך בנוגע "כל מה שנברא בששת ימי בראשית" (ב"ר שם. זהר שם), אז דער אויבערשטער האט מלכתחילה באשאפן אלע נבראים אויף דעם תנאי, אז אין זיי זאלן זיין די אותות ומופתים בעת מען וועט דארפן: **ביום סוף – שיבקע ובאלופי אדום וכו' – שיבהלו (היפך תוקף מציאותם – שמצד צמצום האותיות שבהם נבראו), היינו שגם בהם נתגלה זה (- פעל גילוי אלקות בהבהלה).**

און דאס איז דער ענין וואס ער רעדט אין תניא, אז גלייך בעת הבריאה האט דער אויבערשטער משתף געווען מדת רחמים, אז אין די אותיות פון די עש"מ וועלכע זיינען מלוכש אין יעדער נברא איז אריינגעשטעלט געווארן דער אור שלמעלה מהכלים, וואס ווערט שפעטער נתגלה אין די אותות ומפותים.

יב. לאחרי כל הנ"ל בלייבט נאך די קשיא וועגן די צדיקים הגדולים וואס זיינען בבחי' מרכבה דאצילות, וואס אויף זיי איז ניט מסתיר די חומריות הבשר פון עין הנברא, ווי איז שייך ביי זיי דער ענין פון תומ"צ. און אויף דעם איז ער מבאר ווייטער אין פרק, וועגן "השגת משה רבינו עליו השלום בנבואתו", כדלהלן.

דער טעם פון דעם וואס ער איז מבאר וועגן השגת משה רבינו דוקא, איז עס מצד דעם וואס דער עיקר קשיא הנ"ל שטעלט זיך אויף משה רבינו. אויף די אבות, כאטש אויך זיי זיינען געווען בחי' מרכבה דאצילות (תניא פל"ט), איז ניט אזא קשיא. ווארום וויבאלד זיי זיינען געווען קודם מ"ת, וואס דאן איז ניט געווען דער חיבור עליונים ותחתונים, במילא האט זייער עבודה בבחי' מרכבה דאצילות שמצד הנשמה, ניט דורכגענומען אויף אזוי פיל דעם גוף, אף שהי' בבחי' מרכבה – (שלכן הוכרח לומר שים ידך תחת ירכי – היפך שלילת הושטת "היד מתחת לטבורו" – כי שבועה בנקיטת חפץ, רק אפשרי אפשרית אז רק במצות האבר במילה) – ולא היד שעשה בה צדקה וכיו"ב) ובמילא איז שייך אז ביי זיי זאל זיין א העלם אין מצד הגוף. משא"כ משה רבינו וואס ער איז געווען שוין נאך מ"ת, וואס דאן איז געווען דער חיבור עליונים

געשטאנען אין דער מדריגה ווי ס'איז מצד הנשמה, שלמעלה מהעלם הגוף. נאר ביי אלע אידן איז עס געווען בלויז בעת מ"ת. און ביי משה רבינו איז דער מצב פארבליבן אויך לאחרי מ"ת, ווארום דער אויבערשטער האט אים געזאגט "ואתה פה עמוד עמדי" – "פירש מן האשה" (שבת פז, א) – ווילע ער איז פארבליבן אויך שפעטער נשמה בגוף אין דעם מצב פון מ"ת. איז דאך ביי אים ניט שייך דער העלם הגוף. היינט וואס איז ביי אים דער ענין פון תומ"צ?

בנגוע משה רבינו גופא, איז דער עיקר קשיא, ניט אזוי מצד מעלתו של משה **סתם שמצד עבודתו**, נאר **כהדגשתו מצד מעלתו מצד "בנבואתו"**: משה בעת הנבואה איז עמד על עמדו, ביי אים האט ניט געדארפט זיין דער "ויפשט" וכו', וכמבואר בארוכה ביד החזקה, במו"נ ובכ"מ וויילע אויך זיין גוף הגשמי איז געווען א כלי צום גילוי הנבואה. אפילו דער גילוי הנבואה וואס ס'איז ניט בלויז א ענין פון השגה נאר א ענין פון ראי' (אגה"ק סי"ט), האט ביי משה'ן מאיר געווען אויך בגופו הגשמי. גופו הגשמי איז געווען בשוה ווי לנשמתו בזה. איז מצד דעם ווערט דאך די קשיא נאך שטארקער, וואס איז דער ענין פון תומ"צ ביי משה רבינו?

און אויף דעם זאגט ער אין תניא, "ואף השגת משה רבינו עליו השלום בנבואתו, לא היתה כו", אז אפילו מצד מדריגת הנבואה פון משה רבינו, איז וועלט א מציאות – טאקע א גאר אנדער מציאות למע' מע' ווי בא אונז, אבער דאך א מציאות, ובמילא איז שייך בא אים תומ"צ, אויף צו מאכן פון דעם מציאות (דהעולם דמרע"ה) אלקות.

*בשתי מדות אלו חו"ג כו' – עפמשנ"ת באגה"ק (סי"ט) מובן שאין הכוונה – שלא למע' מזה (שהרי השיג בחו"ב) – אלא שהשגת חו"ג (מקור הבריאה וצמצומים שבזה עסקינן – הייתה ע"י התלבשות בנה"י דוקא.

הוספה

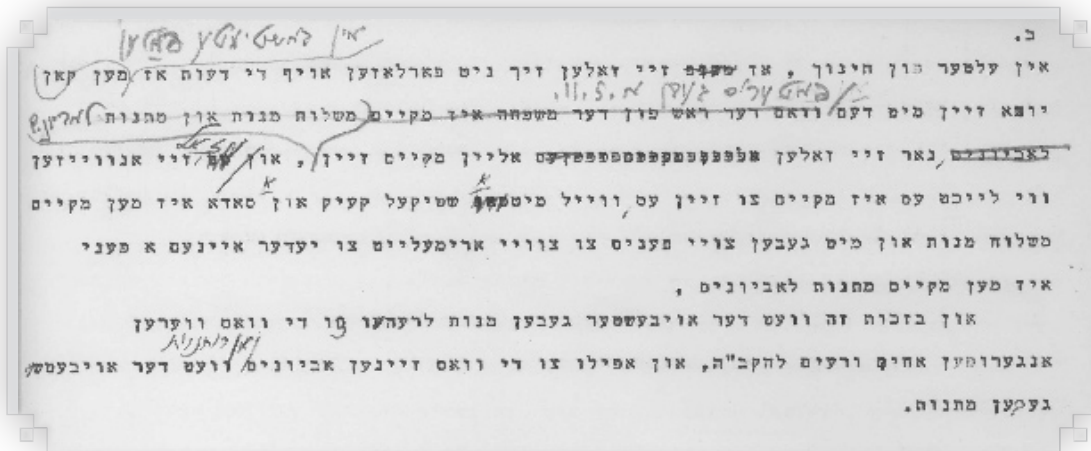
המחבר שיי' הי' חוזר בשיעורי התניא משיחות רבינו בענייני דיומא וכ"ק אדמו"ר הגיה רבים מהם.
 לחביבותא דמילתא מובא בזה על-הגהה על שיחה בסמיכות לחג הפורים
 - גודל קיום מצוות משלוח-מנות ומתנות לאביונים -

בע"ה . אלס הוספה צו דעם ענין פון משלוח וואס מיר האבען היינט געלערנט וועט כדא זיין איבערצוגעבען א דבר בעחו אין שייכות מיט דער מצוה דרובן פון פורים , וועגען וועלכען דער רבי שליט"א האט ~~געשריבן~~ מערער געווען אין דעם פארברענגען פון שבת מברכיין אדר שני .

אין א לענגערע שיחה קדושה האט דער רבי שליט"א ארום גערעדט ווי אין די ~~די~~ ענינים וואס זיינען פארהאן פורים , זיינען די צוויי ענינים פון משלוח מנות און מתנות לאביונים אזעלכע ענינים וואס שטעלען זיך אויס נאר דורך די התאחדות און פאראייניקונג פון איין אידען מיט א צווייטען , וואס דאס איז א תיקון אויף דעם קטרג וואס איז געווען אויף אידען אז ישנו עם אחד מפוזר ומפורד , אז אידען ~~לפניהם~~ וואס זיינען אפ עם אחד זיינען ח"ו מפוזר און צוטיילט איינער פון דעם צווייטען , קומען די ענינים פון משלוח מנות און מתנות לאביונים און באווייזען אויף די פאר- אייניקונג פון אידען און שטארקען די פאראייניקונג .

גאר באזונדערס איז די התאחדות-דורך דעם ענין פון מתנות לאביונים , ווייל אויב משלוח מנות איז לרעהו צו זיין חבר וואס איז גלייך מיט איהם , איז דאך מתנות לאביונים צו אן אביון ~~מיט אביון~~ אין רחמינות, וואס ~~פאסט~~ איז האב לכל דבר, איהם פעלט אין יעדער ענין , און דאך פאראייניקט מען זיך אויך מיט איהם און מען גיט איהם מתנות. און דערפאר זאגט דאך דער רמב"ם אז עס איז א מצוה להחיות אין מתנות לאביונים ווייל אביון עס בלייבט איד וואס איהם פעלט, און ~~פאראייניקט~~ ^{און מען} פאראייניקט זיך ניט מיט איהם פעלט דאך אין די התאחדות פון אידען.

און ווייל די צוויי ענינים זיינען אזוי שטארק נובע פורים, דערפאר זיינען זיי לייכטער אויסצופירען ווי די אנדערע ענינים , ווי דער אויבעשטער האט איינגעשטעלט אין דער בריאה בכלל אז די ענינים וואס זיינען מער ~~פאסט~~ לעבענס-נוטיג זיינען לייכטער צו באקומען . מיטט זיך אבער אריין דער יצר הרע און מאכט אז דוקא די צוויי ענינים פון ~~פאסט~~ וואס זיינען אזוי שטארק נובע זאלען זיי זיין מער פארנאלעטיגט ~~נדי~~ אנהאלע ענינים , און ספעציעל ביי יוגענטליכע און קינדער וואס מצד חינוך האט מען דאך געדארפט מתוך זיין ~~די~~ וואס זיינען אין עלטער פון חינוך אז זיי זאלען אליין מקיים זיין משלוח מנות און מתנות לאביונים , און ווער רעדט די וואס זיינען שוין בני מצוה און בנות מצוה . און דער רבי שליט"א האט אויפגעפארערט די אלע וואס האבען א השפעה און בפרט די וואס פארנעמען זיך מיט חינוך זיי זאלען מערער זיין אז די אינבלאך און מיידלאך וואס זיינען שוין בני און בנות מצוה און אפילו די וואס זיינען נאר בלויז

- פענוח -

בע"ה

אלס הוספה צו דעם ענין פון מצוות וואס מיר האבען היינט געלערנט וועט כדאי זיין איבערצגעבען א דבר בעתו אין שייכות מיט דער מצוה דרבנן פון פורים, וועגען וועלכען דער רבי שליט"א האט היי יאר נאך אמאל מעורר געווען אין דעם פארברענגען פון שבת מברכין אדר שני.

אין א לענגערע שיחה קדושה האט דער רבי שליט"א ארום גערעדט ווי אין די זיבען ענינים וואס זיינען פארהאן פורים, זיינען די צוויי ענינים פון משלוח מנות און מתנות לאביונים אזעלכע ענינים וואס שטעלען זיך אויס נאר דורך די התאחדות און פאראייניקונג פון איין אידען מיט א צווייטען, וואס דאס איז א תיקון אויף דעם קטרוג וואס איז געווען אויף אידען אז ישנו עם אחד מפוזר ומפורד, אז אידען וואס זיינען אן עם אחד זיינען ח"ו מפורד און צוטיילט איינער פון דעם צווייטען, קומען די ענינים פון משלוח מנות און מתנות לאביונים און באווייזען אויף די פאראייניקונג פון אידען און שטארקען די פאראייניקונג.

גאר באזונדערס איז די התאחדות - דורך דעם ענין פון מתנות לאביונים, ווייל אויב משלוח מנות איז לרעהו צו זיין חבר וואס איז גלייך מיט איהם, איז דאך מתנות לאביונים צו אן אביון אין אלעמען אין גשמייות און אויך אין רוחניות, וואס איז תאב לכל דבר, איהם פעלט אין יעדער ענין, און דאך פאראייניקט מען זיך אויך מיט איהם און מען גיט איהם מתנות.

און דערפאר זאגט דאך דער רמב"ם אז עס איז א מצוה להרבות אין מתנות לאביונים ווייל אויב עס בלייבט איין איד וואס איהם פעלט און ער ווייס פון עם, און מען פאראייניקט זיך ניט מיט איהם פעלט דאך ח"ו אין די התאחדות פון אידען.

און ווייל די צוויי ענינים זיינען אזוי שטארק נוגע פורים, דערפאר זיינען זיי לייכטער אויסצופירען ווי די אנדערע ענינים, ווי דער אויבעשטער האט איינגעשטעלט אין דער בריאה בכלל אז די ענינים וואס זיינען מער

לעבענס-נויטיג זיינען לייכטער צו באקומען.

מישט זיך אבער אריין דער יצר הרע און מאכט אז דוקא די צוויי ענינים פון פורים וואס זיינען אזוי שטארק נוגע פורים, זאלען זיי זיין מער פארנאכלעסיגט ווי די אנדערע ענינים, און ספעציעל ביי יוגענטליכע און קינדער וואס מצד חינוך האט מען דאך געדארפט מחנך זיין אויך די וואס זיינען אין עלטער פון אז זיי זאלען אליין מקיים זיין משלוח מנות און מתנות לאביונים, און ווער רעדט די וואס זיינען שוין בני מצוה און בנות מצוה.

און דער רבי שליט"א האט אויפגעפאדערט די אלע וואס האבען א השפעה און בפרט די וואס פארנעמען זיך מיט חינוך זיי זאלען מעורר זיין אז די אינגלאך און מיידלאך וואס זיינען שוין בני און בנות מצוה און אפילו די וואס זיינען נאר בלויז אין עלטער פון חינוך, אז זיי זאלען זיך ניט פארלאזען אויף די דעות אז אין באשטימטע פאלען קאן מען יוצא זיין מיט דעם פאטער'ס געבן א.ז.וו. וואס דער ראש פון דער משפחה איז מקיים משלוח מנות און מתנות לאביונים, נאר זיי זאלען אליין מקיים זיין משלוח מנות און מתנות לאביונים, און מזאל זיי אנווייזען ווי לייכט עס איז מקיים צו זיין עס, ווייל מיט אַ שטיקעל קעיק און אַ סאדא איז מען מקיים משלוח מנות און מיט געבען צוויי פעניס צו צוויי ארימעלייט צו יעדער איינעם א פעני איז מען מקיים מתנות לאביונים.

און בזכות זה וועט דער אויבעשטער געבען מנות לרעהו צו די וואס ווערען אנגערופען אחים ורעים להקב"ה, און אפילו צו די וואס זיינען אביונים אין רוחניות וועט דער אויבעשטער געבען מתנות.

"יכוון גם להבא"

בשיעורו השבועי הי' הרב וויינבערג שי' חוזר גם משיחות כ"ק אדמו"ר. החל משנת תשכ"ה החל הרבי להגיה, בנוסף לשיעורים בספר התניא, גם את שיחות-הקודש.

באחת השנים, לרגל שמחה משפחתית, התעתד הרב וויינבערג שי' לנסוע לארץ-הקודש. כיון שראה שהזמן דוחק, ולא יתאפשר לו להכניס את השיחה להגהה, כתב על כך לרבי:

וז"ל המענה שענה הרבי:

"כיוון עד עתה ויכוון גם להבא".

החל מאז, הרב וויינבערג שי' הפסיק להכניס את השיחה להגהה, והרבי הי' מגיה רק את השיעור בתניא.

הקובץ נדפס בנדיבות
הרה"ח הנדיב הנודע ישעי' שי' בוימלגרין
לזכות משפחתו שיחיו

*

ולזכות פרץ בן שרה לרפו"ש וקרובה